

Mały poradnik w sprawach wynalazczości i racjonalizacji dla przedsiębiorców

Helena Nisztuk

WOJEWÓDZKI KLUB TECHNIKI I RACJONALIZACJI
Lublin 2010

ISBN 978-83-912697-1-8

WSTĘP

„Potrzeba jest matką wynalazków”. Nic nowego, a jednak to przysłowie bardzo dobrze ilustruje potrzebę postępu technicznego i naukowego i doskonale obrazuje, co jest najsilniejszym czynnikiem przyczyniającym się do powstawania wynalazków a także pomysłów o mniejszej randze technicznej, ale jakże często eliminujących „wąskie gardła” w skali przedsiębiorstw – obojętnie małych czy dużych.

Powstanie społeczeństwa konsumpcyjnego spowodowało, że równie silnym, (jeśli nie silniejszym niż potrzeba) bodźcem rozwoju wynalazczości są pieniądze. Wynalazki są niemal produkowane na zamówienie, może jeszcze nie u nas, ale wielkie koncerny i korporacje dokonują odkryć i wynalazków realizując, długoterminowe i zakrojone na szeroką skalę, programy badawcze.

Historia pokazuje, że potrzeba i pomysł nie są gwarantem sukcesu wynalazku. Wiele z wynalazków trafiło do historii jako chybione, śmieszne lub niepotrzebne. Wiele z nich zostało zastąpionych nowszymi i lepszymi wynalazkami zanim jeszcze trafiły do produkcji. Są również i takie jak ciekłe kryształy, które musiały „poczekać” na ten czas, kiedy okazały się wręcz konieczne w technice.

Niestety w rankingach międzynarodowego biura w Genewie, Polska nie jest notowana jako kraj wynalazków i wynalazców, choć na targach wynalazków organizowanych przez to biuro zdarza się, że polskie wynalazki otrzymują medale.

Sądzę, że opisanie procedur, jakie są niezbędne do „zajęcia” się wynalazczością i racjonalizacją, pozwoli na zmianę sposobu myślenia o wynalazcach i racjonalizatorach w przedsiębiorstwie a termin „ochrona własności przemysłowej” będzie rozumiany właściwie.

Mam nadzieję, że opisane przeze mnie wymagania, dość skrótowo, „odczarują” podejście, że wynalazczość i racjonalizacja jest uciążliwym problemem a wręcz odwrotnie, może być drogą do wywindowania przedsiębiorstwa do poziomu przedsiębiorstwa innowacyjnego i przężnego technicznie oraz ekonomicznie.

I. Regulacje prawne

Niestety, aby wiedzieć, o czym będzie dyskusja, musimy w pierwszej kolejności poznać tematykę i reguły, które będą tą dyskusją rządzić.

Elementem innowacji, jakimi są sprawy związane z ochroną własności przemysłowej zarządza ustawa z 30 czerwca 2000 roku Prawo własności przemysłowej. Jej tekst jednolity został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 2003 roku o numerze 119 pod pozycją 1117. Od dnia jej publikacji wprowadzono do niej zmiany opublikowane kolejno w:

Dz.U.2002.153.1271 art. 67

Dz.U.2004.33.286 art. 1

Dz.U.2002.108.945 art. 1

Dz.U.2004.33.286 art. 1

Dz.U.2005.10.68 art. 60

Dz.U.2005.163.1362 art. 29

Dz.U.2005.167.1398 art. 144

Dz.U.2006.170.1217 art. 52

Dz.U.2006.170.1218 art. 106

Dz.U.2006.208.1539 art. 46

Dz.U.2007.99.662 art. 3

Dz.U.2007.136.958 art. 1

Dz.U.2007.136.958 art. 1

Dz.U.2008.216.1368 art. 2

Dz.U.2008.180.1113 art. 2

Dz.U.2008.227.1505 art. 161

O aktach wykonawczych do teŹ ustawy mowa będzie jedynie w sytuacji, gdy będzie to niezbędne.

Jaka wiedza zawarta we wspomnianym akcie jest niezbędna w codziennej działalności przedsiębiorcy doceniającego innowacje? Trzeba znać podstawowe definicje ustawowe związane z wynalazczością, uprawnienia i obowiązki przedsiębiorcy oraz uprawnienia i obowiązki wynalazców i racjonalizatorów. Jest to minimum, które daje podstawową wiedzę.

W dalszej części spróbuje to zrobić.

1. Co może być projektem wynalazczym?

W celu oceny, czy jakiś projekt jest projektem wynalazczym musimy wiedzieć, jakie wymogi ma spełnić. Tak więc kolejno, zostaną omówione poszczególne przedmioty prawa własności przemysłowej, z szczególnie szerokim omówieniem problematyki związanej z projektami racjonalizatorskimi. Powodem tego jest fakt, że ta kategoria rozwiązań była – i sadzę – będzie najczęściej pojawiała się w przedsiębiorstwie.

Prawo własności przemysłowej mówiąc o projektach wynalazczych mówi o:

- wynalazkach – chronionych patentami,
- wzorach użytkowych – chronionych prawami ochronnymi,
- wzorach przemysłowych – chronionych prawami z rejestracji,
- topografiach układów scalonych – chronionych prawami z rejestracji,
- projektach racjonalizatorskich – dokumenty wydane przez przedsiębiorcę¹.

1.1. Wynalazek

Rozpocznijmy od projektów o najwyższej randze, a są nimi wynalazki.

Definicja ustawowa wskazuje, że patenty są udzielane – bez względu na dziedzinę techniki – na wynalazki, które są nowe, posiadają poziom wynalazczy i nadają się do przemysłowego stosowania. Dalej definiowane są elementy tego zapisu, gdzie:

- za stan techniki rozumie się wszystko to, co przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania patentu (jest data pierwszego zgłoszenia w jakimkolwiek urzędzie patentowym) zostało udostępnione do wiadomości powszechnej w formie pisemnego lub ustnego opisu, przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób

- wynalazek uważa się za posiadający poziom wynalazczy, jeżeli wynalazek ten nie wynika dla znawcy, w sposób oczywisty, ze stanu techniki²:

W jednym z orzeczeń sądowych napisano, że „przez wynalazek rozumieć należy rozwiązanie jakiegoś problemu przy posłużeniu się zdatnymi do opanowania siłami przyrody dla osiągnięcia przyczynowo przewidywalnego rezultatu leżącego poza sferą intelektualnego oddziaływania człowieka. (...) Rozwiązanie jest patentowalnym wynalazkiem, o ile w obszarze technicznym jest przynajmniej jeden nieoczywisty element³.

Więc, wynalazek musi być rozwiązaniem o charakterze technicznym a taki charakter mają rozwiązania, które dotyczą jednej z dziedzin techniki, odnoszą się do zagadnień technicznych i są scharakteryzowane poprzez cechy techniczne.

Prawo własności przemysłowej jako stan techniki uznaje wszystko to, co przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania patentu, zostało udostępnione do wiadomości powszechnej w formie pisemnego lub ustnego opisu, przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób.

Po prostu, wynalazek nie może być ujawniony publicznie, a więc bez możliwości wskazania osób, które go widziały, bo wtedy traci przymiot nowości. Należy pamiętać, że nowość wynalazku ocenia się nie lokalnie, na przykład tylko do stanu techniki w Polsce, ale wynalazek musi być nowy w skali światowej.

Wynalazek powinien mieć poziom wynalazczy, co oznacza, że nie udaje się wprost, przez znawcę, wywieść rozwiązania ze znanego stanu techniki. Niestety ta cecha, w trakcie oceny jest mocno narażona, na subiektywizm osoby oceniającej.

1 Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 Art. 3 ust. 1 pkt.6

2 Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 Art. 24, 25, 26 i 27

3 Orzeczenie VI SA/Wa 2059/04 z 18.05.2005 r.

Chyba najłatwiej jest dowieść nadawanie się do przemysłowego stosowania, bo polega to na tym, że według wynalazku może być uzyskany wytwór lub wykorzystywany sposób, w rozumieniu technicznym, w jakiegokolwiek działalności przemysłowej, nie wykluczając rolnictwa.

Wynalazki chronione są patentami, które mogą trwać 20 lat. Okres tej ochrony podzielony jest na poszczególne okresy, z których pierwszy liczy trzy lata pozostałe okresy są okresami rocznymi

Patent trwa dopóki są wnoszone do urzędu patentowego opłaty za kolejne okresy ochronne.

Monopol wyłączności jest aktualny do chwili, kiedy jest zapłacony okres ochronny. Brak ochrony powoduje, że wynalazek staje się dobrem dostępnym każdemu a więc może być zastosowany przez każdego bez konieczności uzyskania zezwolenia na stosowanie, już byłego, uprawnionego (właściciela).

Jednak nie wszystkie rozwiązania mimo, że spełniają warunki definicji ustawowej mogą być wynalazkami. Według ustawy nie są nimi:

- 1) odkrycia, teorie naukowe i metody matematyczne;
- 2) wytwory o charakterze jedynie estetycznym;
- 3) plany, zasady i metody dotyczące działalności umysłowej lub gospodarczej oraz gier;
- 4) wytwory, których niemożliwość wykorzystania może być wykazana w świetle powszechnie przyjętych i uznanych zasad nauki;
- 5) programy do maszyn cyfrowych;
- 6) przedstawienia informacji.

Ustawa nie pozwala ponadto chronić niektórych projektów choćby spełniały wymogi definicji wynalazku a są nimi:

- 1) wynalazki, których wykorzystywanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami; nie uważa się za sprzeczne z porządkiem publicznym korzystanie z wynalazku tylko dlatego, że jest zabronione przez prawo;
- 2) odmiany roślin lub rasy zwierząt oraz czysto biologiczne sposoby hodowli roślin lub zwierząt; przepis ten nie ma zastosowania do mikrobiologicznych sposobów hodowli ani do wytworów uzyskiwanych takimi sposobami;
- 3) sposoby leczenia ludzi i zwierząt metodami chirurgicznymi lub terapeutycznymi oraz sposoby diagnostyki stosowane na ludziach lub zwierzętach; przepis ten nie dotyczy produktów, a w szczególności substancji lub mieszanin stosowanych w diagnostyce lub leczeniu.

1.2. Wzór użytkowy

Kolejny przedmiot prawa własności przemysłowej to wzór użytkowy, zwany często potocznie „małym wynalazkiem”.

Wzór użytkowy musi być rozwiązaniem technicznym, przy czym to rozwiązanie ma być użyteczne i nowe i ma dotyczyć kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci. A więc, wzorem użytkowym może być jednoznacznie określony przedmiot trójwymiarowy. „Trójwymiarowości” nie należy mylić z wyglądem zewnętrznym, bo dotyczy ona konstrukcji przedmiotu. Wzory użytkowe, generalnie, nie mają odmian swej postaci.

Nowość wzoru jest oceniana identycznie jak wynalazku. Cecha użyteczności pozwala na osiągnięcie celu mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobów.

O ochronie wzoru użytkowego świadczy prawo ochronne, które może trwać maksymalnie 10 lat. I tutaj okres tej ochrony podzielony jest na poszczególne okresy, z których pierwszy trwa 3 lata, następny okres obejmuje 4 i 5 rok ochrony, kolejny 6, 7 i 8 rok ochrony a ostatni 9 i 10 ochrony⁴.

1.3. Wzór przemysłowy

Wygląd zewnętrzny przedmiotów – nie tylko codziennego użytku, urządzeń, zestawu urządzeń jest wzorem przemysłowym.

Według prawa własności przemysłowej wzorem przemysłowym jest nowa i posiadająca indywidualny charakter postać wytworu lub jego części, nadana mu w szczególności przez cechy linii, konturów, kształtów, kolorystykę, strukturę lub materiał wytworu oraz przez jego ornamentację.

„Wygląd czegoś to zespół cech stanowiących o tym, jak to coś, ta rzecz wygląda, a wyglądając to posiadać określone cechy, dzięki którym sprawia się określone wrażenie”.

„Nie budzi wątpliwości, że we wzorze przemysłowym chroniony może być tylko aspekt zewnętrzny produktu”⁵

Przepisy za wytwór uważają każdy przedmiot wytworzony w sposób przemysłowy lub rzemieślniczy, obejmujący w szczególności opakowanie, symbole graficzne oraz kroje pisma typograficznego, z wyłączeniem programów komputerowych.

Od wzoru przemysłowego wymaga się także nowości polegającej na tym, że przed dniem zgłoszenia go do ochrony w jakimkolwiek urzędzie patentowym, nie został publicznie udostępniony identyczny wzór. Za identyczny wzór uważa się taki, który różni się od zgłaszanego wzoru, jedynie nieistotnymi szczegółami.

Ochronę wzoru przemysłowego poświadcza prawo z rejestracji a jego ochrona może trwać 25 lat. Cały okres ochrony podzielony jest na pięcioletnie okresy ochronne⁶.

4 Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 – Art.94, 95 96

5 „Prawo własności przemysłowej. Komentarz” dr Piotr Kostański; C.H.Beck; Warszawa 2010; str 559 i 560

6 Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 - Art.102, 105

1.4. Topografia układu scalonego

Następnym projektem wynalazczym jest topografia układu scalonego, przez którą należy rozumieć rozwiązanie polegające na przestrzennym, wyrażonym w dowolny sposób, rozplanowaniu elementów, z których co najmniej jeden jest elementem aktywnym, oraz wszystkich lub części połączeń układu scalonego. Przez układ scalony rozumie się jedno- lub wielowarstwowy wytwór przestrzenny, utworzony z elementów z materiału półprzewodnikowego tworzącego ciągłą warstwę, ich wzajemnych połączeń przewodzących i obszarów izolujących, nierozdzielne ze sobą sprzężonych, w celu spełniania funkcji elektronicznych.

Topografia musi być oryginalna, a za taką się ją uważa, jeżeli jest wynikiem pracy intelektualnej twórcy i nie jest powszechnie znana w chwili jej powstania⁷.

1.5. Projekt racjonalizatorski

I ostatnim przedmiotem regulowanym ustawowo jest rozwiązanie w postaci projektu racjonalizatorskiego. Przedsiębiorca ma tutaj ogromną swobodę, bo za projekt racjonalizatorski może być uznane każde rozwiązanie, nawet organizacyjne i program komputerowy. Uznanie rozwiązania za projekt racjonalizatorski jest wyłączone ustawowo, w sytuacji, gdy przedstawione rozwiązanie jest wynalazkiem podlegającym opatentowaniu, wzorem użytkowym, wzorem przemysłowym lub topografią układu scalonego⁸.

Tak duża dowolność nie oznacza jednak, że rozwiązanie niewykazujące się twórczością powinno być uznane za projekt racjonalizatorski.

Mając na względzie, brak wyraźnej definicji projektu racjonalizatorskiego w prawie własności przemysłowej, w tym miejscu omówione zostaną wymogi, co do tego przedmiotu „wspomnianego” w tejże ustawie, oparte na wieloletniej praktyce i orzecznictwie.

Różnorodne kwestie związane z projektami racjonalizatorskimi są opisane bardzo szczegółowo również dlatego, że tych jest najwięcej i zawsze było wiele dyskusji na ich temat.

„W orzecznictwie przyjmuje się, że projekt racjonalizatorski to rozwiązanie niebędące wynalazkiem, polegające najczęściej na usprawnieniu rozwiązań znanych powszechnie według światowego stanu techniki i dostosowaniu ich do potrzeb konkretnego zakładu. Twórczy charakter rozwiązania objętego projektem racjonalizatorskim powinien być pojmowany jako wniesienie pewnej miary postępu do zakładowego stanu techniki”

Każdy z przedsiębiorców decydując się na przyjmowanie projektów racjonalizatorskich autonomicznie decyduje, jakie rozwiązanie będzie uznawał za projekt racjonalizatorski⁹

Zatem jak wspomniano wcześniej, projektem racjonalizatorskim może być dowolne rozwiązanie. Jeśli więc przedsiębiorca uzna za projekt racjonalizatorski, rozwiązania wyłączone z ochrony patentowej, to nie będzie można podważyć jego decyzji.

Najczęściej jednak będą i są to rozwiązania o charakterze:

- technicznym
- organizacyjnym

7 Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 – Art.196, 220

8 Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 art.7.1.2

9 „Prawo własności przemysłowej. Komentarz” dr Piotr Kostański; C.H.Beck; Warszawa 2010; str.42 i 43

- techniczno-organizacyjnym
- lub organizacyjno-technicznym.

Z tych wymienionych, można uznać, że cechy wynalazku, wzoru użytkowego mogą mieć projekty mające charakter techniczny i tylko te mogą być, ewentualnie, przedmiotem zgłoszenia do ochrony w urzędzie patentowym.

Dobrze treść terminu „projekt racjonalizatorski” oddawała jego definicja w poprzedniej ustawie, a określająca, iż „projektem racjonalizatorskim jest mogące nadawać się do stosowania w jednostce gospodarki uspołecznionej (dziś w podmiocie gospodarczym) rozwiązanie o charakterze technicznym lub techniczno-organizacyjnym, niebędące wynalazkiem lub wzorem użytkowym, a w szczególności rozwiązanie dotyczące:

- a) maszyn, urządzeń i wyrobów,
- b) sposobów wytwarzania,
- c) sposobów pomiaru i kontroli
- d) ulepszeń lub uzupełnień maszyn, urządzeń i wyrobów, sposobów wytwarzania oraz sposobów pomiaru i kontroli, zwłaszcza, jeżeli umożliwia ono zwiększenie wydajności pracy lub pełniejsze wykorzystania środków pracy bądź też przynosi efekty w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy lub ochronny naturalnego środowiska człowieka”

I dalej, „projekt racjonalizatorski uważa się za nowy, jeżeli w jednostce gospodarki uspołecznionej, w której został zgłoszony, nie był uprzednio zgłoszony przez inną osobę lub nie był stosowany, albo nie był zamieszczony w planach tej jednostki lub polecony do stosowania przez jednostkę nadrzędną ze wskazaniem jego istoty i sposobu rozwiązania zagadnienia. Projekt racjonalizatorski może polegać na twórczym przystosowaniu znanego rozwiązania do potrzeb jednostki gospodarki uspołecznionej”¹⁰

Tutaj należałoby ustalić granice tej nowości, bowiem obecna ustawa pomija jej definicję na potrzeby racjonalizacji pozostawiając w tej mierze „wolną rękę” przedsiębiorcom. Idąc śladem „historycznym”, śmiało można uznać, że i dziś prowadząc działalność innowacyjną można przyjąć, że chodzi tutaj o tzw. „nowość lokalną”, to jest ograniczoną do skali przedsiębiorstwa gdzie projekt się pojawia.

„Ogólnie można powiedzieć, że projekt racjonalizatorski jest w danym przedsiębiorstwie nowy, jeżeli nie jest znany przedsiębiorcy. (...) Taka sytuacja zachodzi, jeżeli projekt nie był w tym przedsiębiorstwie wcześniej stosowany, ani zgłoszony przez inną osobę”. Można także mówić o nowości, jeżeli „projekt nie był zamieszczony w planach tej jednostki ani nie był polecony do stosowania przez jednostkę nadrzędną ze wskazaniem jego istoty i sposobu rozwiązania zagadnienia”¹¹

Nie widzę żadnych przeszkód wykorzystania tej definicji w regulaminach wynalazczych w dobie gospodarki skomercjalizowanej. Tym bardziej, że to przedsiębiorca ma możliwość ustalenia definicji projektu racjonalizatorskiego zgodnie z potrzebami swego przedsiębiorstwa. Ta dana możliwość budowania własnej definicji jest bardzo cenna i polecam ją, bo pozwala ona na dokładne ukierunkowanie rozwiązań rozwiązujących trudne zagadnienia techniczne własnego podwórka.

Zastanówmy się, więc, jakie projekty są rozwiązaniami o charakterze technicznym.

Termin „rozwiązanie o charakterze technicznym” ma bardzo szeroki zakres i obejmuje również rozwiązania zagadnień pozatechnicznych osiągnane za pomocą środków czy też me-

10 Ustawa o wynalazczości z dnia 19.10.1972, Dz.U. z 1972, Nr 43, poz.272, § 79 i 80

11 „Racjonalizacja w zakładzie pracy”, Andrzej Szewc, PARP, Warszawa 2007, str.40

to technicznych.

Encyklopedyczna definicja techniki określa ją jako dziedzinę ludzkiej działalności, której celem jest oparte na wiedzy (na podstawach naukowych) produkowanie rzeczy i wywołanie zjawisk niewystępujących w przyrodzie oraz przekształcanie wytworów przyrody.

Inna, również encyklopedyczna definicja twierdzi, że jest to całokształt środków i czynności wchodzących w zakres działalności ludzkiej związanej z wytwarzaniem dóbr materialnych, a także reguły posługiwania się nimi a więc oczywiście jest ściśle związana z produkcją.

Na użytek codziennej praktyki można, więc uznać, że rozwiązanie o charakterze technicznym to jeden lub więcej (zespół) środków technicznych rozwiązujących określony samostny, całkowity lub cząstkowy, problem w sferze oddziaływania na materię.

Najogólniej rozwiązanie o charakterze technicznym może dotyczyć:

- rozwiązań w sferze sposobów postępowania (np., sposoby wytwarzania, procesy technologiczne, sposoby pomiarów i kontroli itd.),

- rozwiązań w sferze konstrukcji (np., urządzenia, maszyny, elementy konstrukcyjne będące częścią całości, elementy budowlane, budowle, układy elektryczne, elektroniczne itd.).

Termin rozwiązanie o charakterze organizacyjnym zostało wprowadzone zmianą prawa wynalazczego w 1984 roku. Także i dziś rozwiązania o takim charakterze mogą okazać się przydatne w każdym przedsiębiorstwie

Ówczesny przepis definiował to pojęcie w tym kierunku, że obejmuje ono rozwiązania dotyczące organizacji pracy w zakresie stanowisk pracy albo przepływu materiałów i wyrobów oraz świadczenie usług materialnych i ich obsługi. Warunkiem uznania tego rodzaju rozwiązania za rozwiązanie o charakterze organizacyjnym była możliwość zwiększenia wydajności pracy lub pełniejsze wykorzystanie środków pracy bądź też uzyskania efektów w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy lub ochrony środowiska.

Warunki, o których mowa wyżej nie musiały być łączne. Na pewno jednak projekt racjonalizatorski o charakterze organizacyjnym angażuje:

- człowieka jako podmiot świadczący pracę
- przedmiot pracy, to jest surowce i półfabrykaty stające się w toku produkcji albo wyrobami finalnymi albo półfabrykatami dla innych podmiotów
- środki pracy, to jest materiały pomocnicze, jak np. energia, maszyny i urządzenia, budowle itd.

Nie można było jednak uznać za projekt racjonalizatorski rozwiązań o charakterze organizacyjnym dotyczących kierowania i zarządzania podmiotami gospodarczymi, instytucjami itp.

Termin rozwiązanie o charakterze techniczno-organizacyjnym wymaga immanentności sprzężenia rozwiązania technicznego z rozwiązaniem organizacyjnym a więc trzeba przyjąć konsekwentnie niepodzielność efektów takiego projektu na efekt techniczny i efekt organizacyjny. Spójność takiego rozwiązania rzutuje automatycznie na spójność efektu – jako zjawiska wtórnego względem rozwiązania. Taki charakter projektu wskazuje, że dla zastosowania określonych środków technicznych konieczne są posunięcia organizacyjne, bo bez nich rozwiązanie nie będzie możliwe do realizacji.

Inaczej mówiąc, „w tego rodzaju projektach pewnym propozycjom technicznym, w szczególności propozycjom mającym na celu usprawnienie procesów wytwarzania wyro-

bów bądź sposobów świadczenia usług, towarzyszą określone zmiany organizacyjne, całość zaś przyczynia się wspólnie do powstania bądź zwiększenia efektów ekonomicznych lub społecznych, jakie daje wykorzystanie tych propozycji.”¹²

W projektach organizacyjno-technicznych środków ciężkości użytych środków przesunięty jest na zmianę organizacji procesów wytwarzania lub świadczenia usług. O cechach technicznych świadczą środki techniczne użyte do wprowadzenia zmian organizacyjnych.

Klasycznym przykładem tego typu projektów są dzisiaj rozwiązania z zakresu informatycznych systemów zarządzania

Praktyka a nawet orzecznictwo wskazuje, że projektem racjonalizatorskim może być prawie każde rozwiązanie. Czy za projekt racjonalizatorski zostanie uznane odkrycie, teoria naukowa czy też metoda matematyczna albo wytwór o charakterze jedynie estetycznym albo też plan, zasada i metody dotyczące działalności umysłowej lub gospodarczej oraz gier czy nawet wytwory, których niemożliwość wykorzystania może być wykazana w świetle powszechnie przyjętych i uznanych zasad nauki a nawet przedstawienia informacji według prawa własności przemysłowej niemogące być wynalazkiem, oceni przedsiębiorca, u którego taki projekt zostanie zgłoszony. Nie ma żadnego środka prawnego, który zabroni mu uznania powyższych projektów za projekt racjonalizatorski – poza własną wiedzą i oceną rzeczywistości.

2. Jak rozumie się twórczość?

W definicjach określających projekty wynalazcze przejawia się wspólna dla nich wszystkich cecha – jest nią „twórczość”. Konsekwentnie ten, kto wymyślił projekt będący projektem wynalazczym nazywany jest twórcą.

Pokrótkie postaram się przybliżyć jak należy rozumieć oba te terminy.

Bezdiskusyjnie, cecha ta jest warunkiem sine qua non rozwiązań ocenionych jako wynalazek, wzór użytkowy, wzór przemysłowy czy topografia układu scalonego.

Tak, jak te przedmioty ochrony znane prawu własności przemysłowej, również projekt racjonalizatorski musi cechować się twórczością inaczej mówiąc kreatywnością rozwiązania zagadnienia. Kreatywnie działa ten, kto tworzy nowe, nieistniejące wcześniej rozwiązania, dzięki swoim umiejętnościom, uzdolnieniom i twórczym możliwościom.

„Nie mniej przydatne okazuje się spostrzeżenie, iż w żadnym wypadku przesłanka twórczego charakteru nie będzie mogła być uznana za spełnioną, jeżeli działanie autora polega na wykonywaniu czynności odtwórczych, nie łączących się z określoną kreacją. Odtwórczość odnosić się przy tym może nie tylko do technicznej realizacji twórczego zamysłu projektodawcy konkretnego przedsięwzięcia, (...). Odtwórczy charakter będą miały (...) efekty działań, wymagających od przeprowadzającej je osoby sporego wysiłku intelektualnego, który potrzebny będzie np. do rozwiązania trudnego zadania matematycznego. Rozwiązanie to nie może zostać określone jako twórcze, ponieważ zakłada ono ściśle reglamentowane postępowanie myślowe, nie pozwalające rozwiązującemu na dokonywanie własnych, kreatywnych posunięć oraz ściśle trzymanie się ustalonych naukowo reguł dochodzenia do prawidłowego wyniku”¹³.

Tak, więc projekt racjonalizatorski musi być wynikiem działalności twórczej. Rozwiąza-

12 „Racjonalizacja w zakładzie pracy”, Andrzej Szewc, PARP, Warszawa 2007, str.36, 37

13 „Prawo autorskie i prawa pokrewne”, Rafał Golat, C.H.Beck, Warszawa 1999, str.30, 31

nie stanowiące projekt musi być dokonane przez twórcę. Nie wystarczy samo zaproponowane zastosowanie znanego rozwiązania lub rozwiązania nieznanego, jeżeli zgłaszający nie jest jego twórcą.

Jedno z orzeczeń UP RP uznało, „że nie można uznać za projekt racjonalizatorski (...) przeniesienia dla potrzeb j.g.u.(*mój przypis – dzisiaj podmiot gospodarczy*) znanego już rozwiązania, jeżeli nie było żadnego wkładu własnej myśli twórczej autorów tego rozwiązania i żadnej związanej z tym zmiany konstrukcji odnośnego urządzenia”¹⁴.

Projekty racjonalizatorskie polegają najczęściej na usprawnieniu rozwiązań znanych światowemu a nawet lokalnemu stanowi techniki, ale muszą one polegać na twórczym przystosowaniu znanego rozwiązania do potrzeb podmiotu gospodarczego. Przystosowanie znanego rozwiązania może polegać między innymi na jego uzupełnieniu, adaptacji, uproszczeniu, ulepszeniu albo wykorzystaniu rozwiązania do innego celu.

Przy ocenie charakteru twórczego zgłoszonego projektu wynalazczego można posilkować się metodami stosowanymi przy ocenie „poziomu wynalazczego”, oczywiście dostosowanym do skali mikro. Należy chronić się przed nadaniem rozwiązaniu miana projektu racjonalizatorskiego rozwiązaniom niewykraczającym poza normalne procesy technologii kontynuujące jedynie to, co jest znane i logiczne w dotychczasowym, istniejącym, stanie techniki. Twórczość racjonalizatorska ma polegać na przewyżczeniu trudności technicznej czy też organizacyjnej albo kombinacji obu, która istnieje a która bez zgłoszonego rozwiązania nie zostałaby pokonana.

Należy pamiętać, że ocenie tej podlega zgłoszone rozwiązanie jako całość a nie jego poszczególne elementy – jeśli można je na takowe podzielić. Można, bowiem przyznać kreatywność rozwiązaniu składającemu się z kombinacji cech, które oddzielnie funkcjonują są oczywiste, gdy ich połączenie ma charakter twórczy i daje nowy efekt, wykraczający w znaczny sposób ponad efekt stanowiący prostą sumę efektów wywołanych przez poszczególne połączone cechy.

Już wiadomo, że projektem racjonalizatorskim może być prawie każdy pomysł, który może okazać się zdolnym do zgłoszenia go do ochrony w urzędzie patentowym, ale może być także tylko i wyłącznie przedmiotem chronionym prawem autorskim.

Jednym z utworów chronionych prawem autorskim są programy komputerowe. Twórca programu komputerowego, oprócz tego, że będzie racjonalizatorem z wszelkimi przynależnymi mu uprawnieniami i obowiązkami, będzie także miał uprawnienia i obowiązki autora, podmiotu praw autorskich zapisanych w ustawie o prawach autorskich i pokrewnych.¹⁵

Kryterium przynależności do przepisów prawa autorskiego jest to, że projekty muszą być utworem. „Utworami” albo „dziełami prawa autorskiego, „dziełami autorskimi” lub w skrócie ‘dziełami’, określa się każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (art.1. ust. pr.aut.). Oznacza to, że o statusie prawnym utworu decydują następujące przesłanki:

- jest on rezultatem pracy umysłowej człowieka

Tradycyjnie, wyklucza się możliwość stworzenia utworu przez inny byt, niż człowiek. Jednak w dobie komputeryzacji dopuszczono jako utwór powstały w wyniku posługiwania się komputerem, na którym dzięki odpowiednim programom, losowo a więc

14 Decyzja Kol. Orzek. z 7.02.1968 r./ SP 293/67. WUP 1969, nr 1

15 Dz.U. z 2006 nr 90 poz.631- Art.74

całkiem przypadkowo, urządzenie generuje obraz, muzykę itp.. „Odrzuca się przy tym tezę, jakoby to komputer, a nie człowiek był w takim przypadku twórcą dzieła”

– praca ta ma charakter działalności twórczej,

Opisany wcześniej

– rezultat ma indywidualny charakter,

„Żądając od utworów twórczego i indywidualnego charakteru, ustawa nie wymaga, aby były one rezultatem dużego wysiłku intelektualnego i przejawia się w utworze w jakimś szczególnym natężeniu.(..) Ochrona z prawa autorskiego sięga, więc zawsze tam, gdzie indywidualny charakter, chociażby w najskromniejszym zakresie występuje i jest dostrzegalny. (...) dlatego też np. katalogi, cenniki a nawet pewne wzory i formularze mogą być, jakkolwiek nie zawsze, przedmiotem prawa autorskiego”

– został ustalony w jakiejkolwiek postaci

Przez ustalenie utworu rozumie się każde działanie, w wyniku, którego staje się możliwy odbiór dzieła przez inne osoby. Tak, więc, utwór powinien być utrwalony na jakimkolwiek nośniku, np., papier, płyta itp.”¹⁶

16 „Racjonalizacja w zakładzie pracy”, Andrzej Szewc, PARP, Warszawa 2007, str.45, 47 i 48)

3. Kto jest twórcą?

Jeśli wiemy, co to jest „twórczość”, to także należałoby omówić, kto to jest „twórca”, bowiem prawo własności przemysłowej nie definiuje pojęcia „twórca” ani „współtwórca”. Twórcą może być tylko osoba fizyczna, bo tylko człowiek może swoim umysłem wykreować nową wartość intelektualną.

Przez lata praktyki, można uznać, iż wykreowano to pojęcie, na potrzeby prawa wynalazczego, określając, iż „Twórca projektu wynalazczego jest osobą, która dany problem rozwiązała w taki sposób, że jej rozwiązanie spełnia ustawowe kryteria projektu wynalazczego, która zatem uświadomiła sobie, że postępując w określony sposób i stosując określone środki techniczne, techniczno-organizacyjnego może otrzymać określony rezultat. (...) Jest to osoba, która podała nie tylko, co zrobić, lecz także, jak należy to zrobić. Nie jest to, zatem tylko koncepcja – pomysł wymagający dalszego twórczego wkładu, lecz kompletne rozwiązanie, które stosując, uzyskuje się określony wynik”¹⁷.

Kim jest, więc współtwórca? Pojawia się nam on w sytuacji, gdy rozwiązania dokonało kilka osób. Powstaje jednak kolejne pytanie. Czy każdy, kto współpracował przy dokonywaniu innowacyjnego rozwiązania ma przymioty współtwórcy?

Prawa wynalazcze wypracowało stanowisko, że nie jest współtwórcą osoba, która tylko pomagała przy dokonaniu projektu, nie współuczestnicząc w tworzeniu koncepcji nowego rozwiązania.

Raczej należy uznać, że warunkiem uznania danej osoby za współtwórcę powinien być jej wkład w ten element rozwiązania, który jest nowy.

Przedsiębiorca, nie może negocjować autorstwa lub współautorstwa, gdy wymienione osoby zgodnie oświadczają, że są współtwórcami. Nie może także rozstrzygnąć tej kwestii, jeśli już na etapie zgłoszenia spotka się ze sprzecznymi informacjami, co do tego, kto jest współtwórcą. Daje mu jednak taka sytuacja, moim zdaniem, asumpt do wstrzymania oceny zgłoszonego projektu, do czasu zdecydowanego ustalenia współautorstwa.

4. Co znaczy, że projekt musi być rozwiązaniem

Cechą wspólną dla wszystkich przedmiotów prawa własności przemysłowej jest, to, że muszą one być rozwiązaniami.

O rozwiązaniu można mówić tylko wtedy jest ono wytworem ludzkiego umysłu. Tak, więc rozwiązanie musi być wynikiem kreatywności intelektualnej osoby podającej się za twórcę – jest to warunek konieczny. Nie jest spełniony, jeżeli rozwiązanie przyjęto w gotowej postaci, np. z cudzej dokumentacji technicznej (..) albo, jeżeli wprost naśladuje ono (powiela) to, co nas otacza, np. sposoby działania przyrody, itp. Nie wyklucza jednak twórczej inspiracji cudzymi pomysłami ani obserwacją znanych zjawisk. Pomysł zainspirowany będzie rozwiązaniem, jeśli zostanie przystosowany do warunków technicznych, organizacyjnych przedsiębiorstwa.

Pomysł nie będzie rozwiązaniem, jeśli nie będzie zupełny. „Projekty wynalazcze, w tym racjonalizatorskie, służą celom praktycznym, mają zaspokajać określone potrzeby, np. zwiększać efektywność procesów wytwórczych, prowadzić do oszczędności nakładów, poprawiać

17 „Racjonalizacja w zakładzie pracy”, Andrzej Szewc, PARP, Warszawa 2007, str.46

warunki bezpieczeństwa i higieny pracy itd. Z projektem racjonalizatorskim mamy, więc do czynienia dopiero wtedy, gdy zaproponowany przez racjonalizatora pomysł wskazuje wszystkie środki i działania niezbędne do osiągnięcia tego celu i poprzez wykorzystanie go, pozwala ten cel osiągnąć bez potrzeby podejmowania dalszych prac twórczych, przystosowawczych, adaptacyjnych itp. Stąd nie uważa się za rozwiązanie pomysłów ogólnych (samego tylko sformułowania problemu wymagającego rozwiązania czy wstępnej koncepcji rozwiązania) ani jakichkolwiek innych wyników twórczości intelektualnej, które nie zawierają pełnej, tzn. dostatecznie szczegółowej instrukcji („recepty”) skutecznego postępowania”¹⁸.

18 „Racjonalizacja w zakładzie pracy”, Andrzej Szewc, PARP, Warszawa 2007, str.34)

II. Projekt wynalazczy a przedsiębiorca

1. Jak rozumieć termin „przedsiębiorca”

Jako, że opracowanie ma wspomagać przedsiębiorców i termin „przedsiębiorca” jest ważnym terminem w prawie własności przemysłowej, spróbuję przybliżyć znaczenie tego terminu.

Myślę, że dla rozwiania wątpliwości związanych ze zgłaszaniem projektów do przedsiębiorcy, należy sobie odpowiedzieć na pytanie jak rozumieją to przepisy prawa wynalazczego oraz literatura i orzecznictwo w sprawach wynalazczości.

„Odpowiedź na to pytanie w rozumieniu prawa własności przemysłowej, jest taka, że ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy – rozumie się przez to osobę prowadzącą w celach zarobkowych działalność wytwórczą, budowlaną, handlową lub usługową, zwanej dalej „działalnością gospodarczą i że przepisy ustawy dotyczące przedsiębiorców stosuje się odpowiednio również do osób prowadzących działalność inną niż gospodarcza, a także do jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej”¹⁹

Konkludując musi to być osoba:

- mająca osobowość prawną a więc może to być osoba fizyczna lub prawna
- prowadząca „działalność gospodarczą”, to znaczy jej działalność ma charakter zarobkowy a ta działalność powinna polegać na wytwórczości w budownictwie, handlu lub usługach”

2. W jakich sytuacjach przedsiębiorca staje się właścicielem projektu wynalazczego

Generalną zasadą jest, że to twórcy przysługuje prawo projektu wynalazczego. Jeżeli jest kilku twórców, to prawo przysługuje im wspólnie.

Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, kiedy projekt powstał w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy. Wtedy, prawo do tak powstałego projektu przysługuje pracodawcy.

Stosunek pracy to pojęcie uregulowane w kodeksie pracy. Powyższy zapis nie wymaga, aby pracodawca zapisał w zakresie obowiązków dokonywanie projektów wynalazczych. Wystarczy, aby projekt wynalazczy został dokonany przez pracownika przy wykonywaniu innych obowiązków pracowniczych

Jawi się tutaj, bardzo często problem, czy rzeczywiście rozwiązanie wynika z zakresu obowiązków pracownika. Należy więc, każdorazowo, oceniać, czy twórcza działalność pracownika objęta jest jego obowiązkami pracowniczymi.

W przypadku jakichkolwiek wątpliwości, co do tego faktu, zawsze w pierwszej kolejności należy odwołać się do dokumentów „kadrowych”. Są nimi: umowa o pracę, zakres obowiązków, wydane polecenia pisemnego, regulaminy i układy zbiorowe.

Problem pozostaje problemem, jeśli w żadnym z tych dokumentów nie ma dokładnie

19 „Racjonalizacja w zakładzie pracy”, Andrzej Szewc, PARP, Warszawa 2007, str.29, 30

zakreślonych zadań. Wtedy można się odwołać do przepisów, np., ustawy o prawie autorskim, kodeksu cywilnego i znanych z tego ostatniego wyznaczników, jakimi są cel zawieranej umowy, zgodny zamiar stron, ustalone zwyczaje itp.

Na pewno, nie można się sugerować miejscem i czasem stworzenia dzieła, przynależności środków technicznych, którym posługiwał się autor w trakcie tworzenia rozwiązania.

Przy korzystaniu z opcji stworzenia rozwiązania w wyniku wydanego polecenia służbowego, musi ono opiewać na opracowanie konkretnego utworu. Wiadomym jest, że pracownik zobligowany jest do wykonywania poleceń służbowych, które dotyczą pracy, jeśli nie są one sprzeczne z prawem lub umową o pracę. Podstawą przejścia praw majątkowych na pracodawcę będzie miało miejsce tylko w sytuacji, gdy polecenie służbowe skonkretyzuje wcześniej zapisany obowiązek pracowniczy.

Nie może być przesłanką do nabycia praw do projektu, fakt że rozwiązanie, powstało w miejscu pracy i w czasie godzin, w których pracownik jest zobowiązany wykonywać pracę na rzecz pracodawcy. Projekt powinien wynikać z realizacji zadań wobec pracodawcy, związanych z powierzonymi mu zadaniami do wykonania.

Wszystkie te „badania” prowadzone są jednak dopiero, jeśli umowa o pracę nie pozwala na jednoznaczne ustalenie stanu prawnego powstałego utworu.

Praktyka w tej materii jest raczej zaniedbana. Strony umowy o pracę, na ogół, w zawieranych umowach o pracę, nie odnoszą się do takich sytuacji (zapisanych w prawie własności przemysłowej i prawie autorskim), co często rodzi niepotrzebne konflikty.

Dobrze byłoby, aby strony zdały sobie sprawę, że powszechnie stosowana zasada milczącej formuły, nie jest absolutnie właściwym rozwiązaniem.

Również właścicielem rozwiązania będzie przedsiębiorca, jeżeli projekt wynalazczy powstał w wyniku wykonywania umowy cywilnej, przy czym jeśli strony dokonają odmiennych zapisów, to są one zobowiązane do dotrzymania zapisów umownych. Najczęściej spotykaną umową będzie tutaj umowa o dzieło, którą na przykład jest umowa o dokonanie projektu wynalazczego.

„Zwrot, że do dokonania projektu wynalazczego ma dojść w wyniku realizacji umowy, rozumieć należy w ten sposób, że chodzi o to, czego twórca dokona przy wykonywaniu swoich obowiązków umownych. Dla uniknięcia sporów, w tego typu umowach należy jasno określić zakres obowiązków twórcy”²⁰.

Inną sytuacją jest stan, gdzie przedsiębiorca, z mocy przepisów prawa wynalazczego, będzie mógł korzystać z projektu wynalazczego a do tego uprawnia fakt udzielenia pomocy twórcy takiego projektu. Korzystanie to ograniczone jest jednak tylko do korzystania we własnym zakresie.

Kwestie własności, w tym przypadku, należy uregulować w umowie o udzielenie takiej pomocy. Własność do projektu powstałego przy pomocy przedsiębiorcy może być częściowa, tzn. przedsiębiorca i twórca mogą być współwłaścicielami w uzgodnionych częściach.

Zasada ta nie przesądza, że twórca będzie zawsze właścicielem projektu, bo w rzeczywistości najczęściej następuje rozdział autorstwa projektu od praw własności. Prozaicznym powodem takiego rozdziału jest możliwość stosowania projektu a więc jego rzeczywistego urealnienia. Ten stan, na ogół, może mieć miejsce tylko w praktyce produkcyjnej.

²⁰ „Prawo własności przemysłowej. Komentarz” dr Piotr Kostański; C.H.Beck; Warszawa 2010; str. 82, 83

Marginalnie można tu wspomnieć, że przedsiębiorca może stać się właścicielem projektu wynalazczego w drodze umowy, np. kupna, przeniesienia praw. Może także dzierżawić projekt lub być licencjobiorcą.

3. Zgłoszenie projektu wynalazczego

Kiedy i w jakich momentach w przedsiębiorstwie pojawia się, którykolwiek z wcześniej opisanych projektów?

Pierwszą z możliwości, jest sytuacja, kiedy pracownik zgłasza u swego pracodawcy projekt wynalazczy, który prawie zawsze może mieć cechy projektu racjonalizatorskiego, ale niekoniecznie jest wynalazkiem wzorem użytkowym lub topografią układu scalonego. Jest to zdarzenie zmuszające przedsiębiorcę do określonych zachowań, czyli do oceny tego, co mu przedstawiono i podjęcia, w każdej sprawie, jednoznacznej decyzji. Należy pamiętać, że jedynie decyzja pozytywna nie wymaga uzasadnienia, natomiast każda negatywna powinna być uzasadniona.

Jeśli twórca, czy też twórcy wskazują, że przedstawione rozwiązanie ma cechy, np. wzoru użytkowego, można się z nimi zgodzić i podjąć kroki zmierzające do uzyskania ochrony tego rozwiązania, zgłaszając je do ochrony w urzędzie patentowym, nie tylko polskim.

Sytuacja będzie prosta, dopóki nie zostaną w toku dalszego postępowania w sprawie takiego projektu zgłoszone uwagi, którejkolwiek ze stron, obojętnie czy ze strony przedsiębiorcy, czy ze strony twórców.

W jakimkolwiek postępowaniu spornym, wywody, co kto powiedział i kiedy, zeznania świadków są dowodami o małej wadze (pomijam fakt, że mogą się one zmieniać, czasem jak w kalejdoskopie). Najlepiej, więc, aby każdy przedsiębiorca, wydawał te istotne decyzje gospodarcze na piśmie i powinny one posiadać wszystkie niezbędne elementy, jakie decyzja powinna posiadać.

Do konfliktów może dochodzić w przypadku, gdy zgłoszony projekt okazuje się być tylko projektem racjonalizatorskim, bo nie może on być, zgodnie z literą prawa, przyjęty i rozpatrzony, jeśli w przedsiębiorstwie nie ma regulaminu racjonalizacji.

Taki impas likwiduje umowa, na przykład o dokonanie projektu, przeniesienie prawa do projektu na zainteresowanego przedsiębiorcę.

4. Ocena, przyjęcie, stosowanie i wynagrodzenie za zgłoszony projekt

Pierwszym działaniem ze strony jednostki, do której zgłoszono projekt powinna być jego rejestracja i dalej ocena tego projektu pod kątem spełnienia wymogów formalnych – a przede wszystkim – jego przydatności i możliwości zastosowania.

Aby wiedzieć, o czym rozmawiamy należy mieć wiedzę, jakie elementy takie zgłoszenie musi mieć, aby dokonać prawidłowej oceny.

4.1 Jak ma wyglądać i co zawierać zgłoszenie projektu wynalazczego?

Śmiało można tutaj przenieść na lokalny grunt, wymogi stosowane w stosunku do dokumentacji zgłoszenia projektu do ochrony w Urzędzie Patentowym RP.

Każdy dokument powinien wskazywać adresata. Również projekt wynalazczy jest zaadresowany – najczęściej do przyszłego korzystającego. Zgłoszenie musi ujawniać twórcę i współtwórców zgłaszanego projektu. Sądzę, że na poziomie przedsiębiorstwa, współtwórcy powinni się oświadczyć, w jakich częściach są współautorami przedstawianego projektu. Dobrze byłoby, aby wspomnieli, czy uważają swoje rozwiązanie, jedynie za projekt racjonalizatorski, czy też ich zdaniem ma on cechy, np., wynalazku lub innej kategorii projektu wynalazczego.

Najważniejszą, moim zdaniem, częścią dokumentacji zgłoszeniowej jest opis istoty rozwiązania, które jest projektem wynalazczym

Jako, że projekt racjonalizatorski także musi wykazać się cechami twórczości, w każdym zgłoszeniu należy wskazać stan techniki, z którego wywodzone jest nowatorstwo przedstawianego rozwiązania. W przypadku, gdy pozostajemy na poziomie projektu racjonalizatorskiego, oceny twórczości dokonuje przyjmujący. Natomiast, jeśli przyjmujący uzna za celowe zgłoszenie rozwiązania do ochrony w urzędzie patentowym, to ta cecha będzie ponownie badana przez urząd patentowy.

Rozwiązanie, powinno być opisane tak, aby fachowiec z danej dziedziny umiał to rozwiązanie zastosować. Nie mogą to być same ogólniki, bez wskazania szczegółów rozwiązania. Powinny być opisane wszystkie elementy składające się na całość, ich powiązania, sposób realizacji. Jeśli jest to konieczne, to należy załączyć rysunki. Opis powinien być tak sporządzony, aby można było wprost odczytać to, co przedstawia twórca lub też twórcy, bo wiadomym jest także wtedy, „co autor miał na myśli” a nie dokonuje się tej oceny w oparciu o domysły.

Poza opisem stanu techniki znanym autorowi rozwiązania, zgłoszenie powinno jednoznacznie opisać proponowane rozwiązanie.

Jeśli rozwiązanie dotyczy konstrukcji, to opis musi wskazać nie tylko elementy rozwiązania, ale także ich sposób połączeń, kolejność złożenia tych części, sposób współpracy, itp. Mimo, że ustawowo rysunki nie są wymagane, to szczególnie w przypadku urządzeń, maszyn itp. oraz ich części rysunek może wyjaśnić bardzo dokładnie, o jakie rozwiązanie chodzi. Rysunki szczególnie są przydatne, jeśli rozwiązanie jest tylko projektem racjonalizatorskim, bo mogą być one przydatne w „natychmiastowym” wykorzystaniu i realizacji projektu albo gdy konieczna jest dokumentacja techniczna, to mogą znacznie ułatwić jej wykonanie.

Jeżeli przedmiotem zgłoszenia jest technologia, czyli inaczej sposób otrzymywania produktu lub też półproduktu, to na pewno należy opisać składniki konieczne do otrzymania tego produktu, parametry, które muszą spełnić, np. skład chemiczny, odporność na różne czynniki; mechaniczne, chemiczne itp., kolejność ich dozowania i warunki, w jakich mają być dozowane, np.. czas, temperatura, itp.

Dobrze jest także wskazać, jakie efekty, nie tylko ekonomiczne, ale także techniczne lub z zakresu ochrony środowiska czy też bezpieczeństwa i higieny pracy daje projekt po jego realizacji.

Dla pełności należy wskazać, jakie załączniki stanowią część zgłoszenia.

I na koniec, należy podpisać to, co się napisało, bo podpis wskazuje na autora. Musi to być podpis własnoręczny.

Jeżeli twórca występuje przez pełnomocnika, co jest raczej rzadkim przypadkiem, na poziomie przedsiębiorcy, to nieodłączną częścią dokumentacji zgłoszeniowej jest pełnomocnictwo podpisane przez mocodawcę z wyraźnym wskazaniem miejsca i daty. Mocodawca musi być wyraźnie określony z imienia i nazwiska, adresem zamieszkania i jednym z oficjalnych kodów informacyjnych – PESEL lub NIP.

Pomocnym autorom projektów wynalazczych mogą okazać przykładowe opisy rozwiązań znanych prawu własności przemysłowej²¹.

4.2. Zasady oceny zgłoszonego projektu

Uznanie zgłoszonego rozwiązania za projekt wynalazczy, wiąże się najczęściej z nowymi zadaniami finansowymi, organizacyjnymi i technicznymi, dlatego też powinno być bardzo poważne. Tak, więc każde zgłoszenie powinno być starannie i dogłębnie przeanalizowane.

Decyzja o uznaniu rozwiązania, za projekt – co najmniej racjonalizatorski – jest decyzją gospodarczą, za którą – w przedsiębiorstwie - odpowiada konkretna osoba mająca kompetencje do jej wydania.

W przedsiębiorstwach o niedużym zatrudnieniu wszelkie konsekwencje ponosi, praktycznie biorąc, zawsze właściciel. Na nim ciąży też ocena projektu, wydanie stosownych decyzji i wszelkie skutki związane z jego realizacją.

Ocena projektu powinna przebiegać na dwóch poziomach.

Po pierwsze należy sprawdzić, czy ma ono wszystkie wymogi regulaminowe (adresy, podpisy, informacje o twórcy, twórcach itd.). Na tym poziomie należałoby się zastanowić, czy projekt zawiera element twórczości, czy powstają co do tego faktu wątpliwości.

Jeżeli projekt ma braki, należy wezwać zgłaszającego do ich uzupełnienia z określeniem terminu i sankcji za nie spełnienie wskazanych żądań.

Jeśli ocena formalna jest pozytywna, przechodzi się do oceny merytorycznej.

Tutaj należy zweryfikować niezbędny poziom twórczości racjonalizatorskiej, przy czym takim odnośnikiem, którym można się posłużyć jest kryterium umiejętności i zdolności przeciętnego fachowca zatrudnionego w przedsiębiorstwie, w którym zgłoszono oceniany projekt. Zaproponowany test badania minimalnego poziomu twórczości pozwoli wyeliminować banalne lub oczywiste zmiany lub adaptacje rozwiązań znanych w przedsiębiorstwie, które powinny powstać w wyniku wykonywanych obowiązków. Poszlakami przemawiający-

21 Załączniki – 9, 10, 11, 12

mi za twórczym charakterem rozwiązania może być, np. fakt, że zaskoczyło ono fachowca z określonej dziedziny techniki. Kryterium to powinno dotyczyć każdego bez uwzględniania stanowiska, które zajmuje.

Na tym poziomie należy dokonać również oceny nowości (w skali przedsiębiorstwa), wartości technicznej i czy projekt opisuje wszystkie środki niezbędne do jego wdrożenia. Jeśli rozważana jest możliwość zgłoszenia rozwiązania do ochrony patentowej, to należałoby zastanowić się czy badane rozwiązanie jest nowe na znacznie większą skalę. Błędną ocenę w tej mierze skoryguje urząd patentowy. Ważnym aspektem jest także skutek ekonomiczny zastosowania projektu – czy przyniesie on efekty mające znaczenie dla przedsiębiorstwa i w jakim czasie. Wpływ na ten aspekt oceny ma, jakie nakłady muszą być poniesione, aby uzyskać efekty mające korzystny wpływ na zyski przedsiębiorstwa lub też uniknięcie wydawania dotychczas wydawanych środków związanych np., z ochroną środowiska, bezpieczeństwem i higieną pracy itp. Po takiej rzetelnej ocenie, sądzę, że każdy przedsiębiorca będzie mógł odpowiedzieć czy projekt ten jest jemu przydatny.

„Uznanie zgłoszonego projektu za projekt racjonalizatorski nie powinno być uzależnione od tego, czy wprowadza on dodatkowe zmiany technologiczne. Prostota pomysłu czy mały nakład pracy przy jego dokonaniu nie mogą przemawiać przeciwko rozwiązaniu, bowiem niewątpliwie wzbogaca ono stan techniki w zakładzie i jeśli przynosi wymierne efekty, powinno być uznane za projekt racjonalizatorski”²².

22 Komentarz do prawa wynalazczego; St. Sołtysiński, A. Szajkowski, T. Szymanek; Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1990, str. 355

4.3. Organy pomocnicze w procesie oceny.

Zdarzają się takie projekty, których nie można ocenić jednoosobowo. Zawsze można o pomoc w ocenie poprosić inną osobę. Może tym doradcą być osoba zatrudniona u przyjmującego projekt lub ktoś z zewnątrz a można także skorzystać nawet z pomocy instytucji zewnętrznej. Ich opinie, najlepiej, gdyby był sformułowane na piśmie.

Praktyczniej byłoby, w większych przedsiębiorstwach, aby była to specjalna komisja, powołana aktem wewnętrznym.

W skład takiej komisji (Komisja ds. Wynalazczości) w celu zobiektywizowania opinii projektów powinny wchodzić fachowcy, ekonomiści i członkowie społecznicy związani z innowacjami, np. członkowie organizacji zajmujących się postępowaniem technicznym, sprawami wynalazczości i racjonalizacji. Oczywiście, najlepiej, jeżeli w przeważającej liczbie, są to pracownicy, bowiem oni najlepiej znają specyfikę, poziom techniczny a nawet możliwości finansowe swego pracodawcy.

Zasadą powinno być, że twórca ocenianego projektu uczestniczy w posiedzeniu, aby móc wyjaśnić wszelkie wątpliwości członków komisji. Nie jest obowiązkiem jego uczestnictwo w momencie wydawania opinii. Należy tu zaznaczyć, że opinia komisji jest tylko opinią a nie decyzją. Członkowie komisji nie są odpowiedzialni za wydaną decyzję w sprawie projektu. Trzeba podkreślić, że jest to tylko organ opiniotwórczy.

4.4 Decyzja

W jakim terminie powinna być wydana decyzja o przyjęciu projektu lub jego odmowie?

Jeśli dotyczy to projektu racjonalizatorskiego, sprawę tą powinien regulować regulamin. Nie ma nigdzie określonego terminu dla wydania decyzji w przypadku wynalazków, wzorów użytkowych, itd., Sądę, że najprościej byłoby wykorzystać terminy z kodeksu postępowania administracyjnego, choćby z tego powodu, że te terminy są najszerzej znane.

Ze względu na ekonomię postępowania decyzja powinna także oprócz faktu uznania zgłoszonego rozwiązania za projekt, np., racjonalizatorski, dotyczyć:

- stosowania projektu
- ewentualnego zgłoszenia do ochrony
- a nawet sugerować sposób wynagrodzenia.

Oczywiście powinna ona także wskazywać tryb i środki odwoławcze. Może tak być, że będzie ona decyzją ostateczną w skali przedsiębiorstwa a będzie ją można tylko wzruszyć w postępowaniu sądowym w oparciu o przepisy prawa wynalazczego lub też prawa cywilnego czy autorskiego.

Data zgłoszenia rozwiązania do urzędu patentowego „zamyka” drogę ustaloną w regulaminie w części dotyczącej ustalania i wypłaty wynagrodzeń choćby zapisy były identyczne w prawie własności przemysłowej, bo dotyczy on tylko i wyłącznie projektów racjonalizatorskich.

4.5. Korzystanie z projektu

Konsekwencją wydanej wcześniej decyzji będzie etap wdrożenia projektu, czyli podjęcie czynności do urealnienia projektu.

Realizacja tego etapu wiąże się z zaangażowaniem własnych mocy a czasem konieczne jest zlecenie prac na zewnątrz, w części lub całości.

Na tym etapie koniecznym może być:

- opracowanie dokumentacji techniczno-roboczej
- przeprowadzenie ewentualnych prób i badań
- wykonanie modeli i prototypów
- sprawdzenie projektu w skali półtechnicznej
- i wreszcie uruchomienie normalnej produkcji czy też wykorzystanie projektu w trakcie wykonywania usług

Dobrze jest także dokonać odbioru wykonanych prac i sporządzić z tego odbioru protokół.

Etap wdrażania przyjętego projektu wynalazczego wiąże się przede wszystkim z gromadzeniem informacji, co do daty pełnego wdrożenia, nakładów związanych z wdrożeniem a nieco później, jeśli to możliwe, z inwentaryzacją nakładów i efektów stosowania wdrożonego projektu, które to są najczęściej, podstawą do ustalenia wynagrodzenia i uruchomienia dodatkowych gratyfikacji finansowych, np. dla osób pracujących przy wdrożeniu projektu.

Te ostatnie wymienione czynności wykonywane muszą być tak długo, na jak długi okres ustalono wypłaty wynagrodzeń za stosowanie projektu, przy czym jeśli chodzi o wynalazki, wzory użytkowe itd., należy pamiętać o tym, że ustawa ogranicza okres wypłaty wynagrodzenia do lat pięciu.

Jeśli wynagrodzenie jest płacone za ustalone okresy korzystania z projektu, to każdy kolejny okres obliczeniowy kończy także decyzja o ustaleniu i wypłacie wynagrodzenia.

Tak przebiega proces od dnia zgłoszenia projektu wynalazczego do dnia wdrożenia w najprostszej postaci.

Najlepiej jeżeli do regulaminu są załączone formularze, które mają zastosowanie w przedsiębiorstwie w toku postępowania w sprawie zgłoszonego projektu.

Mając to na uwadze, w opracowaniu zawarto, oprócz projektu regulaminu, także wzory formularzy mających zastosowanie w toku postępowania z projektem, projekty umów, które mogą być przydatne a nawet projekt rejestru zgłoszonych projektów..

5. A jeśli projekt może być zgłoszony do ochrony do urzędu patentowego

Niestety praktyka codziennej działalności gospodarczej nie jest tak modelowa.

Procedury nieco się komplikują, jeśli uznano, że projekt zostanie zgłoszony do ochrony w celu uzyskania prawa wyłącznego.

Na przedsiębiorcy jako właścicieli ciąży obowiązek wystąpienia do urzędu patentowego z wnioskiem o udzielenie prawa wyłącznego na rozwiązanie, które on uznał, np. za wynalazek. Dokumentacja zgłoszeniowa musi być wykonana zgodnie z obowiązującymi przepisami zapisanymi w aktach wykonawczych do ustawy o ochronie własności przemysłowej²³.

Jeśli nie jest w stanie sporządzić jej zgodnie z wymogami, to raczej powinien skorzystać z pomocy specjalisty – a tutaj odpowiednią wiedzę posiada rzecznik patentowy.

Innym zagadnieniem, będzie sprawa wysokości i terminów wypłaty wynagrodzenia twórcy czy też współtwórców.

Jak już wspomniano wcześniej, do twórców wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, topografii układów scalonych nie mogą być stosowane zasady wynagradzania ustalone w regulaminach wynalazczości a jedynie zapisy prawa własności przemysłowej, choćby zapisy w tymże regulaminie były one identyczne jak w ustawie – jak już wspomniano.

Właściciel, w tym przypadku, po zastosowaniu nie może stosować przepisów o wynagrodzeniu, w stosunku do twórcy lub współtwórców projektu zgłoszonego do ochrony w urzędzie patentowym. Zobowiązany jest stosować przepisy prawa własności przemysłowej.

Pozytywna decyzja urzędu patentowego „ustawia” jego właściciela w sytuacji monopolisty, bowiem chronione rozwiązanie jest składnikiem jego majątku i nikt nie może z niego korzystać bez jego zgody a każde naruszenie jego własności może być podstawą roszczeń wyartykułowanych w stosownym postępowaniu sądowym.

23 Dz. U. z 2001 r. nr 102, poz. 1119 – § 4, 6 (z późniejszymi zmianami)

III. Obowiązki przedsiębiorcy w stosunku do twórców projektów wynalazczych

Zanim przytoczę zapisy ustawowe, to chcę poinformować, że „Ten, komu inna osoba (np. pracodawca) bezpodstawnie zabrania podejmowania lub prowadzenia działalności racjonalizatorskiej albo ją utrudnia w sposób prowadzący do naruszenia dóbr osobistych, może skorzystać ze środków prawnych, jakie kodeks cywilny ustanawia do ochrony tych dóbr”²⁴

Tak, więc innowatorom służy prawo do prowadzenia swojej pracy nad swoimi innowacyjnymi projektami, a takimi przecież są projekty wynalazcze.

Nie oznacza to jednak, że ta działalność ma być ważniejsza od innych działań i może być wykonywana bez jakichkolwiek ograniczeń, szczególnie w układzie pracownik – pracodawca. Pracodawca, bowiem może wymagać, w pierwszej kolejności, wykonania zadań wynikających z umowy o pracę i zakresu obowiązków. Działalność innowacyjna również nie może naruszać obowiązujących w przedsiębiorstwie regulaminów i porządku pracy a także zasad współżycia społecznego.

Twórca projektu wynalazczego, w prawie ochrony własności przemysłowej, jako swoje uprawnienia ma zapisane prawa sformułowane tak:

„Na warunkach określonych w ustawie twórca wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego oraz topografii układu scalonego przysługuje:

- 1) uzyskanie patentu, prawa ochronnego albo prawa z rejestracji;
- 2) wynagrodzenia
- 3) wymieniania go jako twórcy w opisach, rejestrach.

Twórca projektu racjonalizatorskiego przyjętego przez przedsiębiorcę do wykorzystania ma prawo do wynagrodzenia określonego w regulaminie (...) obowiązującym w dniu zgłoszenia projektu, chyba, że wydany później regulamin jest dla twórcy korzystniejszy.

Przepisy te (...) stosuje się także do współtwórcy”²⁵

Przejdźmy, więc do omówienia uprawnień wymienionych w cytowanym przepisie.

Przyjmując zgłoszenie, w którym twórca lub współtwórca zaznaczył, że jego zdaniem, zgłoszone rozwiązanie nadaje się do ochrony patentowej, przyjmujący przedsiębiorca powinien się do tego ustosunkować.

Jeśli stwierdzi, że zgadza się z propozycją zgłaszającego a w wydanej decyzji tego faktu nie ujawni, ale dokona zgłoszenia w celu uzyskania ochrony sprawę będzie można uznać za załatwioną.

Bardziej skomplikowaną okazuje się być sytuacja, gdy przedsiębiorca nie zgadza się z oświadczeniem zgłaszającego lub zgadza się, ale z innych powodów nie jest wcale zainteresowany ochroną patentową rzezonęgo rozwiązania.

W wydanej przez siebie decyzji musi uzasadnić swoje stanowisko a więc wyjaśnić formalne i merytoryczne podstawy swego stanowiska. Bowiem odmowa ubiegania się o ochronę, otwiera drogę twórcy do zgłoszenia swego rozwiązania do ochrony.

Występując z informacjami o projekcie racjonalizatorskim, przedsiębiorca musi wskazać jego autora. Nie można pomijać milczeniem nazwiska twórcy czy też współtwórców. Do-

24 „Racjonalizacja w zakładzie pracy”, Andrzej Szewc, PARP, Warszawa 2007, str.84 i 85
25 Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 - Art.8

tyczy to zarówno różnorodnych dokumentów wewnątrz przedsiębiorstwa jak i na zewnątrz.

Sądzę, że jednak najważniejszym uprawnieniem twórcy lub współtwórców projektu wynalazczego jest prawo do wynagrodzenia, przy czym w tym opracowaniu nie ma mowy o sposobach ustalania tego wynagrodzenia, poza pewnymi ogólnymi wskazaniem.

Podmiotem zobowiązanym do wypłaty wynagrodzenia jest przedsiębiorca. Wynagrodzenie od przedsiębiorcy przysługuje twórcy (a zatem osobie fizycznej, która dokonała rozwiązania) w następujących przypadkach

- 1) jeżeli przedmiotem praw wyłącznych jest
 - ten przedsiębiorca, u którego projekt powstał w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy,
 - w wyniku realizacji inne j umowy (np. o dzieło jaką jest umowa dokonanie projektu wynalazczego itd.)
- 2) jeżeli przedsiębiorcy przysługuje prawo korzystania z rozwiązania z uwagi na to, że udzielił on pomocy, bez której nie doszłoby do dokonania projektu wynalazczego
- 3) jeżeli twórca przeniósł na przedsiębiorcę swoje prawa do rozwiązania (odpłatnie lub nieodpłatnie), czyli przedsiębiorca stał się właścicielem wspomnianego rozwiązania i już tu należy zaznaczyć, że umowa taka musi mieć formę pisemną.

„Należy podkreślić, że wskazany krąg podmiotów zobowiązanych do wypłaty wynagrodzenia twórca ma charakter zamknięty. W szczególności inne podmioty korzystające – legalnie lub nielegalnie – z chronionych rozwiązań nie są zobowiązane do spełniania tego świadczenia”²⁶

O wysokości wynagrodzenia przepis mówi, że jeżeli strony nie uzgodniły wysokości wynagrodzenia, to przedsiębiorca korzystający z projektu wynalazczego, musi je ustalić w słusznej proporcji do swoich korzyści z uwzględnieniem okoliczności, w jakich projekt powstał, a w szczególności do zakresu udzielonej pomocy przy dokonaniu projektu oraz zakresu obowiązków pracowniczych twórcy.

W przypadku braku innych ustaleń umownych, wspomniane wynagrodzenie wypłaca się w całości, najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy po upływie roku od dnia uzyskania pierwszych korzyści z projektu wynalazczego, lub w częściach, w ciągu dwóch miesięcy po upływie każdego roku od uzyskania tych korzyści, jednak nie dłużej niż przez 5 lat.

Może zdarzyć się tak, że korzyści osiągnięte w wyniku zastosowania projektu znacznie przewyższą te, od przyjętych za podstawę do ustalenia wypłaconego wynagrodzenia, wtedy należy się liczyć, że już wypłacone wynagrodzenie będzie musiało być podwyższone²⁷.

„Odnosnie do wynagrodzenia, jakie przysługuje twórce projektu racjonalizatorskiego, ustawodawca przyjął konstrukcję korzystną dla twórcy, otóż jego wynagrodzenie ma być ustalane i wypłacane według regulaminu najkorzystniejszego dla twórcy. (...) Korzystność regulaminu należy oceniać biorąc pod uwagę wysokość wynagrodzenia, zasady jego obliczania i wypłaty.”²⁸

Można, więc uznać, że wynagrodzenie określone w regulaminie może być określone abstrakcyjnie, choć nie sądzę, aby którykolwiek z przedsiębiorców nie odniósł go do pewnych zrelatywizowanych czynników.

26 „Prawo patentowe”; Michał du Vall; Oficyna Wolters Kluwer; Warszawa 2008; str. 217, 218

27 Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 - Art.22, 23

28 „Prawo własności przemysłowej. Komentarz” dr Piotr Kostański; C.H.Beck; Warszawa 2010; str.52

Kierunkiem ku temu może być zapis ustawowy, odnoszący się do słusznej proporcji do uzyskanych korzyści.

Ponieważ uregulowania dotyczące racjonalizacji leżą wyłącznie w gestii przedsiębiorcy, może on także wyłączyć niektórych twórców z wynagrodzeń za wykorzystane projekty racjonalizatorskie. Kryteria tego wyłącznie ustala przedsiębiorca.

Jakie mogą być powody ewentualnego wyłączenia niektórych osób z wynagrodzenia? Przesłanką wyłączającą prawo twórcy projektu racjonalizatorskiego może być więź, jaka zachodzi między dokonaniem projektu a rodzajem wykonywanej pracy, która może mieć miejsce tylko w ramach stosunku pracy między twórcą projektu a przedsiębiorcą.

Na pewno w żadnym przypadku takich wyłączeń nie można stosować w stosunku do twórców wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, topografii układów scalonych.

Jak wspomniano, prawa twórcy projektów wynalazczych będących przedmiotem ochrony są dość jasno sformułowane o tyle prawa racjonalizatora, nie tylko te, o których mówi ustawa, powinien określić regulamin w sprawie projektów racjonalizatorskich. Chodzi tu zwłaszcza o takie sprawy jak, współpraca twórcy z przedsiębiorcą w fazie oceny jego projektu, udziału zgłaszającego we wszelkich próbach i badaniach nad projektem, jego prawa do terminowego wydawania stosownych decyzji a także korzystania z innych gratyfikacji finansowych przewidzianych za działalność wynalazczą - oczywiście w przypadku ich uruchomienia przez przedsiębiorcę. Możliwość korzystania z tych uprawnień zależna jest od zapisów regulaminowych.

IV. Obowiązki twórcy w stosunku do przyjmującego projekt

Problemem jest to, że przepisy prawa nie formułują, jakie obowiązki ciążyą na wynalazcy czy też racjonalizatorze, choć nie oznacza to, że ich nie można wyartykułować.

Swoje uprawnienia przedsiębiorca zawsze może wyegzekwować stosując się do umowy zawartej z wynalazcą czy też racjonalizatorem. Tak samo zapisy regulaminu pozwalają na skuteczną egzekucję właściwych zachowań twórców projektów wynalazczych.

Jeżeli wykonawca nie wykonuje w terminie zobowiązania z umowy wzajemnej (a do takich w większości należą umowy w sprawach projektów wynalazczych) przedsiębiorca może wyznaczyć dodatkowy termin do spełnienia świadczenia, z zagrożeniem odstąpienia od umowy. Może także odstąpić od umowy

Oczywiście, jeśli przedsiębiorca w wyniku niesolidności i niesumienności racjonalizatora poniesie szkodę, może także dochodzić naprawienia tej szkody .

Twórca projektu wynalazczego musi liczyć się także ze zwrotem już otrzymanego wynagrodzenia, jeżeli było one nienależne, a więc nadmierne, czy pozostające w niesłusznej proporcji w stosunku do korzyści przedsiębiorcy. Sytuacja taka w praktyce może się zdarzyć, bo najczęściej wynagrodzenie obliczane jest na podstawie przewidywanych efektów. Podstawą zwrotu wynagrodzenia są przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu²⁹.

Sądzę, że ta reguła może mieć także zastosowanie w stosunku do racjonalizatora, przy czym musi być ona zapisana w regulaminie.

W tym miejscu należałoby wspomnieć także o obowiązkach „przyszłych racjonalizatorów”, to jest o osobach, z którymi zawarto umowę o dokonanie projektu wynalazczego lub które samorzutnie rozpoczęły prace nad dokonaniem projektu.

Od momentu, kiedy zostały rozpoczęte te prace, osoba je wykonująca jest podmiotem prawa płynących z wewnątrzzakładowych uregulowań jak i powszechnie obowiązujących źródeł prawa.

Jeśli podstawą prac jest umowa, to wszystkie prawa i obowiązki reguluje umowa. Jeśli coś w niej zostanie pominięte, to zastosowanie będą mieć przepisy kodeksu cywilnego.

Praca nad projektem może wiązać się z dostępem osoby pracującej nad nim do tajemnicy państwowej i służbowej. Na osobie tej ciąży, więc obowiązek zachowania tajemnicy. Przepisy ustalają, iż:

– tajemnica państwowa – jest informacją określoną w wykazie rodzajów informacji stanowiących załącznik nr 1 do ustawy, której nieuprawnione ujawnienie może spowodować istotne zagrożenie dla podstawowych interesów Rzeczypospolitej Polskiej dotyczących porządku publicznego, obronności, bezpieczeństwa, stosunków międzynarodowych lub gospodarczych państwa;

– tajemnica służbowa – jest informacją niejawną niebędącą tajemnicą państwową, uzyskaną w związku z czynnościami służbowymi albo wykonywaniem prac zleconych, której ujawnienie mogłoby narazić na szkodę interes państwa, interes publiczny lub prawnie chroniony interes obywateli albo jednostki organizacyjnej³⁰.

29 Dz.U.1964 r. nr 16 poz. 93 z późniejszymi zmianami - Art.405

30 Ustawa o ochronie informacja – Dz.U. z 2005, nr 196, poz. 1631 oraz Art.100 Kodeksu pracy - Dz.U.98.21.94 j.t.

Prawie identycznie to zagadnienie rozwiązuje ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Dobrze byłoby, aby w stosownych regulacjach wewnętrzzakładowych na osoby pracujące nad projektami wynalazczymi nałożyć obowiązek informowania o podjęciu takich prac.

Skutkiem dokonania projektu wynalazczego przez pracownika albo na podstawie umowy cywilnoprawnej istnieje obowiązek zgłoszenia projektu u przedsiębiorcy a podstawą tutaj są regulacje wewnętrzzakładowe i zawarta umowa.

V. Regulamin w sprawie projektów racjonalizatorskich

Prawo „wynałazcze” proponuje rozwiązanie, które wskazuje na pewien model racjonalizacji, oparty na założeniu, że działalność ta powinna być odpowiednio zorganizowana, tak aby wyeliminować nieporozumienia, które mogą powstać między przedsiębiorcą a pracownikami.

Jeśli bowiem racjonalizacja ma spełnić swój cel, to musi być tak zorganizowana aby jej efektem było wyraźne sprzężenie pomiędzy dochodami przedsiębiorcy i korzyściami tych, którzy te dochody generują. Zaletą propozycji ustawodawcy jest prostota modelu bez braku ingerencji w szczególności, z pozostawieniem swobody uregulowania tych zagadnień przez przedsiębiorcę. Rolę tą może spełnić swego rodzaju umowa pomiędzy przedsiębiorcą a pracownikami, którą będzie regulamin ustalający zasady rozpatrywania projektów wynalazczych.

Regulamin w sprawach projektów racjonalizatorskich jest aktem prawnym regulującym stosunki jedynie w podmiocie, który go wydał. Oczywiście jest, że jako wydany na podstawie delegacji z prawa własności przemysłowej musi być z nią zgodny jak również z innymi aktami prawnymi wyższej rangi.

Oprócz uregulowań czysto prawnych powinien także być „instrukcją”, co do toku postępowania, zarówno dla racjonalizatora jak i przedsiębiorcy.

„Uprawnionym do wydania regulaminu jest przedsiębiorca. W praktyce oznacza to organ lub osobę, do których kompetencji należy wydawanie aktów zakładowych.”³¹

Zrozumiałym jest, że regulamin w przedsiębiorstwie dużym, będzie mocno rozbudowany a jego podstawy prawne muszą odnosić ponadto się do ustaw o:

- przedsiębiorstwach państwowych
- samorządach załogi przedsiębiorstwa państwowego.

Najlepiej jest, jeżeli wszystkie załączniki do regulaminu – wzory formularzy – stanowią całość i jako całość obowiązują. Stąd, w tymże opracowaniu zaprojektowano formularze, które mogą okazać się przydatne w sprawach z zakresu wynalazczości³².

Regulamin powinien być w takiej formie, aby każdy, w każdej chwili mógł się z nim zapoznać. Dobrze jest, aby zanim zostanie uchwalony był skonsultowany i uzyskał akceptację stron zainteresowanych.

Regulamin, jak każdy akt prawny, powinien spełniać wymogi, jakie ustawowo są stawiane takim aktom.

Aby regulamin w sprawach projektów wynalazczych właściwie spełniał swoją rolę powinien:

- przytoczyć przepisy na podstawie, których został utworzony i uchwalony,
- jednoznacznie wskazywać organy czy też osoby (w mniejszych przedsiębiorstwach) mające kompetencje i możliwość składania oświadczeń woli i wydawania decyzji,
- określać komórki organizacyjne czy tylko stanowiska związane z organizacją i prowadzeniem spraw dotyczących wynalazczości i innowacji,
- podawać definicje projektów wynalazczych,
- wskazać reguły dotyczące spraw związanych z własnością projektów

31 „Racjonalizacja w zakładzie pracy”, Andrzej Szewc, PARP, Warszawa 2007, str. 52

32 Załączniki – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

– regulować i ustalać kolejność poszczególnych faz postępowania ze zgłoszonym projektem wynalazczym (ocena, decyzja, wdrożenie),

– określać rodzaje wynagrodzeń, wskazanie podstaw wypłaty tych wynagrodzeń, wskazanie sposobów ustalania wynagrodzeń za projekty racjonalizatorskie (gwoili przypomnienia - wynagrodzenia za wynalazki, wzory użytkowe itd. nie mogą być regulowane w regulaminie

– obowiązują przepisy prawa ochrony własności przemysłowej),

– wskazywać obowiązki twórcy, współtwórców projektów wynalazczych

– określić środki odwoławcze.

Podstawą obowiązywania regulaminu jest zarządzenie, które powinno zawierać:

– jego numer i być datowane

– wskazać nazwę wydającego zarządzenie i regulamin

– tytuł

– przepisy prawne na podstawie, których jest ono i regulamin wydawane

– datę wejścia w życie zarządzenia i regulaminu

– podpisy, pieczęcie i wskazanie załącznika (tutaj pełna nazwa regulaminu ze wskazaniem organu wydającego regulamin)

Jeśli okazałoby się, że sporządzenie regulaminu nastęrcza duże trudności, to zawsze można zwrócić się do organizacji statutowo zajmujących się prawem własności przemysłowej.

Dla orientacji, co do możliwości opracowania regulaminu samodzielnie, przedstawiamy przykładowy minimalny projekt, który stworzony został dla niedużego przedsiębiorstwa.

Sprawy wynalazczości racjonalizacji, mogą być także uregulowane w układach zbiorowych. Taka opcja dotyczy jednak tylko tych przedsiębiorców, którzy je mają.

Trzeba zwrócić uwagę, że nawet najlepiej opracowany regulamin nie spełni swego zadania, jeżeli nie będzie rozwiązań organizacyjnych w postaci stanowisk, które będą odpowiedzialne, za czynności administracyjne (rejestracja i gromadzenie dokumentacji związanej z kolejnymi fazami zmierzającymi do realizacji projektu; gromadzenie danych i rejestracja danych do ustalenia efektów korzystania z projektu i konsekwentnie obliczenie wynagrodzenia i jego wypłata) oraz za decyzje wydawane w toku korzystania z projektu (decyzja o przyjęciu projektu, decyzja w sprawie uzyskania praw wyłącznych, decyzja o wynagrodzeniu i jego wypłacie) przez osoby mające uprawnienia do ich wydania, czyli mające właściwe kompetencje a także osób, które obliczą stosowne wynagrodzenie.

Jak już wspomniano wyżej w toku prowadzenia spraw związanych z „obsługą” projektów wynalazczych przydatne są umowy, w których można, a nawet należy, dokładnie określić obowiązki i uprawnienia stron zawieranej umowy. W celu przybliżenia, minimalnych zapisów, które w takich umowach powinny się znaleźć, opracowane „wzory”, które mogą być przydatne w przedsiębiorstwie³³.

VI. Roszczenia twórcy w stosunku do korzystającego z projektu wynalazczego

Głównym roszczeniem twórcy, także twórcy projektu racjonalizatorskiego, jest roszczenie o wypłatę wynagrodzenia przyznanego ustawowo.

Spór o wynagrodzenie toczy się przed sądem cywilnym pomiędzy przedsiębiorcą korzystającym z wynalazku, wzoru użytkowego ... a pracownikiem, jeżeli uzna on, że wynagrodzenie za jego projekt jest niewłaściwie obliczone. Oczywiście postępowanie toczy się na wniosek twórcy. „W postępowaniu, w którym twórca dochodzi roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z wynalazku, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego, dotyczące postępowania w sprawach o roszczenia pracowników.”³⁴

Twórcy nie są zwolnieni od kosztów sądowych, bowiem uchwała SN, w uzasadnieniu tej tezy uznaje, „że umowa o pracę nie może być źródłem zobowiązania pracownika do opracowania projektu wynalazczego, a w ramach obowiązków przewidzianych w umowie o pracę pracodawca nie może żądać od pracownika opracowania projektu wynalazczego”. Tak, więc według oceny SN, sprawa o wynagrodzenie za projekt wynalazczy dokonany przez pracownika nie jest związana ze stosunkiem pracy. Roszczenie o wynagrodzenia za projekt wynalazczy ma charakter cywilny i nie jest roszczeniem ze stosunku pracy.

W przypadku współautorstwa, każdy z twórców może dochodzić swojego wynagrodzenia oddzielnie a więc każdy może wystąpić z pozwem³⁵.

Termin przedawnienie roszczenia o wynagrodzenie przedawnia według przepisów kodeksu cywilnego a ten określa go na lat 10. Roszczenia okresowe, tutaj odsetki przedawniają się z upływem 3 lat.

Twórca projektu wynalazczego może swoje roszczenia formułować w powództwie o:

- ustalenie, że służy mu prawo do wynagrodzenia - pojawić się może, gdy przedsiębiorca kwestionuje prawo twórcy do wynagrodzenia albo, gdy sporna jest wysokość wynagrodzenia
- zapłatę wynagrodzenia – sytuacja, gdy nie dochodzi do wypłaty ustalonego wynagrodzenia
- odsetki – od nieterminowej wypłaty wynagrodzenia
- ustalenie wysokości wynagrodzenia - niewłaściwie ustalone podstawy wynagrodzenia a co za tym idzie i jego wysokość
- podwyższenie wynagrodzenia – w przypadku racjonalizatora tylko wtedy, jeśli taka możliwość przewidziana jest w regulaminie – nieadekwatności wynagrodzenia w stosunku do uzyskanych korzyści.

Jakie są kierunki orzecznictwa w sprawach wynagrodzeń za korzystanie z projektów racjonalizatorskich wskazują załączone wyciągi z kilku orzeczeń sądowych³⁶.

Twórca projektu racjonalizatorskiego może wystąpić także z powództwem o ustalenie, że jego projekt jest projektem racjonalizatorskim, a w konsekwencji – przysługują mu pra-

34 „Prawo własności przemysłowej. Komentarz” dr Piotr Kostański; C.H.Beck; Warszawa 2010; str.153

35 „Prawo własności przemysłowej. Komentarz” dr Piotr Kostański; C.H.Beck; Warszawa 2010; str 1063 i 1064

36 Załącznik nr 16, 17, 18, 19

wa racjonalizatora. Roszczenie to aktualizuje się w chwili, gdy przedsiębiorca odmówił jego zgłoszeniu miana projektu racjonalizatorskiego i projekt zastosował, bez znaczenia, w całości czy w części.

VII. Roszczenia przedsiębiorcy w stosunku do twórcy projektu wynalazczego

Przepisy milczą na temat obowiązków ciążących na racjonalizatorach i w niewielkim zakresie regulują obowiązki wynalazcy w stosunku do przedsiębiorcy.

Obowiązki wynalazcy można wywieść z przepisu dotyczącego praw do projektu wynalazczego dokonanego przez pracownika albo przy pomocy przedsiębiorcy.

Nie oznacza to jednak, że przedsiębiorca nie może skorzystać z egzekucji obowiązków twórców projektów wynalazczych.

Podstawą prawną do egzekwowania obowiązków są przepisy kodeksu cywilnego dotyczące odpowiedzialności kontraktowej³⁷.

Opierając się na wspomnianych przepisach przedsiębiorca może, między innymi:

– wystąpić do sądu z żądaniem upoważnienia go do wykonania czynności na koszt racjonalizatora;

– egzekwowania zastrzeżonych na tę okoliczność kar umownych.

Jeśli twórca był zobowiązany do tajemnicy obejmującej niektóre informacje konieczne do dokonania czy realizacji projektu a tego nie dotrzymał, to przedsiębiorca może wystąpić z roszczeniem w stosunku do twórcy/ współtwórców z powołaniem się na przepisy ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji i zażądać od niego, między innymi:

– zaniechania niedozwolonych działań;

– usunięcia skutków niedozwolonych działań;

– naprawienia wyrządzonej szkody, na zasadach ogólnych.

Trochę informacji o znakach towarowych

W nowoczesnej gospodarce każdy podmiot pojawiający się na rynku, chce wyróżnić swoje towary. Stosuje, więc różne metody, aby być zauważonym.

Oprócz działań reklamowo-marketingowych, najczęściej nie permanentnych, może – a moim zdaniem powinien – on swoje towary i usługi odróżniać, znakami odróżniającymi, od towarów usług tego samego rodzaju pochodzących z innych podmiotów.

Znaki odróżniające towary tego samego rodzaju są dobrami niematerialnymi, ponieważ stanowią związek towaru, usługi przedsiębiorstwa z oznaczeniami, zachodzący w świadomości odbiorcy towaru czy też usługi. Związek ten wyraża się w myślowym, (intelektualnym) połączeniu określonego towaru (usługi) przedsiębiorstwa z konkretnym oznaczeniem. Znak odróżniający, jako dobro materialne istnieje tylko w umyśle ludzkim, a każdy egzemplarz towaru oznaczony znakiem jest nośnikiem tego dobra niematerialnego.

Znaki odróżniające uzyskują wartość ekonomiczną z uwagi na renomę, jaką się cieszą w ocenach odbiorców towaru (usługi) z danym oznaczeniem. Na wartość znaku wpływa w znaczący sposób jego powszechność w obrocie. Oczywiście znak może mieć także i złą renomę, ale raczej o tej na dziś i w tym opracowaniu rozmawiać nie będziemy.

Jednym ze znaków wyróżniających w wysoko rozwiniętej gospodarce towarowej jest znak towarowy bardzo często określany pojęciem „logo”, choć nie jest to pojęcie równoważne ze znakiem towarowym.

1. Funkcje znaku

Całokształt typowych oddziaływań znaku towarowego na konsumentów określa się powszechnie mianem funkcji znaku.

Jakie więc funkcje znak spełnia?

Funkcja pochodzenia

Znak wskazuje w sposób umowny lub abstrakcyjny, że towar ze znakiem pochodzi z przedsiębiorstwa osoby używającej danego znaku bądź też z innego przedsiębiorstwa związanego z pierwszym lub ze związku przedsiębiorstw.

Znak wskazuje w sposób imienny na źródło pochodzenia towaru (usługi), gdy zawiera nazwisko właściciela przedsiębiorstwa albo nazwę przedsiębiorstwa.

Funkcja jakościowa

Informacje o cechach jakościowych oznaczonego towaru przekazywane są na rynku.

Największe znaczenie praktyczne ma przekazywana nabywcom informacja, że wszystkie tak samo oznaczone towary, które pochodzą z tego samego źródła, reprezentują ten sam poziom cech jakości.

Funkcja reklamowa

Ta wykonywana jest dopiero w chwili osiągnięcia przez przedsiębiorstwo renomy reprezentowanej przez znak towarowy. Renomę (dobrą sławę) stanowi ogół pozytywnych wyobrażeń konsumentów o wyrobach z tym znakiem.

Należy jednak wiedzieć – jak już wspomniałam – że znak równie dobrze może mieć i złą sławę. Znak towarowy jest wtedy „znakiem ostrzegawczym” dla ewentualnych nabywców.

Należy pamiętać, że wiąże konsumenta z przedsiębiorstwem, najlepiej, jeżeli znak koja-

rzony jest z cechami pozytywnymi towarów czy też usług konkretnego przedsiębiorcy. Znak towarowy w obrocie powinien wskazywać tylko i wyłącznie na jednego przedsiębiorcę i jego towar.

„Z istoty znaku towarowego wynika, iż zdolność odróżniająca jest jego podstawową cechą, nierozzerwalnie z nim związaną a przepisy stanowią o tzw. abstrakcyjnej zdolności odróżniającej jakichkolwiek towarów w obrocie „

„Oznaczenie powiązane z towarem jednego przedsiębiorstwa, które nie spełnia kryterium odróżniania towarów tego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa (...) nie może być uważane za znak towarowy”³⁸

2. Co może być znakiem towarowym?

Wydaje się, że w pierwszej kolejności należy poznać definicje ustawowe a później wyjaśnić niektóre elementy – tutaj te, które są ważne dla przedsiębiorcy.

Prawo własności przemysłowej ustala, że znakiem towarowym może być każde oznaczenie, które można przedstawić w sposób graficzny, jeżeli oznaczenie takie nadaje się do odróżnienia towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa,

może być nim w szczególności wyraz, rysunek, ornament, kompozycja kolorystyczna, forma przestrzenna, w tym forma towaru lub opakowania, a także melodia lub inny sygnał dźwiękowy³⁹.

Znak towarowy jest odrębnym elementem w stosunku do towaru, który ma wyróżniać. Nie zawsze jest to równoznaczne z fizyczną rozdzielnnością takiego oznaczenia i towaru. Zawsze jednak odbiorca powinien mieć możliwość, co najmniej pojęciowego rozdzielenia towaru i jego oznaczenia.

Oznaczenie, będące znakiem towarowym, musi pozostawać w fizycznym związku z produktem i musi je odróżniać.

Tak, więc, jako znak towarowy może być zarejestrowane każde postrzegane zmysłowo oznaczenie, które dozwala odróżniać te same towary i usługi różnych przedsiębiorstw. Mogą one być:

- znakami słownymi,
- znakami obrazowymi,
- znakami przestrzennymi (trójwymiarowymi),
- znakami dźwiękowymi,
- znakami kombinowanymi.

Większość znaków, jak wynika z mojej praktyki, to znaki kombinowane zawierające jako element naczelny, słowo w połączeniu z grafiką, przy czym często słowo ma charakterystyczne litery, kolorystykę i inne formy zdobnicze. Percepcja ich odbywa się za pomocą wzroku i słuchu. Do nich należą znaki słowne, sensu stricte, znaki liczbowe, literowe i slogany. Mieszcza się tutaj oznaczenia z jednego wyrazu lub też złożone z kilku wyrazów, które mogą

38 „Prawo własności przemysłowej. Komentarz” dr Piotr Kostański; C.H.Beck; Warszawa 2010; str. 663

39 Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 – Art.120

być nowe lub fantazyjne stworzone dla wyróżnienia towaru bądź usługi, jak również należące do języka naturalnego, których użycie nabiera fantazyjnego charakteru. Do nich należą imiona, nazwy handlowe oraz nazwy geograficzne.

Pojedyncze znaki liczbowe i literowe rzadko mają zdolność odróżniania. Mogą być jednak zarejestrowane, jeśli uzyskały zdolność odróżniania lub jako element znaku kombinowanego.

Znaki obrazowe odbierane są jedynie przez oczy. Mogą być nimi znaki fantazyjne przedstawione w abstrakcyjnej formie. Również do nich należą znaki będące, twórczym przekształceniem konkretnego motywu. Do nich należą także opracowania graficzne liter, cyfr słów - oczywiście - o ile przeważa w nich element graficzny.

Jako znak towarowy może być uznana forma przestrzenna. Stanowić ją może charakterystyczny kształt towaru lub opakowanie.

Znaki towarowe dźwiękowe odbierane są przez nabywcę zmysłem słuchu. Może to być melodia, piosenka, jak również każdy inny sygnał dźwiękowy (popularnie zwany jinglem).

Ta dość szeroka definicja ma pewne ograniczenia i wyłączenia. Katalog oznaczeń, na które nie można uzyskać wyłączności jest dość obszerny, co widać niżej, choć przytoczono tutaj tylko takie przypadki, które są najczęściej spotykane w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. Urząd Patentowy RP nie udziela praw ochronnych, między innymi, na oznaczenia, które:

- nie mogą być znakiem towarowym
- nie mają dostatecznych znamion odróżniających, bo nie nadają się do odróżniania w obrocie towarów, dla których zostały zgłoszone lub składają się wyłącznie z elementów mogących służyć w obrocie do wskazania w szczególności rodzaju towaru, jego pochodzenia, jakości, ilości, wartości, przeznaczenia, sposobu wytwarzania, składu, funkcji lub przydatności albo też weszły do języka potocznego lub są zwyczajowo używane w uczciwych i utrwalonych praktykach handlowych;
- których używanie narusza prawa osobiste lub majątkowe osób trzecich
- które są sprzeczne z porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami
- które ze swojej istoty mogą wprowadzać odbiorców w błąd, w szczególności, co do charakteru, właściwości
- zostały zgłoszone w złej wierze do urzędu patentowego w celu uzyskania ochrony
- zawierają nazwę lub skrót nazwy Rzeczypospolitej Polskiej bądź jej symbole (godło, barwy lub hymn), nazwy lub herby polskich województw, miast lub miejscowości, znaki sił zbrojnych, organizacji paramilitarnych lub sił porządkowych, reprodukcje polskich orderów, odznaczeń lub odznak honorowych, odznak lub odznak wojskowych bądź innych oficjalnych lub powszechnie używanych odznaczeń i odznak, w szczególności administracji rządowej czy samorządu terytorialnego albo organizacji społecznych działających w ważnym interesie publicznym, gdy obszar działania tych organizacji obejmuje cały kraj lub znaczną jego część, jeżeli zgłaszający nie wykaże się uprawnieniem, w szczególności zezwoleniem właściwego organu Państwa albo zgodą organizacji, na używanie oznaczenia w obrocie;
- zawierają skróty nazw bądź symbole (herby, flagi, godła) obcych państw, organizacji międzynarodowych, a także przyjęte w obcych państwach urzędowe oznaczenia, stemple kontrolne i gwarancyjne, jeżeli zakaz taki wynika z umów międzynarodowych chyba, że zgłaszający wykaże się zezwoleniem właściwego organu, które uprawnia go do używania takich oznaczeń w obrocie

– zawierają urzędowo uznane oznaczenia przyjęte do stosowania w obrocie, w szczególności znaki bezpieczeństwa, znaki jakości lub cechy legalizacji, w zakresie, w jakim mogłyby to wprowadzić odbiorców w błąd, co do charakteru takich oznaczeń, o ile zgłaszający nie wykaze, że jest uprawniony do ich używania;

– zawierają elementy będące symbolami, w szczególności o charakterze religijnym, patriotycznym lub kulturowym, których używanie obrażałoby uczucia religijne, patriotyczne lub tradycję narodową;

– na oznaczenia, którym inna osoba posługuje się jako nazwą, pod którą prowadzi działalność gospodarczą, w szczególności, jeżeli jest ona wyrazem pospolitym

– są identyczne ze znakiem towarowym zarejestrowanym lub zgłoszonym do rejestracji (o ile znak taki zostanie zarejestrowany) z wcześniejszym pierwszeństwem na rzecz innej osoby dla identycznych towarów;

– są identyczne lub podobne do znaku renomowanego lub powszechnie znanego i używanego jako znak towarowy dla towarów pochodzących od innej osoby⁴⁰.

3. Zgłoszenie znaku

Jak już wiadomo znak musi być związany z towarami lub usługami. Niestety nie jest możliwym dowolne ustalenie towarów, które będą opatrywane znakiem który ma być chroniony. Muszą być one wybrane ze specjalnych wykazów. Zgłoszenie polskie powinno opisywać znak, pokazać go i wymienić towary z którymi będzie on związany.

W Polsce ochrona na znak jest udzielana, po sprawdzeniu przez Urząd Patentowy RP, warunków wymaganych prawem własności przemysłowej.

Udzielenie ochrony upoważnia jego właściciela do umieszczenia w chronionym znaku oznaczenia ®, które informuje innych uczestników obrotu, że jest ten znak jest chroniony prawem wyłącznym. Może on być umieszczony w znaku dopiero po wydaniu decyzji o udzieleniu ochrony.

4. Jakie uprawnienia daje prawo ochronnego na znak towarowy?

Prawo ochronne „ustawia” uprawnionego w pozycji monopolisty, nie naruszając przepisów ustawy antymonopolowej, bowiem tylko on ma prawo wyłącznego używania chronionego znaku towarowego. Teoretycznie ochrona ta może trwać dziesiątki lat, należy tylko pamiętać, aby przed upływem kolejnego dziesięciolecia wystąpić do urzędu patentowego o przedłużenie ochrony na następne dziesięciolecie.

Oczywiście ochrona znaku towarowego ma sens, jeżeli znak jest używany. Według prawa ochrony własności przemysłowej używanie polega w szczególności na umieszczaniu znaku na towarach objętych prawem ochronnym lub ich opakowaniach, oferowaniu i wprowadzaniu tych towarów do obrotu, ich imporcie lub eksporcie oraz składowaniu w celu oferowania i wprowadzania do obrotu, a także oferowaniu lub świadczeniu usług pod tym znakiem. Za używanie uznano także umieszczanie znaku na dokumentach związanych z wprowadzaniem towarów do obrotu lub związanych ze świadczeniem usług a także posługiwaniu się nim

⁴⁰ Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 – Art.129, 131, 132

w celu reklamy⁴¹.

„W doktrynie wyrażany jest pogląd, że choć ustawa nie definiuje pojęcia „używanie” znaku towarowego, a tylko wskazuje postaci, jakie może przybrać wykonywanie prawa wyłącznego to jednak wyraźnie wskazuje na jedną cechę, która jest niezbędna do tego, aby mogła być mowa o używaniu znaku towarowego rozumianym jako wykonywanie prawa ochronnego. (...) Używanie to musi być, bowiem używaniem rzeczywistym, czyli znak powinien być używany w obrocie gospodarczym względem towarów i w taki sposób, aby możliwe było powstanie i dalsze istnienie asocjacji pomiędzy nim a towarem”⁴²

Tak, więc zgłoszenie znaku tylko w celu zamknięcia drogi konkurentowi, co się zdarza, do uzyskania ochrony na określony znak, może się okazać bardzo krótkowzrocznym posunięciem, bo prawo przewiduje wygaszenie prawa do znaku, który nie jest używany.

Oczywiście, postępowanie to jest wszczynane tylko na wniosek osoby zainteresowanej, która musi się wykazać interesem prawnym.

Już otrzymane prawo może być także unieważnione i tutaj także z wnioskiem można wystąpić, jeżeli wykaże się interesem prawnym. Najczęściej spotykanym uzasadnieniem takiego wniosku jest naruszenia definicji ustawowej i przepisów dotyczących wyłączeń ustawowych.

Trzeba pamiętać, że aby znak był właściwie kojarzony przez konsumentów, nie powinien być, w trakcie jego używania, zbyt mocno modyfikowany, bo zdarza się, że kolejne modyfikacje tak zmieniają wygląd znaku, że ostatnia modyfikacja jest absolutnie nowym znakiem. Trwanie w przekonaniu, że ciągle znak jest chroniony może się okazać wysoce mylne.

Najlepiej jest, aby znak nie podlegał różnorodnym modyfikacjom i był stosowany ciągle do jednoznacznie określonych produktów. Niekorzystnym jest, jeśli znak ma chronić bardzo dużą ilość produktów i usług, bo może spotkać się z zarzutem „rozmycia” znaku. Stan ten polega na tym, iż trudno jest zidentyfikować zespolenie znaku z produktem.

Wyjątkiem są tutaj znaki wspólne, czyli takie, których właścicielem jest organizacja powołana do reprezentowania interesów przedsiębiorców (np.: stowarzyszenia, korporacje itp.).

41 Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 - Art.153

42 „Prawo własności przemysłowej. Komentarz” dr Piotr Kostański; C.H.Beck; Warszawa 2010; str. 799

5. Czego może zakazać właściciel znaku osobie, która narusza jego znak?

Korzystając z przepisów zawartych w prawie własności przemysłowej, przede wszystkim, może żądać zaniechania naruszenia, wydania bezpodstawnie uzyskanych korzyści a nawet naprawienia wyrządzonej szkody. Roszczeń tych trzeba dochodzić przed sądem a mogą być one dochodzone za okres rozpoczynający się po ujawnieniu przez urząd patentowy informacji o zgłoszeniu znaku a zawsze od daty powiadomienia o naruszeniu. Fakt, że przepisem o prawie ochronnym jest informacją, że nie można wystąpić z wspomnianym powództwem w chwili zgłoszenia znaku do ochrony a dopiero po wydaniu przez urząd patentowy decyzji o udzieleniu ochrony. Także należy pamiętać o przedawnianiu się roszczenia, które wygasa po upływie trzech lat⁴³.

43 Dz.U. z 2003 nr 119 poz. 1117 – Art.296

**Kluby techniki i racjonalizacji doradcą przedsiębiorcy,
racjonalizatora i wynalazcy**

Na pewno wielu przedsiębiorców i racjonalizatorów korzystało z pomocy organizacji działającej od około czterdziestu lat znanych pod nazwą WOJEWÓDZKI KLUB TECHNIKI I RACJONALIZACJI.

Dzisiaj, przy zmianach administracyjnych państwa, niewiele klubów, pozostało przy tej nazwie, ale prawie wszystkie mają w swojej nazwie słowo „racjonalizacja”.

W swojej długoletniej działalności kluby wspomagały podmioty gospodarcze w chwili, gdy nie radziły sobie z problemami powstałymi w trakcie prowadzenie działalności, dzisiaj często nazywanej innowacyjną a wtedy wynalazczą i racjonalizatorską. Zresztą nadal taką działalność prowadzą.

Bardzo dużo w było także zakładowych klubów techniki i racjonalizacji, w których miejscowi doradcy wspomagali, przede wszystkim racjonalizatorów. Kluby te były także „łącznikiem” z WKTiR.

Niestety zmiany gospodarcze, a szczególnie prywatyzacja, zagubiła i w większości przypadków nie odbudowała tych struktur – najczęściej powołując się na wysoka technikę dostępną na rynku, której nikt nie może poprawić a w przypadku awarii urzędnika nie ma sensu uszkodzonego elementu naprawiać, bo trzeba kupić nowy.

Na pewno w tym rozumowaniu jest duża doza racji, ale czy na pewno racjonalizator i wynalazca nie jest w stanie poprawić istniejącego stanu techniki?

Mimo tak niesprzyjającego klimatu dla tych, którzy wzbogacają technikę o coraz to nowsze i lepsze rozwiązania – na szczęście – ci, jakże często pasjonaci, zajmują się racjonalizacją i dokonują rozwiązań, które okazują się wynalazkami, wzorami użytkowymi, wzorami przemysłowymi.

Również, na szczęście, są tacy przedsiębiorcy, którzy cenią nowatorskie pomysły swoich pracowników.

Zawsze, i dziś, mogą oni szukać pomocy w klubie techniki i racjonalizacji, bowiem nadal kluby zajmują się promowaniem twórczego technicznego myślenia. Również każdy przedsiębiorca może liczyć na wsparcie i pomoc przy organizacji racjonalizacji i wynalazczości w swoim przedsiębiorstwie w postaci różnorodnych opracowań koniecznych do zajęcia się postępowaniem technicznym. Tam też na pewno znajdzie się pomoc w opracowaniu regulaminu w sprawach projektów wynalazczych, w obliczeniu efektów, pomocy w ocenie projektu itp. Zawsze każdy, kto tego potrzebuje, uzyska na bieżąco porady i konsultacje.

Kluby nadal organizują różnorodne szkolenia z zakresu ochrony własności przemysłowej, na których można spotkać się z autorytetami z tej dziedziny, ale przede wszystkim wymienić swoje doświadczenie z innymi.

Klub techniki i racjonalizacji = profesjonalne wsparcie i pomoc.

Przydatne przepisy – wyciągi

Prawo własności przemysłowej

Art. 3. 1. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) przedsiębiorcy - rozumie się przez to osobę prowadzącą w celach zarobkowych działalność wytwórczą, budowlaną, handlową lub usługową, zwaną dalej „działalnością gospodarczą”;
- 6) projektach wynalazczych - rozumie się przez to wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, topografie układów scalonych i projekty racjonalizatorskie;

Art. 6. 1. Na warunkach określonych w ustawie udzielane są patenty oraz dodatkowe prawa ochronne na wynalazki, prawa ochronne na wzory użytkowe i znaki towarowe, a także prawa z rejestracji na wzory przemysłowe, topografie układów scalonych oraz oznaczenia geograficzne.

Art. 7. 1. Przedsiębiorcy mogą przewidzieć przyjmowanie projektów racjonalizatorskich na warunkach określonych w ustalonym przez siebie regulaminie racjonalizacji.

2. Przedsiębiorca może uznać za projekt racjonalizatorski, w rozumieniu ustawy, każde rozwiązanie nadające się do wykorzystania, niebędące wynalazkiem podlegającym opatentowaniu, wzorem użytkowym, wzorem przemysłowym lub topografią układu scalonego.

3. W regulaminie, o którym mowa w ust. 1, przedsiębiorca określa co najmniej, jakie rozwiązania i przez kogo dokonane uznaje się w przedsiębiorstwie za projekty racjonalizatorskie, a także sposób załatwiania zgłoszonych projektów i zasady wynagradzania twórców tych projektów.

Art. 8. 1. Na warunkach określonych w ustawie twórca wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego oraz topografii układu scalonego przysługuje prawo do:

- 1) uzyskania patentu, prawa ochronnego albo prawa z rejestracji;
- 2) wynagrodzenia;
- 3) wymieniania go jako twórcy w opisach, rejestrach oraz w innych dokumentach i publikacjach.

2. Twórca projektu racjonalizatorskiego przyjętego przez przedsiębiorcę do wykorzystania ma prawo do wynagrodzenia określonego w regulaminie, o którym mowa w art. 7 ust. 1, obowiązującym w dniu zgłoszenia projektu, chyba że wydany później regulamin jest dla twórcy korzystniejszy. Przepis ust. 1 pkt. 3 stosuje się odpowiednio.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się także do współtwórcy.

Art. 11. 1. Prawo do uzyskania patentu na wynalazek albo prawa ochronnego na wzór użytkowy, jak również prawa z rejestracji wzoru przemysłowego przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i 5, twórcy.

2. Współtwórcom wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego uprawnienie do uzyskania patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji przysługuje wspólnie.

3. W razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w wyniku wykonywania przez twórcę obowiązków ze stosunku pracy albo z realizacji innej umowy, prawo, o którym mowa w ust. 1, przysługuje pracodawcy lub zamawiającemu, chyba że strony ustaliły inaczej.

4. W umowie pomiędzy przedsiębiorcami może być określony podmiot, któremu przysługiwać będą prawa, o których mowa w ust. 1, w razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w związku z wykonywaniem tej umowy.

5. W razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego przez twórcę przy pomocy przedsiębiorcy, przedsiębiorca ten może korzystać z tego wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego we własnym zakresie. W umowie o udzielenie pomocy strony mogą ustalić, że przedsiębiorcy przysługuje w całości lub części prawo, o którym mowa w ust. 1.

Art. 22. 1. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, twórca wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego ma prawo do wynagrodzenia za korzystanie z tego wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego przez przedsiębiorcę, gdy prawo korzystania z niego bądź prawo do uzyskania patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji przysługuje przedsiębiorcy na podstawie art. 11 ust. 3 i 5 lub art. 21.

2. Jeżeli strony nie uzgodniły wysokości wynagrodzenia, wynagrodzenie to ustala się w słusznej proporcji do korzyści przedsiębiorcy z wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego, z uwzględnieniem okoliczności, w jakich wynalazek, wzór użytkowy albo wzór przemysłowy został dokonany, a w szczególności zakresu udzielonej twórcy pomocy przy dokonaniu wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego oraz zakresu obowiązków pracowniczych twórcy w związku z dokonaniem wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego.

3. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, wynagrodzenie wypłaca się w całości, najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy po upływie roku od dnia uzyskania pierwszych korzyści z wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego, lub w częściach, w ciągu dwóch miesięcy po upływie każdego roku od uzyskania tych korzyści, jednak nie dłużej niż przez 5 lat.

Art. 23. Wynagrodzenie twórcy wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego, określone i wypłacone na podstawie przepisów art. 22 ust. 2 i 3, powinno być podwyższone, jeżeli korzyści osiągnięte przez przedsiębiorcę okażą się znacząco wyższe od korzyści przyjętych za podstawę do ustalenia wypłaconego wynagrodzenia.

Art. 24. Patenty są udzielane - bez względu na dziedzinę techniki - na wynalazki, które są nowe, posiadają poziom wynalazczy i nadają się do przemysłowego stosowania.

Art. 25. 1. Wynalazek uważa się za nowy, jeśli nie jest on częścią stanu techniki.

2. Przez stan techniki rozumie się wszystko to, co przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania patentu, zostało udostępnione do wiadomości powszechnej w formie pisemnego lub ustnego opisu, przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób.

3. Za stanowiące część stanu techniki uważa się również informacje zawarte w zgłoszeniach wynalazków lub wzorów użytkowych, korzystających z wcześniejszego pierwszeństwa, nieudostępnione do wiadomości powszechnej, pod warunkiem ich ogłoszenia w sposób określony w ustawie.

4. Przepisy ust. 1-3 nie wykluczają możliwości udzielenia patentu na wynalazek dotyczący nowego zastosowania substancji stanowiącej część stanu techniki lub użycia takiej substancji do uzyskania wytworu mającego nowe zastosowanie.

Art. 26. 1. Wynalazek uważa się za posiadający poziom wynalazczy, jeżeli wynalazek ten nie wynika dla znawcy, w sposób oczywisty, ze stanu techniki.

2. Przy ocenie poziomu wynalazczego nie uwzględnia się zgłoszeń, o których mowa w art. 25 ust. 3.

Art. 27. Wynalazek uważany jest za nadający się do przemysłowego stosowania, jeżeli według wynalazku może być uzyskiwany wytwór lub wykorzystywany sposób, w rozumieniu technicznym, w jakiegokolwiek działalności przemysłowej, nie wykluczając rolnictwa.

Art. 63. 1. Przez uzyskanie patentu nabywa się prawo wyłącznego korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Zakres przedmiotowy patentu określają zastrzeżenia patentowe, zawarte w opisie patentowym. Opis wynalazku i rysunki mogą służyć do wykładni zastrzeżeń patentowych.

3. Czas trwania patentu wynosi 20 lat od daty dokonania zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym.

Art. 94. 1. Wzorem użytkowym jest nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

2. Wzór użytkowy uważa się za rozwiązanie użyteczne, jeżeli pozwala ono na osiągnięcie celu mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobów.

Art. 95. 1. Na wzór użytkowy może być udzielone prawo ochronne.

2. Przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego korzystania ze wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Czas trwania prawa ochronnego wynosi dziesięć lat od daty dokonania zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym.

Art. 102. 1. Wzorem przemysłowym jest nowa i posiadająca indywidualny charakter postać wytworu lub jego części, nadana mu w szczególności przez cechy linii, konturów, kształtów, kolorystykę, strukturę lub materiał wytworu oraz przez jego ornamentację.

2. Wytworem jest każdy przedmiot wytworzony w sposób przemysłowy lub rzemieślniczy, obejmujący w szczególności opakowanie, symbole graficzne oraz kroje pisma typograficznego, z wyłączeniem programów komputerowych.

3. Za wytwór uważa się także:

1) przedmiot składający się z wielu wymiennych części składowych umożliwiających jego rozłożenie i ponowne złożenie (wytwór złożony);

2) część składową, jeżeli po jej włączeniu do wytworu złożonego pozostaje widoczna w trakcie jego zwykłego używania, przez które rozumie się każde używanie, z wyłączeniem konserwacji, obsługi lub naprawy;

3) część składową, jeżeli może być przedmiotem samodzielnego obrotu.

4. W przypadku wzoru stosowanego lub zawartego w części składowej wytworu złożonego, w rozumieniu ust. 3 pkt 1, ocena nowości i indywidualnego charakteru dotyczy tylko jego widocznych cech.

Art. 103. 1. Wzór przemysłowy uważa się za nowy, jeżeli przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania prawa z rejestracji, identyczny wzór nie został udostępniony publicznie przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób, z zastrzeżeniem ust. 2. Wzór uważa się za identyczny z udostępnionym publicznie także wówczas, gdy różni się od niego jedynie nieistotnymi szczegółami.

2. Wzoru nie uważa się za udostępniony publicznie, w rozumieniu ust. 1, jeżeli nie mógł dotrzeć do wiadomości osób zajmujących się zawodowo dziedziną, której wzór dotyczy.

Art. 105. 1. Na wzór przemysłowy udziela się prawa z rejestracji.

2. Przez uzyskanie prawa z rejestracji uprawniony nabywa prawo wyłącznego korzystania z wzoru przemysłowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Uprawniony może zakazać osobom trzecim wytwarzania, oferowania, wprowadzania do obrotu, importu, eksportu lub używania wytworu, w którym wzór jest zawarty bądź zastosowany, lub składowania takiego wytworu dla takich celów.
4. Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego obejmuje każdy wzór, który na zorientowanym użytkowniku nie wywołuje odmiennego ogólnego wrażenia. Art. 104 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
5. Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego ogranicza się do wytworów tego rodzaju, dla których nastąpiło zgłoszenie.
6. Prawa z rejestracji wzoru udziela się na 25 lat od daty dokonania zgłoszenia w Urzędzie Patentowym, podzielone na pięcioletnie okresy, z zastrzeżeniem art. 111.

Art. 196. 1. Przez topografię układu scalonego, zwaną dalej „topografią”, rozumie się rozwiązanie polegające na przestrzennym, wyrażonym w dowolny sposób, rozplanowaniu elementów, z których co najmniej jeden jest elementem aktywnym, oraz wszystkich lub części połączeń układu scalonego.

2. Przez układ scalony rozumie się jedno- lub wielowarstwowy wytwór przestrzenny, utworzony z elementów z materiału półprzewodnikowego tworzącego ciągłą warstwę, ich wzajemnych połączeń przewodzących i obszarów izolujących, nierozdzielnie ze sobą sprzężonych, w celu spełniania funkcji elektronicznych.

Art. 197. 1. Na topografię udzielane jest prawo z rejestracji.

2. Prawo z rejestracji topografii może być udzielone, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, na topografię oryginalną.

3. Nie udziela się prawa z rejestracji topografii, jeżeli przed zgłoszeniem w Urzędzie Patentowym była ona wykorzystywana jawnie w celach handlowych w okresie dłuższym niż dwa lata.

4. Nie może być udzielone prawo z rejestracji topografii, jeżeli od jej dokonania i utrwalenia w dowolnej formie minęło 15 lat i nie była ona wykorzystywana w celach handlowych.

Art. 198. 1. Topografię uznaje się za oryginalną, jeżeli jest wynikiem pracy intelektualnej twórcy i nie jest powszechnie znana w chwili jej powstania.

2. Na topografię składającą się z elementów powszechnie znanych udziela się prawa z rejestracji tylko w takim zakresie, w jakim kombinacja tych elementów jest oryginalna.

Dokonywanie i rozpatrywanie

Art. 211. Przez uzyskanie prawa z rejestracji nabywa się prawo do wyłącznego korzystania z topografii w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 220. Ochrona topografii ustaje po dziesięciu latach od końca roku kalendarzowego, w którym topografia lub układ scalony zawierający taką topografię był wprowadzony do obrotu, lub końca roku kalendarzowego, w którym dokonano zgłoszenia topografii w Urzędzie Patentowym, w zależności od tego, który z tych terminów upływa wcześniej.

Znaki towarowe

Art. 120. 1. Znakiem towarowym może być każde oznaczenie, które można przedstawić w sposób graficzny, jeżeli oznaczenie takie nadaje się do odróżnienia towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa.

2. Znakiem towarowym, w rozumieniu ust. 1, może być w szczególności wyraz, rysunek, ornament, kompozycja kolorystyczna, forma przestrzenna, w tym forma towaru lub opakowania, a także melodia lub inny sygnał dźwiękowy.

Art. 129. 1. Nie udziela się praw ochronnych na oznaczenia, które:

- 1) nie mogą być znakiem towarowym;
- 2) nie mają dostatecznych znamion odróżniających.

2. Z zastrzeżeniem art. 130 nie mają dostatecznych znamion odróżniających oznaczenia, które:

- 1) nie nadają się do odróżniania w obrocie towarów, dla których zostały zgłoszone;
- 2) składają się wyłącznie z elementów mogących służyć w obrocie do wskazania w szczególności rodzaju towaru, jego pochodzenia, jakości, ilości, wartości, przeznaczenia, sposobu wytwarzania, składu, funkcji lub przydatności;
- 3) weszły do języka potocznego lub są zwyczajowo używane w uczciwych i utrwalonych praktykach handlowych.

Art. 130. Przy ocenie, czy oznaczenie ma dostateczne znamiona odróżniające, należy uwzględnić wszystkie okoliczności związane z oznaczaniem nim towarów w obrocie. Odmowa udzielenia prawa ochronnego na podstawie przepisu art. 129 ust. 1 pkt 2 nie może nastąpić w szczególności, jeżeli przed datą zgłoszenia znaku towarowego w Urzędzie Patentowym znak ten nabrał, w następstwie jego używania, charakteru odróżniającego w przeciętnych warunkach obrotu.

Art. 131. 1. Nie udziela się praw ochronnych na oznaczenia:

- 1) których używanie narusza prawa osobiste lub majątkowe osób trzecich;
- 2) które są sprzeczne z porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami;
- 3) które ze swojej istoty mogą wprowadzać odbiorców w błąd, w szczególności co do charakteru, właściwości lub, z uwzględnieniem ust. 3, pochodzenia geograficznego towaru.

2. Nie udziela się praw ochronnych na oznaczenia, jeżeli:

- 1) zostały zgłoszone w złej wierze do Urzędu Patentowego w celu uzyskania ochrony;
- 2) zawierają nazwę lub skrót nazwy Rzeczypospolitej Polskiej bądź jej symbole (godło, barwy lub hymn), nazwy lub herby polskich województw, miast lub miejscowości, znaki sił zbrojnych, organizacji paramilitarnych lub sił porządkowych, reprodukcje polskich orderów, odznaczeń lub odznak honorowych, odznak lub odznak wojskowych bądź innych oficjalnych lub powszechnie używanych odznaczeń i odznak, w szczególności administracji rządowej czy samorządu terytorialnego albo organizacji społecznych działających w ważnym interesie publicznym, gdy obszar działania tych organizacji obejmuje cały kraj lub znaczną jego część, jeżeli zgłaszający nie wykaże się uprawnieniem, w szczególności zezwoleniem właściwego organu Państwa albo zgodą organizacji, na używanie oznaczenia w obrocie;
- 3) zawierają skróty nazw bądź symbole (herby, flagi, godła) obcych państw, organizacji międzynarodowych, a także przyjęte w obcych państwach urzędowe oznaczenia, stemple

kontrolne i gwarancyjne, jeżeli zakaz taki wynika z umów międzynarodowych, chyba że zgłaszający wykaże się zezwoleniem właściwego organu, które uprawnia go do używania takich oznaczeń w obrocie;

4) zawierają urzędowo uznane oznaczenia przyjęte do stosowania w obrocie, w szczególności znaki bezpieczeństwa, znaki jakości lub cechy legalizacji, w zakresie, w jakim mogłyby to wprowadzić odbiorców w błąd co do charakteru takich oznaczeń, o ile zgłaszający nie wykaże, że jest uprawniony do ich używania;

5) zawierają elementy będące symbolami, w szczególności o charakterze religijnym, patriotycznym lub kulturowym, których używanie obrażałoby uczucia religijne, patriotyczne lub tradycję narodową;

6) stanowią formę bądź inną właściwość towaru lub opakowania, która jest uwarunkowana wyłącznie jego naturą, jest niezbędna do uzyskania efektu technicznego lub zwiększa znacznie wartość towaru.

3. W odniesieniu do wyrobów alkoholowych, każdy znak towarowy zawierający elementy geograficzne niezgodne z pochodzeniem wyrobu uważa się za znak wprowadzający odbiorców w błąd.

4. Nie udziela się praw ochronnych na znaki zawierające elementy geograficzne prawdziwe w sensie dosłownym co do terytorium, regionu lub miejsca, z którego towar pochodzi, które mogłyby wprowadzić odbiorców w błąd, że towar pochodzi z innego, słynącego z danych wyrobów terenu. W przypadku homonimicznych oznaczeń geograficznych dla wina i piwa ochrona może być przyznana, z tym że Urząd Patentowy wezwie osobę, która dokonała zgłoszenia później, do dokonania w znaku odpowiednich zmian pozwalających na odróżnienie go od znaku wcześniejszego.

5. Zgłoszenie w charakterze znaku towarowego oznaczenia, którym inna osoba posługuje się jako nazwą, pod którą prowadzi działalność gospodarczą, w szczególności jeżeli jest ona wyrazem pospolitym, nie stanowi samoistnej podstawy do odmowy udzielenia prawa ochronnego, jeżeli zgłaszający działał w dobrej wierze, a:

1) nazwa ta nie jest używana jako znak towarowy powszechnie znany na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej dla towarów tego samego rodzaju lub

2) w chwili zgłoszenia znaku nie było konfliktu interesów, w szczególności ze względu na różny profil działalności, lokalny jej zasięg lub odmiennie formy używania obu oznaczeń.

Art. 132. 1. Nie udziela się prawa ochronnego na znak towarowy dla towarów identycznych lub podobnych, jeżeli znak ten jest identyczny lub podobny do:

1) zarejestrowanego oznaczenia geograficznego, chyba że zgłaszający jest uprawniony do używania tego oznaczenia, a udzielenie prawa ochronnego na znak towarowy nie ograniczy nadmiernie możliwości używania zarejestrowanego oznaczenia geograficznego przez innych uprawnionych;

1¹) zarejestrowanego oznaczenia geograficznego lub nazwy pochodzenia produktu rolnego lub środka spożywczego, o których mowa w rozporządzeniu Rady (WE) nr 510/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 93 z 31.03.2006 r., str. 12);

1²) zarejestrowanego oznaczenia geograficznego napoju spirytusowego, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych oraz uchylającym rozporządzenie Rady (EWG) nr 1576/89 (Dz.

Urz. WE L 39 z 13.02.2008, str. 16), oraz oznaczenia geograficznego wpisanego na krajową listę chronionych oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych na podstawie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o wyrobie napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (Dz. U. Nr 208, poz. 1539 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056);

2) znaku, który przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania prawa ochronnego, był powszechnie znany i używany jako znak towarowy dla towarów pochodzących od innej osoby;

3) wcześniej zarejestrowanego w Rzeczypospolitej Polskiej znaku towarowego, którego ochrona wygasa, jeżeli od daty wygaśnięcia prawa ochronnego na znak towarowy do dnia zgłoszenia podobnego znaku przez inną osobę nie upłynął, z zastrzeżeniem art. 133, okres 2 lat.

2. Nie udziela się prawa ochronnego na znak towarowy:

1) identyczny do znaku towarowego zarejestrowanego lub zgłoszonego do rejestracji (o ile znak taki zostanie zarejestrowany) z wcześniejszym pierwszeństwem na rzecz innej osoby dla identycznych towarów;

2) identyczny lub podobny do znaku towarowego, na który udzielono prawa ochronnego lub zgłoszonego w celu uzyskania prawa ochronnego (o ile na znak taki zostanie udzielone prawo ochronne) z wcześniejszym pierwszeństwem na rzecz innej osoby dla towarów identycznych lub podobnych, jeżeli zachodzi ryzyko wprowadzenia odbiorców w błąd, które obejmuje w szczególności ryzyko skojarzenia znaku ze znakiem wcześniejszym;

3) identyczny lub podobny do renomowanego znaku towarowego zarejestrowanego lub zgłoszonego z wcześniejszym pierwszeństwem do rejestracji (o ile znak taki zostanie zarejestrowany) na rzecz innej osoby dla jakichkolwiek towarów, jeżeli mogłoby to przynieść zgłaszającemu nienależną korzyść lub być szkodliwe dla odróżniającego charakteru bądź renomy znaku wcześniejszego. Przepis ten stosuje się odpowiednio do znaku powszechnie znanego.

3. Ochrona znaku towarowego zawierającego oznaczenia, o których mowa w art. 131 ust. 2 pkt 2-4, oraz symbole, o których mowa w art. 131 ust. 2 pkt 5, bądź oznaczenia odnoszące się do pochodzenia towaru, nie wyłącza możliwości uzyskania prawa ochronnego przez innego przedsiębiorcę na znak towarowy zawierający takie same elementy dla towarów identycznych lub podobnych, jeżeli znaki te mogą być w obrocie łatwo odróżniane.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do tytułów prasowych jako znaków towarowych zawierających wyrazy lub kombinacje wyrazów zwyczajowo powszechnie używanych na rynku prasowym.

5. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio, w przypadku gdy znak towarowy lub oznaczenie geograficzne zostało zgłoszone lub zarejestrowane w trybie, o którym mowa w art. 4.

6. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio, gdy wspólnotowy znak towarowy korzysta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z prawa z wcześniejszej rejestracji znaku towarowego zgodnie z przepisami art. 34 i 35 rozporządzenia Rady (WE) nr 40/94 z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego (Dz. Urz. WE L 11 z 14.01.1994, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 146, z późn. zm.).

Art.153.Przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego używania znaku towarowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Czas trwania prawa ochronnego na znak towarowy wynosi 10 lat od daty zgłoszenia znaku

towarowego w Urzędzie Patentowym.

3. Prawo ochronne na znak towarowy może zostać, na wniosek uprawnionego, przedłużone dla wszystkich lub części towarów, na kolejne okresy dziesięcioletnie.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, powinien być złożony przed końcem upływającego okresu ochrony, jednak nie wcześniej niż na rok przed jego upływem. Wraz z wnioskiem należy wnieść należną opłatę za ochronę.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, może zostać złożony, za dodatkową opłatą, również w ciągu sześciu miesięcy po upływie okresu ochrony. Termin ten nie podlega przywróceniu.

6. Urząd Patentowy wydaje decyzję o odmowie przedłużenia prawa ochronnego na znak towarowy, jeżeli wniosek wpłynął po terminie, o którym mowa w ust. 5, albo nie zostały wniesione należne opłaty, o których mowa w ust. 4 i 5.

Art. 154. Używanie znaku towarowego polega w szczególności na:

1) umieszczeniu tego znaku na towarach objętych prawem ochronnym lub ich opakowaniach, oferowaniu i wprowadzaniu tych towarów do obrotu, ich imporcie lub eksporcie oraz składowaniu w celu oferowania i wprowadzania do obrotu, a także oferowaniu lub świadczeniu usług pod tym znakiem;

2) umieszczeniu znaku na dokumentach związanych z wprowadzaniem towarów do obrotu lub związanych ze świadczeniem usług;

3) posługiwaniu się nim w celu reklamy.

Wymagania dotyczące zgłoszeń Do Urzędu Patentowego RP

Zgłoszenie wynalazku

§ 4. 1. Zgłoszenie wynalazku, oprócz elementów wymienionych w art. 31 ust. 1 ustawy, powinno obejmować w szczególności:

1) dowód pierwszeństwa, jeżeli zgłaszający ubiega się o przyznanie mu uprzedniego pierwszeństwa,

2) oświadczenie zgłaszającego wskazujące, jakie daty pierwszeństwa zastrzeżę się dla poszczególnych zastrzeżeń patentowych zawartych w zgłoszeniu (oświadczenie o datach pierwszeństwa), jeżeli zgłaszający korzysta z uprzedniego pierwszeństwa,

2) poświadczenie, o którym mowa w art. 36 ust. 1 ustawy,

3) oświadczenie zgłaszającego o podstawie do korzystania z uprzedniego pierwszeństwa, jeżeli dowód pierwszeństwa nie opiewa na zgłaszającego,

4) pełnomocnictwo, jeżeli zgłaszający działa przez pełnomocnika.

2. Wraz z dowodem pierwszeństwa należy złożyć oświadczenia dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3.

§ 5. 1. Podanie zgłoszenia wynalazku powinno zawierać, co najmniej:

1) nazwisko i imię lub nazwę oraz adres lub siedzibę zgłaszającego,

2) nazwisko i imię albo nazwę, adres zamieszkania albo siedzibę zgłaszającego oraz numer identyfikacji podatkowej NIP, a także numer PESEL albo numer identyfikacyjny REGON, o ile zgłaszający je posiada,

3) nazwisko i imię oraz adres pełnomocnika, jeżeli zgłaszający działa przez pełnomoc-

nika,

- 3) wniosek o udzielenie patentu albo patentu dodatkowego, ze wskazaniem numeru patentu głównego albo numeru zgłoszenia wynalazku w celu udzielenia patentu głównego,
- 4) tytuł wynalazku,
- 5) nazwisko i imię oraz adres twórcy wynalazku,
- 6) wskazanie podstawy prawa do patentu, jeżeli zgłaszający nie jest twórcą wynalazku,
- 7) podpis zgłaszającego lub pełnomocnika, jeżeli zgłaszający działa przez pełnomocnika.

2. Podanie, o którym mowa w ust. 1, może również zawierać:

- 1) oświadczenie zgłaszającego, że chce skorzystać z uprzedniego pierwszeństwa, jeżeli ubiega się o przyznanie tego pierwszeństwa, wskazujące, co najmniej datę i kraj dokonania pierwszego zgłoszenia lub nazwę, miejsce i kraj wystawy oraz datę wystawienia wynalazku na wystawie,
- 2) wskazanie osoby upoważnionej do odbioru korespondencji, jeżeli jest kilku zgłaszających i nie działają oni przez wspólnego pełnomocnika,
- 3) spis załączonych dokumentów.

§ 6. 1. Opis wynalazku, zwany dalej „opisem”, powinien w kolejności określać:

1) tytuł wynalazku, który będzie jednoznacznie formułować przedmiot wynalazku w odniesieniu do podanych w opisie i w zastrzeżeniach patentowych cech technicznych rozwiązania; nie może on zawierać nazw fantazyjnych i imion własnych ani sformułowań odnoszących się bezpośrednio do zalet bądź nowych cech wynalazku,

2) dziedzinę techniki, której dotyczy wynalazek,

3) stan techniki, znany zgłaszającemu i przydatny do zrozumienia wynalazku, a zwłaszcza jego nowości i poziomu wynalazczego, do poszukiwań w stanie techniki związanym z wynalazkiem i do badania zgłoszonego wynalazku; zaleca się, aby w tej części opisu przytaczać także dane bibliograficzne publikacji dotyczących stanu techniki; dopuszcza się zobrazowanie stanu techniki rysunkami na osobnych arkuszach z zaznaczeniem, że dotyczą one stanu techniki, przy czym rysunki mogą być zamieszczone w zgłoszeniu po rysunkach dotyczących zgłoszonego wynalazku; w celu rozróżnienia rysunki dotyczące stanu techniki powinny być oznaczone skrótem „pos.” oznaczającym postać i kolejnymi cyframi rzymskimi,

4) wynalazek, ujawniając go, zgodnie z zastrzeżeniami patentowymi, w taki sposób, aby zarówno jego istota, jak i całe rozwiązanie były zrozumiałe w stopniu potrzebnym do zrealizowania wynalazku; jeżeli ujawnienie wynalazku z zakresu biotechnologii nie może być dostatecznie dokonane w opisie, należy dodatkowo powołać się na zdeponowany mikroorganizm materiał biologiczny, wskazując, co najmniej nazwę i siedzibę instytucji, w której złożono depozyt, i nadany przez tę instytucję numer jego przyjęcia, albo wskazać na powszechną dostępność mikroorganizmu materiału biologicznego,

5) ewentualne korzystne skutki wynalazku w odniesieniu do dotychczasowego stanu techniki,

6) figury rysunków, jeżeli zgłoszenie wynalazku zawiera rysunki,

7) szczegółowo, co najmniej jeden przykład realizacji wynalazku, z powołaniem się na rysunki, jeżeli zgłoszenie wynalazku zawiera rysunki,

8) zastosowanie wynalazku, jeżeli nie wynika to jasno z innych części opisu lub z charakteru wynalazku.

1a. Forma i układ opisu, określone w ust. 1, mogą być zmienione, jeżeli pozwoli to na lepsze zrozumienie wynalazku i bardziej zwarte jego przedstawienie.

2. Opis nie może zawierać treści sprzecznych z porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami albo określających cechy i zalety, których wynalazek w sposób oczywisty nie posiada, a także określeń fantazyjnych i imion własnych.

3. Do opisu w zgłoszeniu o uzyskanie patentu, o którym mowa w art. 30 ustawy, zwanym dalej „zgłoszeniem dodatkowym”, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1, 1a i 2, jednakże część opisu określona w ust. 1 pkt 3 powinna przedstawiać wynalazek będący przedmiotem patentu głównego oraz podawać numer patentu głównego (numer zgłoszenia).

§ 7. 1. Zastrzeżenia patentowe, o których mowa w art. 31 ust. 1 pkt 3 ustawy, nie powinny podawać, jakich cech wynalazek nie posiada. Nie powinny one też zawierać sformułowań mających charakter oceny wynalazku lub oceny poszczególnych jego cech. Przepis § 6 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. W zastrzeżeniu patentowym nie należy podawać cech, które nie zostały przedstawione w opisie.

3. Jeżeli, uwzględniając złożoność wynalazku, zgłaszający sformułował więcej niż jedno zastrzeżenie, zastrzeżenia te powinny być kolejno ponumerowane cyframi arabskimi.

Zgłoszenie wzoru użytkowego

§ 16. 1. Do zgłoszenia wzoru użytkowego przepisy § 4-8, § 10-14 9 pkt 1, § 10-14 oraz § 15 ust. 2 pkt 2 stosuje się odpowiednio.

2. Zgłoszenie wzoru użytkowego może zawierać tylko jedno zastrzeżenie niezależne.

3. W celu sprecyzowania cech wymienionych w zastrzeżeniach niezależnych zastrzeżeniu niezależnym oraz do przedstawienia cech różnych postaci przedmiotu lub jego części składowych można w zgłoszeniu, o którym mowa w ust. 1, zawrzeć zastrzeżenia zależne.

4. Rysunki wzoru użytkowego, o których mowa w art. 97 ust. 2 ustawy, powinny, w razie potrzeby, przedstawiać na figurze oznaczonej nr 1 ogólny widok przedmiotu zgłoszenia, a na dalszych figurach odpowiednie przekroje i części składowe ze szczegółami pozwalającymi odtworzyć dokładną postać detali z zachowaniem proporcji (bez wymiarowania liniowego) i wielkości kątowych.

Zgłoszenie wzoru przemysłowego

§ 5. 1. Opis wzoru przemysłowego, o którym mowa w § 3 ust. 1, zwany dalej „opisem”, powinien przedstawiać wzór przemysłowy na tyle jasno i wyczerpująco, aby na jego podstawie oraz przy pomocy rysunku, fotografii i próbek można go było odtworzyć w każdej przedstawionej w zgłoszeniu odmianie.

2. Opis powinien:

1) zawierać na początku określenie przedmiotu wzoru przemysłowego, ze wskazaniem przeznaczenia,

2) określać figury ilustracji,

3) zawierać ponumerowany wykaz odmian wzoru przemysłowego, jeżeli zgłoszenie obejmuje takie odmiany,

6) opisywać na końcu, po wyrazach „cechy istotne wzoru przemysłowego” te cechy postaciowe, które wyróżniają zgłoszony wzór od innych, znanych już wzorów i stanowią podstawę do jego identyfikacji.

§ 6. 1. Rysunek wzoru przemysłowego powinien Ilustracja wzoru przemysłowego powinna przedstawiać przedmiot wzoru przemysłowego w ujęciu schematycznym, z wyraźnym wskazaniem cech istotnych tego wzoru.

2. Wszystkie odmiany wzoru przemysłowego powinny być przedstawione w figurach na jednym rysunku arkusza.

3. Dopuszcza się przedstawienie każdej lub niektórych odmian wzoru przemysłowego dodatkowo na odrębnych arkuszach, jeżeli przedstawienie tych odmian z zamieszczeniem niezbędnych szczegółów na jednym arkuszu jest niemożliwe.

Prawo autorskie

Przepisy szczególne dotyczące programów komputerowych

Art. 74. 1. Programy komputerowe podlegają ochronie jak utwory literackie, o ile przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej.

2. Ochrona przyznana programowi komputerowemu obejmuje wszystkie formy jego wyrażenia. Idee i zasady będące podstawą jakiegokolwiek elementu programu komputerowego, w tym podstawą łączy, nie podlegają ochronie.

3. Prawa majątkowe do programu komputerowego stworzonego przez pracownika w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy przysługują pracodawcy, o ile umowa nie stanowi inaczej.

4. Autorskie prawa majątkowe do programu komputerowego, z zastrzeżeniem przepisów art. 75 ust. 2 i 3, obejmują prawo do:

1) trwałego lub czasowego zwielokrotnienia programu komputerowego w całości lub w części jakimikolwiek środkami i w jakiegokolwiek formie; w zakresie, w którym dla wprowadzania, wyświetlania, stosowania, przekazywania i przechowywania programu komputerowego niezbędne jest jego zwielokrotnienie, czynności te wymagają zgody uprawnionego;

2) tłumaczenia, przystosowywania, zmiany układu lub jakichkolwiek innych zmian w programie komputerowym, z zachowaniem praw osoby, która tych zmian dokonała;

3) rozpowszechniania, w tym użyczenia lub najmu, programu komputerowego lub jego kopii.

Kodeks pracy

Art. 22. § 1. Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem.

§ 1¹. Zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy.

§ 1². Nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu warunków wykonywania pracy, określonych w § 1.

Kodeks cywilny

Dział II. Skutki niewykonania zobowiązań

Art. 471. Dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Art. 472. Jeżeli ze szczególnego przepisu ustawy albo z czynności prawnej nie wynika nic innego, dłużnik odpowiedzialny jest za niezachowanie należytej staranności.

Art. 473. § 1. Dłużnik może przez umowę przyjąć odpowiedzialność za niewykonanie lub za nienależyte wykonanie zobowiązania z powodu oznaczonych okoliczności, za które na mocy ustawy odpowiedzialności nie ponosi.

§ 2. Nieważne jest zastrzeżenie, iż dłużnik nie będzie odpowiedzialny za szkodę, którą może wyrządzić wierzycielowi umyślnie.

Art. 474. Dłużnik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, z których pomocą zobowiązanie wykonywa, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza. Przepis powyższy stosuje się także w wypadku, gdy zobowiązanie wykonywa przedstawiciel ustawowy dłużnika.

Art. 475. § 1. Jeżeli świadczenie stało się niemożliwe skutkiem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi, zobowiązanie wygasa.

§ 2. Jeżeli rzecz będąca przedmiotem świadczenia została zbyta, utracona lub uszkodzona, dłużnik obowiązany jest wydać wszystko, co uzyskał w zamian za tę rzecz albo jako naprawienie szkody.

Art. 476. Dłużnik dopuszcza się zwłoki, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Nie dotyczy to wypadku, gdy opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Art. 477. § 1. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać, niezależnie od wykonania zobowiązania, naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.

§ 2. Jednakże gdy wskutek zwłoki dłużnika świadczenie utraciło dla wierzyciela całkowicie lub w przeważającym stopniu znaczenie, wierzyciel może świadczenia nie przyjąć i żądać naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania.

Art. 478. Jeżeli przedmiotem świadczenia jest rzecz oznaczona co do tożsamości, dłużnik będący w zwłoce odpowiedzialny jest za utratę lub uszkodzenie przedmiotu świadczenia, chyba że utrata lub uszkodzenie nastąpiłoby także wtedy, gdyby świadczenie zostało spełnione w czasie właściwym.

Art. 479. Jeżeli przedmiotem świadczenia jest określona ilość rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, wierzyciel może w razie zwłoki dłużnika nabyć na jego koszt taką samą ilość rzeczy tego samego gatunku albo żądać od dłużnika zapłaty ich wartości, zachowując w obu wypadkach roszczenie o naprawienie szkody wynikłej ze zwłoki.

Art. 480. § 1. W razie zwłoki dłużnika w wykonaniu zobowiązania czynienia, wierzyciel może, zachowując roszczenie o naprawienie szkody, żądać upoważnienia przez sąd do wykonania czynności na koszt dłużnika.

§ 2. Jeżeli świadczenie polega na zaniechaniu, wierzyciel może, zachowując roszczenie o naprawienie szkody, żądać upoważnienia przez sąd do usunięcia na koszt dłużnika wszystkiego,

co dłużnik wbrew zobowiązaniu uczynił.

§ 3. W wypadkach nagłych wierzyciel może, zachowując roszczenie o naprawienie szkody, wykonać bez upoważnienia sądu czynność na koszt dłużnika lub usunąć na jego koszt to, co dłużnik wbrew zobowiązaniu uczynił.

Art. 481. § 1. Jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

§ 2. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy.

§ 3. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może nadto żądać naprawienia szkody na zasadach ogólnych.

Art. 482. § 1. Od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy.

§ 2. Przepis paragrafu poprzedzającego nie dotyczy pożyczek długoterminowych udzielanych przez instytucje kredytowe.

Art. 483. § 1. Można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna).

§ 2. Dłużnik nie może bez zgody wierzyciela zwolnić się z zobowiązania przez zapłatę kary umownej.

Art. 484. § 1. W razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody. Żądanie odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary nie jest dopuszczalne, chyba że strony inaczej postanowiły.

§ 2. Jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

Art. 485. Jeżeli przepis szczególny stanowi, że w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego dłużnik, nawet bez umownego zastrzeżenia, obowiązany jest zapłacić wierzycielowi określoną sumę, stosuje się odpowiednio przepisy o karze umownej.

Art. 486. § 1. W razie zwłoki wierzyciela dłużnik może żądać naprawienia wynikłej stąd szkody; może również złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego.

§ 2. Wierzyciel dopuszcza się zwłoki, gdy bez uzasadnionego powodu bądź uchyla się od przyjęcia zaoferowanego świadczenia, bądź odmawia dokonania czynności, bez której świadczenie nie może być spełnione, bądź oświadcza dłużnikowi, że świadczenia nie przyjmie.

Ochrona informacji

2) w art. 2:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) tajemnicą państwową - jest informacja określona w wykazie rodzajów informacji, stanowiącym załącznik nr 1, której nieuprawnione ujawnienie może spowodować istotne zagrożenie

dla podstawowych interesów Rzeczypospolitej Polskiej dotyczących porządku publicznego, obronności, bezpieczeństwa, stosunków międzynarodowych lub gospodarczych państwa,”

3) tajemnicą służbową - jest informacja niejawną nie będąca tajemnicą państwową, uzyskana w związku z czynnościami służbowymi albo wykonywaniem prac zleconych, której nieuprawnione ujawnienie mogłoby narazić na szkodę interes państwa, interes publiczny lub prawnie chroniony interes obywateli albo jednostki organizacyjnej.

Nieuczciwa konkurencja

Art. 11. 1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest przekazanie, ujawnienie lub wykorzystanie cudzych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa albo ich nabycie od osoby nieuprawnionej, jeżeli zagraża lub narusza interes przedsiębiorcy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do osoby, która świadczyła pracę na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego - przez okres trzech lat od jego ustania, chyba że umowa stanowi inaczej albo ustał stan tajemnicy.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się wobec tego, kto od nieuprawnionego nabył, w dobrej wierze, na podstawie odpłatnej czynności prawnej, informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Sąd może zobowiązać nabywcę do zapłaty stosownego wynagrodzenia za korzystanie z nich, nie dłużej jednak niż do ustania stanu tajemnicy.

4. Przez tajemnicę przedsiębiorstwa rozumie się nieujawnione do wiadomości publicznej informacje techniczne, technologiczne, organizacyjne przedsiębiorstwa lub inne informacje posiadające wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności.

Art. 18. 1. W razie dokonania czynu nieuczciwej konkurencji, przedsiębiorca, którego interes został zagrożony lub naruszony, może żądać:

- 1) zaniechania niedozwolonych działań;
- 2) usunięcia skutków niedozwolonych działań;
- 3) złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie;
- 4) naprawienia wyrządzonej szkody, na zasadach ogólnych;
- 5) wydania bezpodstawnie uzyskanych korzyści, na zasadach ogólnych;
- 6) zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na określony cel społeczny związany ze wspieraniem kultury polskiej lub ochroną dziedzictwa narodowego - jeżeli czyn nieuczciwej konkurencji był zawiniony.

Wykaz aktów prawnych

I. Istotne

Przywołane niżej akty prawne są najistotniejsze dla właścicieli jak i twórców projektów wynalazczych. Dobrze byłoby aby były one łatwo dostępne aby zarówno przedsiębiorca jak twórca mógł z nich skorzystać w każdym momencie.

Zostały one uszeregowane, moim zdaniem, według ich ważności i przydatności w praktyce gospodarczej.

USTAWA z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (tekst jednolity) - Dz.U z 2003 r., Nr 119, poz. 1117

USTAWA z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, tekst jednolity - Dz.U. z 2000 r., Nr 98, poz.1071

USTAWA z dnia 23 kwietnia 1964 r. KODEKS CYWILNY Dz.U.1964r.. nr 16 poz. 93 z późniejszymi zmianami

II. Do wiadomości

Akty prawne przywołane w tej części, mogą okazać się pomocne w rzeczywistych sytuacjach jako wspomagające podjęcie decyzji i rozwiązywania sytuacji konfliktowych związanych z postępowaniem w sprawie projektów wynalazczych. Trzeba jednak zauważyć, iż wykorzystanie niektórych przepisów z tychże aktów wymaga pogłębionej wiedzy z zakresu ochrony własności przemysłowej.

Wszystkie te akty uszeregowałam, w mojej ocenie, według ich ewentualnej przydatności.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 września 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych (Dz. U. Nr 102, poz. 1119); zmienione rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2005 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych (Dz. U. Nr 109, poz. 910)

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 października 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń topografii układów scalonych (Dz. U. z 2002 r., Nr 128, poz. 1413 z późniejszymi zmianami)

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 2002 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wzorów przemysłowych. (Dz.U. z 2002 r., nr 40, poz.358r.)

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 maja 2008 r. w sprawie rejestrów prowadzonych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 91, poz. 564)

Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów¹⁾ (tekst jednolity) Dz.U. z 2005 r., nr 244 poz.2080.

USTAWA z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji¹⁾ (tekst jednolity) - Dz.U. z 2003, Nr 153, poz.1503

Ustawa z dnia 15 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o ochronie informacji niejawnych oraz niektórych innych ustaw - Dz.U. z 2005 r., nr 85 poz.727

.....
(nazwa wydającego regulamin)

REGULAMIN
postępowania z projektami wynalazczymi

.....dnia

Załącznik do

.....
(nazwa organu wydającego).

z dnia

Regulamin

postępowania z projektami wynalazczymi w

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 z późniejszymi zmianami).

Rozdział I

Ustalenia wstępne

1. Projektami wynalazczymi w rozumieniu regulaminu są:

a) wynalazek, który jest nowym rozwiązaniem technicznym posiadającym poziom wynalazczy i nadaje się do przemysłowego stosowania.

Przez stan techniki rozumie się wszystko to, co przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania patentu, zostało udostępnione do wiadomości powszechnej w formie pisemnego lub ustnego opisu, przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób.

Wynalazek uważa się za posiadający poziom wynalazczy, jeżeli wynalazek ten nie wynika dla znawcy, w sposób oczywisty, ze stanu techniki.

Wynalazek uważany jest za nadający się do przemysłowego stosowania, jeżeli według wynalazku może być uzyskiwany wytwór lub wykorzystywany sposób, w rozumieniu technicznym, w jakiegokolwiek działalności przemysłowej.

b) wzorem użytkowym jest nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

Wzór użytkowy uważa się za rozwiązanie użyteczne, jeżeli pozwala ono na osiągnięcie celu mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobów.

c) wzorem przemysłowym jest nowa i posiadająca indywidualny charakter postać wytworu lub jego części, nadana mu w szczególności przez cechy linii, konturów, kształtów, kolorystykę, strukturę lub materiał wytworu oraz przez jego ornamentację.

Wytworem jest każdy przedmiot wytworzony w sposób przemysłowy lub rzemieślniczy, obejmujący w szczególności opakowanie, symbole graficzne oraz kroje pisma typograficznego, z wyłączeniem programów komputerowych a także przedmiot składający się z wielu wymiennalnych części składowych umożliwiających jego rozłożenie i ponowne złożenie (wytwór złożony);

Wzór przemysłowy uważa się za nowy, jeżeli przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania prawa z rejestracji, identyczny wzór, to znaczy gdy różni się od znanego jedynie nieistotnymi, szczegółami nie został udostępniony publicznie przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób.

d) topografia układu scalonego rozumiana jako rozwiązanie polegające na przestrzennym, wyrażonym w dowolny sposób, rozplanowaniu elementów, z których co najmniej jeden jest elementem aktywnym, oraz wszystkich lub części połączeń układu scalonego.

Przez układ scalony rozumie się jedno- lub wielowarstwowy wytwór przestrzenny, utworzony z elementów z materiału półprzewodnikowego tworzącego ciągłą warstwę, ich wzajemnych połączeń przewodzących i obszarów izolujących, nierozdzielnie ze sobą sprzężonych, w celu spełniania funkcji elektronicznych.

Topografię uznaje się za oryginalną, jeżeli jest wynikiem pracy intelektualnej twórcy i nie jest powszechnie znana w chwili jej powstania.

Na topografię składającą się z elementów powszechnie znanych udziela się prawa z rejestracji tylko w takim zakresie, w jakim kombinacja tych elementów jest oryginalna.

(ilość rozwiązań można ograniczyć tylko do rozwiązań, które mogą powstać u twórcy regulamin, jednak nie można zmieniać treści definicji, bo są one ustalone przepisem prawa)

e) projekt racjonalizatorski jest rozwiązaniem technicznym, techniczno-organizacyjnym lub organizacyjnym niebędącym wynalazkiem podlegającym opatentowaniu, wzorem użytkowym, wzorem przemysłowym lub topografią układu scalonego, nowym w przedsiębiorstwie (najlepiej podać skrótową nazwę albo spółka..), nadające się do wykorzystania, niewynikającym z prostych zależności matematyczno-fizycznych i nie polegającym na prostym przeniesieniu rozwiązań znanych z norm, literatury, innych przedsiębiorstw tej samej branży lub też znanych wystaw, targów, sympozjów, szkoleń jeśli Twórca (Współtwórca) był na nie delegowany przez jak również, jeśli zostało ono wykonane zgodnie z zaleceniami i wskazówkami przełożonego. *(tylko i wyłącznie moja propozycja, która powinna być modyfikowana zgodnie z wymogami wydającego regulamin)*

2. Kadra inżynierjno-techniczna zobowiązana jest, z racji zajmowanych stanowisk, do usprawniania istniejącego stanu techniczno-organizacyjnego, wykorzystując najnowsze osiągnięcia techniczne i organizacyjne dostępne w a tym samym jest wyłączony z wynagrodzenia należnego za projekty racjonalizatorskie. *(propozycja zapisu do uznania przez ustanawiającego regulamin – jest to ewentualność)*

3. W razie dokonania projektu wynalazczego w wyniku wykonywania przez Twórcę (Współtwórców) obowiązków ze stosunku pracy albo z realizacji innej umowy, prawo do projektu wynalazczego przysługuje, chyba, że strony ustaliły inaczej.

To, co powyżej ma także zastosowanie do stosunków umownych, jeśli umowa o dokonanie projektu wynalazczego nie przewidywała innych ustaleń.

4. W razie dokonania projektu wynalazczego przez twórcę przy pomocy przedsiębiorcy, może korzystać z tego projektu wynalazczego we własnym zakresie. W umowie o udzielenie pomocy strony mogą ustalić, że prawo to przysługuje w całości lub części

5. Wszystkie projekty wynalazcze a także wiedza i doświadczenia niezbędne do opracowania projektów wynalazczych nabyta w trakcie wykonywania obowiązków ze stosunku pracy albo realizacji innej umowy zawartej z, stanowią tajemnicę służbową i nie mogą być bez jego/ jej zgody udostępniane innym osobom.

II Rozdział

Kompetencje w zakresie wynalazczości

1. Nadzór w sprawach wynalazczości i racjonalizacji pełni
2. Sprawy wynalazczości prowadzone są przez pracownika zatrudnionego na stanowisku ...
..... który:
 - przyjmuje, rejestruje i prowadzi rejestr zgłoszonych projektów wynalazczych
 - przygotowuje dokumenty konieczne do dokonania oceny zgłoszeń i kompletuje dokumentację po ocenie,
 - przygotowuje projekty dokumentów wydawanych w kolejnych etapach rozpatrywania i korzystania z projektów wynalazczych
 - kompletuje informacje niezbędne do obliczenia efektów powstałych z wykorzystania projektów
 - przygotowuje projekty umów z zakresu wynalazczości i racjonalizacji,
 - organizuje pomoc osobom pracującym nad projektami wynalazczymi
 - współpracuje z podmiotami i organizacjami, do których zakresu działań należą sprawy popierania innowacji, wynalazczości i racjonalizacji*(jest to tylko propozycja, która można dowolnie dzielić i dopisywać inne zadania, zdaniem przedsiębiorcy konieczne w jego przedsiębiorstwie)*

Rozdział III

Zgłaszanie projektów wynalazczych

1. Pracownik przystępujący do prac nad projektem wynalazczym powinien o tym powiadomić swojego przełożonego.
2. Zgłoszenie projektu musi zawierać:
 - dane Twórcy lub Współtwórców
 - w przypadku współtwórstwa wskazywać udział w autorstwie rozwiązania
 - tytuł projektu
 - opis projektu wskazujący jednoznacznie na jedno konkretne i kompletne rozwiązanie techniczne, techniczno-organizacyjne lub organizacyjne odnoszące się do stanu techniki oraz rysunki, schematy i inne informacje umożliwiające zrozumienie istoty rozwiązania a także na efekty techniczne, ekonomiczne, organizacyjne i inne uzyskane w trakcie korzystania z rozwiązania a ponadto na środki jego realizacji.
3. Zgłoszenie projektu wynalazczego jest przyjmowane i rejestrowane przez
4. W przypadku braków Twórca/Współtwórcy jest zobowiązany do ich usunięcia w wyznaczonym terminie. Jeżeli wezwany/ wezwani nie zastosuje się do żądania, zgłoszenie zostanie uznane za niebyłe.

Rozdział IV

Ocena projektów wynalazczych

1. Zgłoszenie projektu wynalazczego, po sprawdzeniu wymogów formalnych, jest kierowane przez do
 2. W przypadku podjęcia przez decyzji potrzebie zaopiniowania projektu, jest on kierowany do komórek/ pracowników właściwych ze względu na przedmiot zgłoszenia w celu wydania opinii.
 3. Opiniujący jest zobowiązany w swojej opinii wypowiedzieć się co do:
 - twórczego charakteru rozwiązania
 - jego przydatności i możliwości wykorzystania
 - nakładów i efektów techniczno–ekonomicznych
 - potrzeb przeprowadzenia prób i badań.
- Opinia powinna być jednoznaczna i wyczerpująca.
- Opiniujący, swoją opinię przekazuje do
4. Po zebraniu opinii,przekazuje zgłoszenie wraz z opinią przekazuje do
 5. W przypadku wątpliwości, mimo zebranych opinii, co do przydatności projektu, może zażądać dodatkowych informacji.
 6. W oparciu o zebrane opinie,wydaje decyzję rozstrzygającą:
 - uznanie zgłoszonego projektu za:
 - a) wynalazek
 - b) wzór użytkowy
 - c) wzór przemysłowy
 - d) topografię układu scalonego
 - e) projekt racjonalizatorski
 - sposobie i czasie korzystania z projektu
 - sposobie ustalenia i wypłaty wynagrodzenia
 - przekazaniu do prób i badań
 - wystąpieniu o uzyskanie praw wyłącznych
 7. Decyzja, o której mowa w pkt.5 powinna być dostarczona Twórcy/Współtwórcom w ciągu dwóch miesięcy od dnia potwierdzenia zgłoszenia projektu wynalazczego.

Rozdział V

Korzystanie z projektów wynalazczych

1. Projekty wynalazcze przyjęte do wykorzystania są realizowane przez wyznaczone komórki organizacyjne/osoby w ramach ich kompetencji.
2. Dział/stanowisko realizujący projekt gromadzi dane stanowiące podstawę do ustalenia efektów (techniczne, organizacyjne, ekonomiczne itd.) z wykorzystania projektu
3. Po zakończeniu realizacji projektu, pracownik odpowiedzialny za tę realizację przekazuje do następujące dokumenty:
 - potwierdzenie zakończenia realizacji projektu
 - informacje w sprawie efektów z wykorzystania projektu.
4. W przypadku projektów powstałych w trybie umownym, są one realizowane zgodnie z ustaleniami umowy a jeśli w niej nie określono sposobu oceny i korzystania z projektu, mają do niego zastosowanie przepisy niniejszego regulaminu.

Rozdział VI

Wynagradzanie za projekty

1. Twórca/Współtwórcy wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, topografii układu scalonego są wyłączeni z zapisów niniejszego regulaminu w sprawie ustalania wynagrodzeń i podlegają jedynie zasadom ustalonym w prawie ochrony własności przemysłowej (art. 22 i 23 – Dz.U. z 2003 r., nr 119, poz.1117 z późniejszymi zmianami).
2. Twórca/Współtwórcy projektu racjonalizatorskiego otrzymują wynagrodzenie ustalone jednym z poniższych sposobów
 - wynagrodzenie umowne (tzw. ryczałtowe) wypłacane zgodnie z zawartą umową
 - ustalone jako pochodna efektów uzyskanych z wykorzystania projektu, przy czym nie może być ono mniejsze jak(podać kwotę) a wyższe jak% uzyskanych korzyści.
 - wpisać inne jeszcze sposoby ustalania wynagrodzenia – można podać nawet nazwę metody lub metod, które będą stosowane
3. Wynagrodzenie będzie ustalane za roczne okresy obliczeniowe, jednak nie dłużej niż przez okres lat korzystania z projektu racjonalizatorskiego.
4. Wynagrodzenie płatne jest w ciągu jednego miesiąca od zakończenia każdego okresu obliczeniowego.
5. Wynagrodzenie jednorazowe wypłacane jest w ciągu 1 miesiąca od dnia stwierdzenia realizacji projektu.

Rozdział VII

Środki zaskarżenia

1. Twórca/ Współtwórcy projektu racjonalizatorskiego niezadowoleni z decyzji wydanej po ocenie zgłoszonego projektu, mogą wystąpić z prośbą o ponowne rozpatrzenie sprawy, skierowanej do organu nadrzędnego nad organem wydającym decyzję. Może ona być także skierowana do organu wydającego skarżoną decyzję.
2. W przypadku wykorzystania zgłoszonego projektu nie uznanego za projekt racjonalizatorski, Twórca/Współtwórcy mogą wystąpić do sądu z wnioskiem o ustalenie i wypłatę wynagrodzenia z jednoczesnym roszczeniem o ustalenie, że projekt jest projektem racjonalizatorskim.
3. Twórca/Współtwórcy projektu wynalazczego nie zgadzający się z wysokością wynagrodzenia może wystąpić z wnioskiem do sądu o ustalenie wynagrodzenia za projekt wynalazczy albo z wnioskiem o ustalenia wynagrodzenia za korzystanie z wynalazku, wzoru użytkowego lub topografii układu scalonego (art.284 pkt.3 i 4 pwp)

Rozdział VIII

Postanowienia końcowe

1. Nadzór i kontrolę nad przestrzeganiem postanowień zawartych w niniejszym regulaminie sprawują:

.....

Regulamin obowiązuje od dnia

W miejsca wykropkowane należy wpisać konkretne działy, komórki, stanowiska itd.

Nr ewidencyjny projektu	
Data zgłoszenia projektu	

				-				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

ZGŁOSZENIE PROJEKTU WYNAŁAZCZEGO

Zgłaszam/zgłaszamy^{*)} rozwiązanie, moim zdaniem, będące: wynalazkiem, wzorem użytkowym, wzorem przemysłowym, topografią układu scalonego, projektem racjonalizatorskim^{*)}.

Ponadto oświadczam/oświadczamy^{*)}, że projekt nie jest przedmiotem zgłoszenia do Urzędu Patentowego RP ani nie jest zgłoszony w innym przedsiębiorstwie.

Dane osobowe zgłaszającego/zgłaszających

L.P	Imię i nazwisko	Data urodzenia	PESEL	Udział w autorstwie (%)	Podpis

Tytuł projektu

.....

Opis projektu (ma opisywać dziedzinę techniki, której dotyczy projekt; stan techniki, znany zgłaszającemu i przydatny do zrozumienia projektu, jego istotę, tak aby całe rozwiązanie były zrozumiałe w stopniu potrzebnym do zrealizowania projektu, rysunki jeżeli są one konieczne do zrozumienia istoty, ewentualne korzystne skutki wynalazku w odniesieniu do dotychczasowego stanu techniki)

.....

^{*)} niewłaściwe wykreślić

(pieczęć przedsiębiorstwa)

Nr ewidencyjny projektu	
Data zgłoszenia projektu	

POTWIERDZENIE**zgłoszenia projektu wynalazczego**

Niniejszym potwierdza się zgłoszenie w dniu projektu przez

.....

Pod tytułem

Przyjęto załączników.....

.....
podpis

(pieczęć przedsiębiorstwa)

Nr ewidencyjny projektu	
Data zgłoszenia projektu	

STWIERDZENIE**realizacji projektu wynalazczego**

Stwierdza się, że projekt pt.:

zgłoszony przez

.....

został zrealizowany w dniu

.....

(ponadto wskazać miejsce realizacji; stanowisko, dział ...)

....., dnia

.....
Podpisy osób stwierdzających wykorzystanie projekt

Nr ewidencyjny projektu	
Data zgłoszenia projektu	

OPINIA

Do zgłoszenia projektu wynalazczego pt.

.....

Poziom nowości

.....

Określenie kompletności projektu (czy projekt odnosi się do stanu techniki, czy istota projektu jest opisana w sposób zrozumiały i pozwalający na realizację, czy wymaga prób i badań, itp.)

.....

Uwagi techniczne

.....

Przewidywane efekty techniczne, organizacyjne ekonomiczne, inne

.....

Inne uwagi

.....

Opiniujący

(imię i nazwisko, stanowisko oraz podpis)

(pieczęć przedsiębiorstwa)

Nr ewidencyjny projektu	
Data zgłoszenia projektu	

DECYZJA W SPRAWIE PROJEKTU WYNAŁAZCZEGO

Na podstawie art.7 ustawy prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2003 r., nr 119 poz.1117 z późniejszymi zmianami) i w oparciu o regulamin w sprawie projektów wynalazczych z dnia ...

.....

Nazwa przedsiębiorstwa

po dokonaniu oceny zgłoszonego projektu pt.:

.....

Zarejestrowanego pod numerem..... dokonanego przez

.....

podejmuje decyzję o:

- 1) uznaniu projektu, za projekt racjonalizatorski
- 2) przyjęciu do wykorzystania
 - w całości ^{*)}
 - w ograniczonym zakresie ^{*)}
 - zgłoszeniu go do Urzędu Patentowego RP
- 3) uznaniu projektu za projekt stanowiący tajemnice (know-how)
- 4) odmawia uznania za projekt wynalazczy
- 5) odmawia przyjęcia do wykorzystania

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

.....

^{*)} niewłaściwe wykreślić

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Decyzja niniejsza może być zmieniona po złożeniu prośby o ponowne rozpatrzenie sprawy do ...
.....

....., dnia

.....
Podpis wydającego decyzję

Otrzymują:

.....
.....
.....
.....

(pieczęć przedsiębiorstwa)

Nr ewidencyjny projektu	
Data zgłoszenia projektu	

ARKUSZ OBLICZENIA EFEKTÓW

.....

.....
(numer i tytuł projektu)

Przewidywanych/ uzyskanych w okresie od dnia20..... r.
do dnia20..... r.

wyliczonych w oparciu

.....
(podać sposób obliczania lub źródłowy dokument będący podstawą do ustalenia efektów)

.....

.....

.....

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

.....

....., dnia

Podpis osoby obliczającej

.....

ZATWIERDZAM

.....

(pieczęć przedsiębiorstwa)

Nr ewidencyjny projektu	
Data zgłoszenia projektu	

DECYZJA

w sprawie wynagrodzenia za projekt wynalazczy

Na podstawie art. 22 ustawy prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2003 r., nr 119, poz.1117; tekst jednolity z późniejszymi zmianami)

(nazwa przedsiębiorstwa)

w oparciu o decyzję z dnia w sprawie wykorzystania projektu wynalazczego pt.:

..... ustala się wynagrodzenie Twórcy/Współtwórców^{*)} z tytułu realizacji w projektu za okres obliczeniowy od do w wysokości (słownie:)

Powyższe wynagrodzenie przyznano

1.
2.
3.
4.
5.

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

^{*)} niewłaściwe wykreślić

.....
.....
.....
.....

(przytoczyć zasady obliczania efektów i przywołać źródło tychże zasad)

Decyzja ta może być zmieniona po wniesieniu prośby do
o ponowne rozpatrzenie zasadności zastosowanych metod ustalania efektów i wysokości wynagrodzenia. Wniosek o ponowne rozpatrzenie powinien być zgłoszony w przeciągu 14 dni od dnia otrzymania decyzji.

Twórca/Współtwórcom^{*)} projektu wynalazczego także niezadowolony z ustalonego wynagrodzenia może wystąpić także do sądu o ustalenie wysokości wynagrodzenia na podstawie art. 283 oraz 284 ust. 3 i 4 ustawy prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2003 r., nr 119, poz. 1117; tekst jednolity z późniejszymi zmianami) oraz 189 kpc.

Otrzymują:

1.
2.
3.
4.
5.

....., dnia

Dyrektor/Prezes

^{*)} niewłaściwe wykreślić

REJESTR PROJEKTÓW WYNALAZCZYCH

Nr zgłoszenia	Data zgłoszenia	Tytuł projektu	Dane Twórcy/Współtwórców	Opinie	Decyzja

c.d.

Informacje o realizacji	Korzystanie z projektu			Postępowanie w celu uzyskania praw wyłącznych			Inne informacje
	Data zrealizowania projektu	Efekty	Wynagrodzenia	Nr zgłoszenia w UP RP	Data zgłoszenia	Decyzja UP RP	

Projekt rejestru – dostosować do własnych potrzeb

Pokrywa pojemnika

Przedmiotem wynalazku jest pokrywa pojemnika blaszanego, zwłaszcza do farb i lakierów.

Znana jest pokrywa, jak opisano w zgłoszeniu P 322522, która jest wyposażona w pierścień uszczelniający oraz uszczelniający nadlew. Części te są dociśnięte do górnego brzegu korpusu pojemnika i jego wewnętrznej powierzchni. Dolna powierzchnia pokrywy jest płaska i obejmuje górną krawędź ściany korpusu pojemnika, która to krawędź jest w postaci pierścieniowego zgrubienia. Pierścień uszczelniający ma postać kryzy usytuowanej promieniowo do wewnątrz. Jest ona skierowana w dół i oddalona od wewnętrznej powierzchni pojemnika, a po jego zamknięciu jej brzeg znajduje się poniżej górnego pojemnika.

Znana jest również ze zgłoszenia wzoru użytkowego nr 100839, pokrywa z zawiniętą ku górze zewnętrzną krawędzią obejmującą krawędź górnego obrzeża pojemnika. Pokrywa ta ma obwodową fałę wzmacniającą dno.

Celem wynalazku jest skonstruowanie pokrywy dokładnie uszczelniającej metalowy pojemnik i pozwalającej bez jej otwierania obejrzeć zawartość pojemnika.

Zadanie to osiągnięto poprzez zaprojektowanie pokrywy z tworzywa sztucznego o dużej przezroczystości oraz specjalnej konstrukcji ściany pokrywy wchodzącej do wnętrza pojemnika.

Istotą wynalazku jest pokrywa pojemnika, której górna powierzchnia może być jest przezroczysta w całości lub części. Na zewnętrznej stronie powierzchnia ta ma poobwodowe wgłębienie biegnące równoległe do ściany bocznej pokrywy, co ułatwia złożenie pokrywy w stos i utrzymanie ich w tym stosie. Krawędź górnej powierzchni jest zakończona niewielkim walcowym zgrubieniem ułatwiającym jej otwarcie. Ściana boczna pokrywy, po swej zewnętrznej stronie przylegającej do wewnętrznej ściany pojemnika, ma na swym końcu uskok ułatwiający zamykanie pojemnika szczególnie w zautomatyzowanym procesie technologicznym. Ponadto, nad uskokiem, a poniżej wysokości wewnętrznego kołnierza pojemnika, ściana boczna ma wypukłe występy pełniące funkcję zatrasku i odpowietrznika w trakcie zamykania napełnianego pojemnika. Występy te rozłożone są równomiernie na całej ścianie bocznej, przy czym jest ich co najmniej dwa.

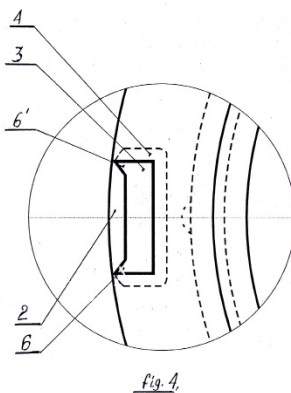
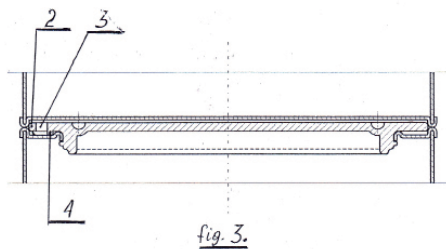
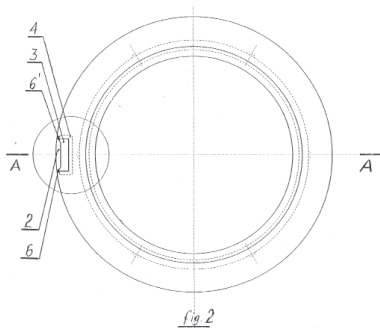
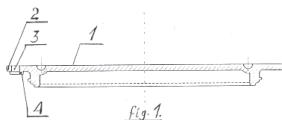
Pokrywa w odmianie ma górną powierzchnię z wgłębieniem zbieżnym od 10 do 50 do środka.

Taka pokrywa pozwala obejrzeć zawartość pojemnika bez konieczności jego otwierania, co ma szczególne znaczenie przy farbach.

Pokrywa pojemnika w przykładzie wykonania została przedstawiona na załączonym rysunku, na którym fi.1 pokazuje jej widok z góry, fig.2 przekrój poprzeczny z górną powierzchnią płaską a fig.3 przekrój poprzeczny z górną powierzchnią z wgłębieniem zbieżnym do środka.

Pokrywa według wynalazku w przykładzie wykonania ma kolistą kształt i jej górna powierzchnia 1 jest przezroczysta. Na powierzchni 1 wykonane jest poobwodowe wgłębienie 2 o głębokości 2 mm biegnące nad ścianą 3 pokrywy. Krawędź pokrywy zakończona jest walcowym zgrubieniem 4. Ściana boczna 3 po swej zewnętrznej stronie, przylegającej do wewnętrznego kołnierza 5 pojemnika, ma na swym końcu uskok 6 ułatwiający zamykanie pojemnika, szczególnie w zautomatyzowanym procesie. Nad uskokiem 6, a poniżej wewnętrznego kołnierza 5 pojemnika, w równych od siebie odległościach rozmieszczonych

jest sześć kulistych występów 7 będących zatrzaskiem i ułatwiających odpowietrzenie napełnianego pojemnika w trakcie zamykania.

Sposób wytwarzania preparatu foswityny z żółtka jaja

Przedmiotem wynalazku jest sposób wytwarzania preparatu foswityny z żółtka jaja kurzego, zwłaszcza z niektórych jego frakcji. Preparat ten ma głównie zastosowanie jako naturalny antyoksydant ze względu na swoją zdolność do wiązania jonów metali, szczególnie żelaza i miedzi katalizujących procesy utleniania tłuszczowców

Znane są prace, między innymi, Mc Bee E.R. i Cotteril O.J. (Journal of American Chemical Society z 1979 r., t.44, s.656-667) oraz Tsutsui T. i Obara T. (Agricultural Biological Chemistry z 1984 r., t.48, s.1153-1160), a także Lu D.L. i Becker R. (Journal of Food Science z 1987 r., t.52, s.613-614) stwierdzające, że foswityna jest kwaśnym białkiem zawierającym 69 % ogólnej wartości fosforu obecnego w żółtku. Występuje ona w naturalnym kompleksie z innym białkiem zwanym lipowiteliną w granulach żółtka. Rozdzielenie tego kompleksu w znanych badaniach następowało przy użyciu roztworów siarczanu magnezu lub rozpuszczalników organicznych.

Sposób wytwarzania preparatu foswityny pozwala na jego otrzymanie z żółtka jaja lub granul lub też z osadu białkowego powstającego w procesach ekstrakcji tłuszczowców, głównie lecytyny z granul żółtka.

Istota sposobu wytwarzania preparatu foswityny według wynalazku polega na dokładnym wymieszaniu żółtka lub granul, które powinny być uprzednio zamrożone do temperatury poniżej - 12°C i przechowywane w takim stanie przez co najmniej 7 dni lub osadu białkowego z roztworami soli, szczególnie chlorku magnezu lub sodu w proporcji wagowej do objętościowej od 1 : 1 do 1 : 5. Stężenie roztworów soli musi być większe od 0,2 M, korzystnie większe od 0,45 M

W dalszej kolejności procesu wszystkie składniki mieszaniny, pozostawia się na czas niezbędny do rozpuszczenia się kompleksu foswityna - lipowitelina, a w przypadku żółtka lub granul do chwili wydzielenia się warstwy tłuszczowej ponad roztworem soli, przy czym proces ten powinien przebiegać w temperaturze od 0°C do 4°C.

W przypadku, gdy z mieszaniny zostaje wydzielona warstwa tłuszczowa, należy ją oddzielić od roztworu soli zawierającego kompleks foswityna – lipowitelina. Następnie do roztworu dodaje się wodę, która rozcieńczając go obniża stężenie soli poniżej 0,2 M, korzystnie 0,15 M i prowadzi się proces dysocjacji kompleksu foswityna – lipowitelina w temperaturze, poniżej 15°C, korzystnie 4°C. Oddysocjowana z kompleksu foswityna sedymentuje w roztworze tworząc zawiesinę osadu, który jest zagęszczany przy użyciu techniki membranowej, co najmniej dwukrotnie.

Sposób według wynalazku umożliwia wytwarzanie preparatu foswityny metodą przemysłową, istotnie uproszczoną w stosunku do procedur laboratoryjnych cytowanych wyżej oraz eliminującą zastosowanie w procesie technologicznym soli niedopuszczonych do stosowania w żywności, jak np. siarczan magnezu. Uzyskany preparat, przy dodatku rzędu 0,1% do 0,2, znajduje zastosowanie jako środek zapobiegający niekorzystnym procesom oksydacyjnym w tłuszczach roślinnych i zwierzęcych, szczególnie w maśle i margarynach i wydłużając ich trwałość przechowalniczą.

Sposób wytwarzania preparatu foswityny z żółtka jaja pokazano w poniższych przykła-

dach wykonania.

Przykład 1

Żółtko w ilości 500 g rozcieńczono 1% roztworem NaCl w stosunku części wagowych do objętościowych 1:1 i poddano wirowaniu przy przyspieszeniu odśrodkowym 1750 x g w czasie 10 minut. Uzyskano około 115 g granul i około 380 g frakcji plazmy. Granule poddano procesowi przechowywania zamrażalniczego w temperaturze -12°C przez 7 dni.

100 g granul żółtka, rozmrożono i poddano działaniu 0,45 M roztworu MgCl_2 w stosunku 1 : 1,5 części objętościowych do wagowych, przez 12 godzin w 4°C po czym w procesie wirowania, przy przyspieszeniu odśrodkowym 8000 x g przez 10 minut, oddzielono górną warstwę tłuszczową od frakcji wodno-białkowej.

We frakcji wodno-białkowej obniżono siłę jonową przez dodanie wody w stosunku objętościowym 1 : 4 i pozostawiono na 12 godzin w 4°C . Po upływie 12 godzin osad odwirowano. Proces działania roztworu soli MgCl_2 i dalszego rozdziału foswityny powtórzono. Uzyskano około 6 mg frakcji foswityny o czystości elektroforetycznej 78,5% z 1 g żółtka.

Przykład 2

Granule w ilości 2 kg, które uzyskano jako osad w wyniku wirowania żółtka rozcieńczonego wodą w stosunku 1:5 części wagowych do objętościowych przy pH 5,5 ustalonym w wyniku dodawania kwasu cytrynowego, poddano ekstrakcji 96 % etanolem w temperaturze 20°C . Proces ekstrakcji prowadzono przez 45 minut przy nadmiarze etanolu jak 5:1 części wagowych do objętościowych w reaktorze wyposażonym w mieszadło. Po procesie ekstrakcji warstwę alkoholową zdekantowano, a osad białkowy przemywano trzykrotnie 0,6 dm³ wody. Następnie pobrano 800 g osadu i poddano działaniu roztworu 0.45 M MgCl_2 . Dalsze postępowanie prowadzono jak w przykładzie 1. Uzyskano 47 g preparatu foswityny o zawartości białka 67% z 1 kg granul żółtka.

Przykład 3

Granule żółtka, w ilości 50 kg, rozmrożone po przechowywaniu zamrażalniczym zmieszano w zbiorniku wyposażonym w mieszadło z roztworem NaCl o stężeniu 0,9 M w stosunku 1:4 części wagowych do objętościowych i pozostawiono na 24 godziny w temperaturze 4°C . Po tym czasie nastąpił rozdział na warstwę dolną - wodno-białkową i górną - tłuszczową w ilości 60 dm³. Warstwę dolną oddzielono przez wypływ grawitacyjny ze zbiornika. Następnie rozcieńczono ją wodą w stosunku objętościowym 1 : 5 w celu wytrącenia foswityny z kompleksu z lipowiteliną. Po 24-ro godzinnej sedymentacji płyn z nad osadu foswityny zdekantowano, a zawieszinę osadu zagęszczano do 30% objętości wyjściowej oraz poddano dializie w celu usunięcia nadmiaru soli do poziomu poniżej 0,15 M. Następnie zagęszczoną foswitynę suszono rozpyłowo. Uzyskano 45 g preparatu foswityny zawierającego 59% białka z 1 kg granul.

Przykład 4

Osad białkowy w ilości 50 kg z granul żółtka po ekstrakcji, fosfolipidów etanolem przemyto trzykrotnie 50 dm³ wody. Następnie proces izolacji foswityny prowadzono jak w przykładzie 3, z tą różnicą, że nie wydzielano frakcji tłuszczowej, bowiem tłuszcze zostały w większości usunięte w procesie ekstrakcji fosfolipidów z granul. W wyniku procesu otrzymano 42 g preparatu foswityny o zawartości białka 62% z 1 kg granul.

Przykład 5

Granule żółtka, w ilości 3,3 kg, uzyskane tak jak w przykładzie 2 poddano działaniu roztworu 0,2 M MgCl_2 w stosunku 1: 4 części wagowych objętościowych. Następnie proces izolacji prowadzono jak w przykładzie 3, z tą różnicą, że zagęszczony osad foswityny liofilizowano. Uzyskano 29 g preparatu foswityny zawierającego 43% białka z 1 kg granul.

Złącze, zwłaszcza płyt pilśniowych

Przedmiotem wzoru użytkowego jest złącze, zwłaszcza płyt pilśniowych.

Znane są złącza stosowane do łączenia dwóch i więcej różnych części doczołowo, na zakładkę, poprzez spawanie, nitowanie albo w przypadku materiałów miękkich za pomocą zszywek.

Celem wzoru użytkowego jest wykonanie takiego złącza, które będzie połączeniem trwałym przy jednoczesnym zachowaniu dużej wytrzymałości, elastyczności a jednocześnie stabilności.

Złącze, zwłaszcza płyt pilśniowych według wzoru użytkowego składa się z w dwóch łączonych ze sobą doczołowo płyt pomiędzy którymi znajduje się warstwa materiału wiążącego a z obu stron łączonych krawędzi przymocowane są elastyczne nakładki.

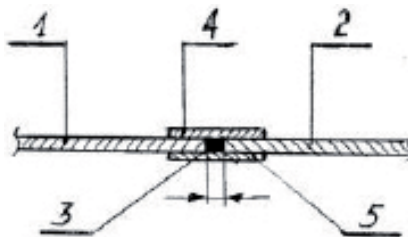
Złącze, zwłaszcza płyt pilśniowych w odmianie wzoru użytkowego składa się z dwóch łączonych ze sobą na zakładkę płyt, częściowo nałożonych na siebie, pomiędzy którymi na pewnej szerokości równoległej do łączonych krawędzi znajdują się dwie warstwy materiału wiążącego.

Takie rozwiązanie zapewniają dobrą wytrzymałość a złącze jest elastyczne, odporne na zniszczenia.

Przedmiot wzoru użytkowego został przedstawiony w przykładzie wykonania na rysunku, na którym fig.1 przedstawia złącze doczołowe a fig.2 przedstawia złącze na zakładkę.

Złącze doczołowe pilśniowej płyty 1 z pilśniową 2 ma wprowadzony klej 3 w szczelinie o szerokości 1 mm pomiędzy ich krawędziami. Z obu stron płyt 1 i 2 na złączu, nałożona jest samoprzylepna taśma 4 i 5.

W odmianie wykonania złącze płyt 1 i 2 jest utworzone poprzez nałożenie na siebie obu płyt na szerokości 20 mm, przy czym pomiędzy płytami na szerokości 5mm od każdej krawędzi znajduje się polimerowy klej 3 i 3'.

Oslona znicza

Istotę wzoru przemysłowego stanowi nowa postać osłony znicza przejawiająca się w jego kształcie i elementach zdobniczych.

Znane są osłony, które mają kształt prostych i regularnych brył zdobionych motywami stylizowanych na roślinne i przedmioty użytkowe..

Przedmiot wzoru przemysłowego pokazany jest na załączonym rysunku.

Oslona znicza jest kulą z odciętymi dwoma identycznymi i naprzeciwległymi czaszami, przy czym jedno odcięcie łączy się z krótką walcową podstawą a drugie z dwuelementowym kołnierzem. Powierzchnia osłony zdobiona jest dwoma sferycznymi okręgami oddalonymi od siebie na jednakową odległość rozmieszczonymi tak, że jeden dochodzi do podstawy a drugi do kołnierza. W części dolnej, wyznaczonej przez sferyczny okrąg, widoczne są rysunki stylizowanych choinek o różnych wielkościach i nieregularnym rozmieszczeniu, opierających się o podstawę. W części górnej, wyznaczonej przez sferyczny okrąg, widoczne są rysunki stylizowanych choinek o różnych wielkościach i nieregularnym rozmieszczeniu opierających się o kołnierz. Na pozostałej powierzchni widoczne są dowolnie rozmieszczone, różnej wielkości gwiazdki.

UMOWA o dokonanie projektu wynalazczego

zawarta w dniu..... w

między:

z siedzibą w przy ul.....

zwanym dalej „Zamawiającym” („Zamawiająca”)

a

- 1).....zam. w przy ul.....
- 2).....zam. w przy ul.....
- 3).....zam. w przy ul.....

Zwanym (Zwanymi) dalej „Wykonawcą” („Wykonawcami”)
o następującej treści:

§ 1

W celu (*wskazać dokładnie jaki problem ma rozwiązać projekt*) Zamawiający powierza, a Wykonawca zobowiązuje się opracować projekt wynalazczy zwany dalej „projektem”, w zakresie (*określić precyzyjnie zakres rozwiązania technicznego, techniczno-organizacyjnego, organizacyjnego, które ma być opracowane i czy łącznie wykonawca ma przedstawić dokumentację, czy tylko rysunki, opis itp.*) w terminie do dnia....

§ 2

Projekt powinien.... (*wskazać parametry techniczne, ilościowe, jakościowe jakie ma mieć zamawiane rozwiązanie*).

§ 3

Zamawiający zobowiązuje się do udzielenia Wykonawcy pomocy przy dokonaniu wynalazku, w szczególności do przekazania, najpóźniej w terminie dni, od dnia zawarcia niniejszej umowy, wszystkich posiadanych na dzień zawarcia umowy, informacji i doświadczeń technicznych oraz udostępnienia dokumentów i materiałów niezbędnych do należytego wykonania umowy.

§ 4

1. Zamawiający może udzielać Wykonawcy wiążących wskazówek co do sposobu wykonania projektu.
2. W przypadku nie uzyskania żądanego skutku w wyniku zastosowania się do powyższego, Wykonawca nie ponosi żadnych konsekwencji z tego tytułu.

§ 5

Wykonawca zobowiązuje się do przekazywania na żądanie Zamawiającego informacji o przebiegu prac nad dokonaniem wynalazku.

§ 6

Prawo do projektu określonego w § 1, zgodnie z art.11 pkt. 3 i 4 ustawy prawo własności przemysłowej, przysługuje Zamawiającemu.

§ 7

1. Wykonawca zobowiązuje się do przekazania Zamawiającemu projektu opracowanego zgodnie ze swym zobowiązaniem oraz wszystkich danych niezbędnych do oceny i wdrożenia rozwiązania niezwłocznie po jego dokonaniu, jednakże nie później niż w terminie, o którym mowa w § 1.

2. Zgłoszenie, powinno zawierać opis projektu, a w razie potrzeby także rysunki, schematy, obliczenia receptury, w zakresie umożliwiającym zrozumienie istoty tego projektu i podjęcie przez Zamawiającego decyzji odnośnie przyjęcia projektu do wykorzystania. Zgłoszenie powinno ponadto określać dotychczasowy stan techniki, wskazywać przewidywane efekty, środki i sposób realizacji projektu.

3. W przypadku niedostarczenia materiałów w formie uniemożliwiającej dokonanie oceny i podjęcie decyzji o wykorzystaniu projektu, Wykonawca zobowiązuje się do uzupełnienia braków w dodatkowym terminie, wyznaczonym przez Zamawiającego.

§ 8

Zamawiający dokona oceny i wyda decyzję w sprawie projektu opracowanego zgodnie z niniejszą umową w terminie dni, od dnia przekazania projektu przez Wykonawcę.

§ 9

1. Zamawiający zobowiązuje się do wypłacenia Wykonawcy wynagrodzenia
(w oparciu o zasady wskazane w prawie własności przemysłowej albo ustalone w tejże umowie albo ryczałtowo a dla racjonalizatora zgodnie z zasadami ustalonymi w regulaminie w sprawie projektów wynalazczych).

2. W przypadku opóźnienia w zapłacie wynagrodzenia, Zamawiający będzie zobowiązany do uiszczenia na rzecz Wykonawcy odsetek umownych w wysokości % w stosunku rocznym.

3. Jeżeli Zamawiający dopuszcza się zwłoki w wypłacie wynagrodzenia, Wykonawca może wyznaczyć mu odpowiedni dodatkowy termin do zapłaty.

4. Wykonawca po bezskutecznym upływie wspomnianych wyżej terminów może żądać wypłaty umówionego wynagrodzenia i naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki na drodze postępowania sądowego.

§ 10

Zamawiający nie może odmówić zapłaty umówionego wynagrodzenia mimo nie opracowania wynalazku, jeżeli Wykonawca był gotów wykonać zamówienie, lecz doznał przeszkody z przyczyn dotyczących Zamawiającego. W takim przypadku Zamawiający jest zobowiązany do zwrotu faktycznie poniesionych nakładów.

§ 11

Do odpowiedzialności Wykonawcy za wady przedmiotu umowy stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu cywilnego o rękojmi przy sprzedaży.

§ 12

Wykonawca jest zobowiązany do zachowania w tajemnicy informacji technicznych, technologicznych, handlowych i organizacyjnych, do których będzie miał dostęp w związku z wykonywaniem umowy, oraz do niepodjęcia jakichkolwiek innych zachowań o charakterze konkurencyjnym w stosunku przez okres roku (.....lat)

§ 13

1. Jeżeli zajdą jakiegokolwiek okoliczności, które mogą przeszkodzić należytemu wykonaniu niniejszej umowy, Wykonawca powinien niezwłocznie zawiadomić o tym na piśmie Zamawiającego.

§ 14

1. Wykonawca będzie zobowiązany do zapłaty na rzecz Zamawiającego kary umownej w wysokościza nie wywiązanie się z zobowiązania określonego w § 1 i 2

§ 15

Zamawiający może odstąpić od umowy:

- a) jeżeli okaże się, iż dokonanie wynalazku jest niemożliwe wskutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność Wykonawca; w takim przypadku Wykonawcy nie przysługuje wynagrodzenie ani zwrot poniesionych nakładów,
- b) gdy wskutek okoliczności, za które żadna ze Stron nie ponosi odpowiedzialności, opracowanie wynalazku przestanie mieć dla Zamawiającego znaczenie ze względu na właściwości zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez niego cel umowy; w takim przypadku Wykonawcy przysługuje wynagrodzenie odpowiadające uzasadnionemu nakładowi pracy oraz zwrot poniesionych nakładów,
- c) w każdej chwili, dopóki wynalazek nie został opracowany; w takim przypadku Wykonawcy przysługuje umówione wynagrodzenie, jednakże Zamawiający może odliczyć to, co Wykonawca oszczędził z powodu nie opracowania wynalazku.

§ 16

Jeżeli okaże się, że dokonanie wynalazku jest niemożliwe wskutek okoliczności, za które Wykonawca nie ponosi odpowiedzialności, zobowiązanie wygasa. W takim przypadku Wykonawcy przysługuje jedynie zwrot uzasadnionych nakładów.

§ 17

Jeżeli Wykonawca dopuszcza się zwłoki w opracowaniu wynalazku, Zamawiający może wyznaczyć mu odpowiedni dodatkowy termin do wykonania zobowiązania z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniony do odstąpienia od

umowy. Może również bądź bez wyznaczenia terminu dodatkowego, bądź też po jego bezskutecznym upływie żądać wykonania zobowiązania i naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.

§ 18

Jeżeli Wykonawca opracowuje wynalazek w sposób wadliwy albo sprzeczny z umową, Zamawiający może wezwać go do zmiany sposobu wykonania i wyznaczyć mu w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu Zamawiający może odstąpić od umowy albo powierzyć poprawne lub dalsze opracowanie wynalazku innej osobie na koszt Wykonawcy.

§ 19

Niniejsza umowa ulega rozwiązaniu wskutek śmierci albo niezdolności do pracy Wykonawcy.

§ 20

W sprawach nie unormowanych niniejszą umową, a dotyczących jej przedmiotu, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r., Nr 119, poz. 1117 z późn. zm.) oraz przepisy kodeksu cywilnego.

§ 21

Uzupełnienie lub zmiana niniejszej umowy wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 22

Spory wynikłe w związku z niniejszą umową, w razie nie osiągnięcia porozumienia przez same Strony, będzie rozstrzygał Sąd

§ 23

Niniejsza umowa została sporządzona w jednobrzmiących egzemplarzach, po dla każdej ze Stron.

.....

Zamawiający

.....

Wykonawca

UMOWA

o realizację(projektu racjonalizatorskiego lub wynalazku lub wzoru użytkowego...)

zawarta w dniu w
pomiędzy:

.....
z siedzibą w przy ul.....,
reprezentowanym przez:

1.,
2.,

zwanym dalej „Zamawiającym”

a

.....
z siedzibą w
reprezentowanym przez:

1.,
2.,

zwanym dalej „Wykonawcą”

(Wykonawcami mogą to być także osoby fizyczne)

o następującej treści:

§ 1

1. Zamawiający powierza, a Wykonawca zobowiązuje się do wykonania prac niezbędnych do wykorzystania w produkcji (usługach) projektu wynalazczego pt.”, zwanego dalej („wynalazkiem lub wzorem itd”), zgłoszonego w dniu pod nr i przyjętego do wykorzystania decyzjąz dnia

2. Specyfikację prac związanych z produkcyjnym wdrożeniem ..., zwanych dalej „pracami”, określa harmonogram stanowiący załącznik do niniejszej umowy, zwany dalej „harmonogramem”.

§ 2

1. Strony zgodnie ustalają termin rozpoczęcia prac na dzień, a termin ostatecznego zakończenia prac na dzień

2. Terminy wykonania poszczególnych etapów prac określa harmonogram.

§ 3

Wykonawca zobowiązuje się zapewnić następujące minimalne parametry sprawności technicznej i użytkowej zrealizowanego projektu, o którym mowa w § 1:

.....

§ 4

1. Zamawiający może udzielać Wykonawcy wiążących wskazówek, co do sposobu realizacji i sposobu wdrażania projektu.
2. W przypadku nie uzyskania żądanego skutku w wyniku zastosowania się do powyższego, Wykonawca nie ponosi żadnych konsekwencji z tego tytułu

§ 5

1. Wykonawca zobowiązuje się do niezwłocznego zawiadomiania Zamawiającego o zakończeniu poszczególnych etapów prac. Wraz z zawiadomieniem Wykonawca będzie przedkładać kosztorys powykonawczy danego etapu prac.
2. Wykonawca zgłosi Zamawiającemu na piśmie gotowość do odbioru wykonanych prac niezwłocznie po ich ostatecznym zakończeniu, jednakże nie później niż w terminie, o którym mowa w § 2 ust. 1.

§ 6

Zamawiający dokona odbioru prac wykonanych zgodnie z harmonogramem stanowiącym nieodłączną część umowy, w terminie dni od dnia zgłoszenia przez Wykonawcę gotowości do odbioru.

§ 7

1. Zamawiający zobowiązuje się do wypłacenia Wykonawcy wynagrodzenia w wysokości zł (słownie: złotych), zgodnie z kosztorysem stanowiącym nieodłączną część umowy
2. Rozliczenie bieżące będzie następować fakturami przejściowymi w cyklach na podstawie przedkładanych przez Wykonawcę kosztorysów powykonawczych poszczególnych etapów prac.
3. Rozliczenie ostateczne nastąpi fakturą końcową, w terminie dni od dnia dokonania odbioru prac wykonanych zgodnie z harmonogramem, na podstawie przedłożonego przez Wykonawcę końcowego kosztorysu powykonawczego.
4. Wynagrodzenie będzie wypłacane w terminie dni od dnia otrzymania faktur na rachunek bankowy Wykonawcy w nr
5. W przypadku opóźnienia w zapłacie wynagrodzenia, Zamawiający będzie zobowiązany do uiszczenia na rzecz Wykonawcy odsetek umownych w wysokości % w stosunku rocznym.
6. Jeżeli Zamawiający dopuszcza się zwłoki w wypłacie wynagrodzenia, Wykonawca może wyznaczyć mu odpowiedni dodatkowy termin do zapłaty z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniony do odstąpienia od umowy. Może

również bez wyznaczenia terminu dodatkowego, bądź też po jego bezskutecznym upływie żądać wypłaty umówionego wynagrodzenia i naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.

§ 8

1. Jeżeli w toku prac zajdzie konieczność przeprowadzenia prac, które nie były przewidziane w zestawieniu planowanych prac będących podstawą obliczenia wynagrodzenia, Wykonawca może żądać podwyższenia wynagrodzenia tylko wtedy, gdy mimo zachowania należytej staranności nie mógł przewidzieć konieczności wykonania prac dodatkowych.
2. Wykonawca nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, jeżeli wykonał prace dodatkowe bez uzyskania zgody Zamawiającego.
3. Gdyby w przypadku przewidzianym w ust. 1 zaszła konieczność znacznego podwyższenia wynagrodzenia, Zamawiający może od umowy odstąpić. Prawo odstąpienia powinno zostać wykonane niezwłocznie, a Zamawiający winien wypłacić Wykonawcy odpowiednią część umówionego wynagrodzenia.

§ 9

W przypadku wzrostu nakładów pracy lub innych kosztów poniesionych przez Wykonawcę w związku z realizacją wskázówek Zamawiającego, Wykonawcy przysługuje dodatkowe wynagrodzenie odpowiadające wartości wzrostu nakładów pracy i kosztów.

§ 10

Zamawiający nie może odmówić zapłaty umówionego wynagrodzenia mimo niewdrożenia projektu do produkcji (w usługach), jeżeli Wykonawca był gotów wykonać zamówienie, lecz doznał przeszkody z przyczyn dotyczących Zamawiającego. Jednakże w takim przypadku Zamawiający otrzyma wynagrodzenia za faktycznie wykonane prace i nakłady.

§ 11

1. Zamawiający zobowiązuje się do udzielania Wykonawcy pomocy w pracach, w szczególności do przekazania, najpóźniej w terminie dni od dnia zawarcia niniejszej umowy, wszystkich posiadanych w tej chwili informacji i doświadczeń technicznych oraz udostępnienia dokumentów i materiałów niezbędnych do należytego wykonania umowy.
2. Wykonawca jest zobowiązany do nie ujawniania osobom trzecim, przez okres trwania niniejszej umowy oraz od dnia jej wygaśnięcia, informacji technicznych, technologicznych, handlowych i organizacyjnych, do których będzie miał dostęp w związku z wykonywaniem umowy, oraz do niepodejmowania jakichkolwiek innych zachowań o charakterze konkurencyjnym w stosunku do Zamawiającego.

§ 12

1. Wykonawca zobowiązuje się do przekazywania na żądanie Zamawiającego informacji o przebiegu prac nad produkcyjnym wdrożeniem projektu.
2. Jeżeli znajdą jakiegokolwiek okoliczności, które mogą przeszkodzić należytemu wykonaniu niniejszej umowy, Wykonawca powinien niezwłocznie zawiadomić o tym na piśmie Zamawiającego.

§ 13

1. Wykonawca będzie zobowiązany do zapłaty na rzecz Zamawiającego kary umownej w wysokości za nie wykonanie prac określonych w § 1.
2. Jeżeli kary umowne nie pokrywają całej szkody, Stronie uprawnionej przysługuje prawo żądania odszkodowania na zasadach ogólnych.

§ 14

Zamawiający może odstąpić od umowy:

- a) jeżeli okaże się, iż zastosowanie w produkcji (usługach) jest niemożliwe wskutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność Wykonawca; w takim przypadku Wykonawcy nie przysługuje wynagrodzenie ani zwrot poniesionych nakładów,
- b) gdy wskutek okoliczności, za które żadna ze Stron nie ponosi odpowiedzialności zastosowanie w produkcji (usługach) przestanie mieć dla Zamawiającego znaczenie ze względu na właściwości zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez niego cel umowy; w takim przypadku Wykonawcy przysługuje wynagrodzenie odpowiadające uzasadnionemu nakładowi pracy oraz zwrot poniesionych nakładów,
- c) w każdej chwili, dopóki projekt nie został wdrożony do produkcji; w takim przypadku Wykonawcy przysługuje umówione wynagrodzenie, jednakże Zamawiający może odliczyć to, co Wykonawca oszczędził z powodu niewdrożenia wzoru do produkcji.

§ 15

Jeżeli okaże się, że wdrożenie projektu do produkcji jest niemożliwe wskutek okoliczności, za które Wykonawca nie ponosi odpowiedzialności, zobowiązanie wygasa. W takim przypadku Wykonawcy przysługuje jedynie zwrot uzasadnionych nakładów.

§ 16

Jeżeli Wykonawca dopuszcza się zwłoki we wdrożeniu projektu do produkcji, Zamawiający może wyznaczyć mu odpowiedni dodatkowy termin do wykonania zobowiązania z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniony do odstąpienia od umowy. Może również bez wyznaczenia terminu dodatkowego, bądź też po jego bezskutecznym upływie żądać wykonania zobowiązania i naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.

§ 17

Jeżeli Wykonawca wykonuje prace w sposób wadliwy albo sprzeczny z umową, Zamawiający może wezwać go do zmiany sposobu wykonania i wyznaczyć mu w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu Zamawiający może odstąpić od umowy albo powierzyć poprawne lub dalsze wykonanie prac innej osobie na koszt Wykonawcy.

§ 18

W sprawach nienormowanych niniejszą umową, a dotyczących jej przedmiotu, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (tekst

jednolity: Dz. U. z 2003 r., Nr 119, poz. 1117 z późn. zm.) oraz przepisy kodeksu cywilnego.

§ 19

Uzupełnienie lub zmiana niniejszej umowy wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 20

Spory wynikłe w związku z niniejszą umową, w razie nie osiągnięcia porozumienia przez same Strony, będzie rozstrzygał Sąd

§ 21

Niniejsza umowa została sporządzona w jednostronnych egzemplarzach, po dla każdej ze Stron.

.....

Zamawiający

.....

Wykonawca

Umowa

o wynagrodzenie za korzystanie z projektu wynalazczego

Na podstawie art.22 , w związku z art.8 ustawy prawo ochrony własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r., Nr 119, poz. 1117 z późn. zm.) oraz regulaminu w sprawie postępowania z projektami wynalazczymi (to tylko w przypadku racjonalizatorów) pomiędzy

.....(nazwa korzystającego)

W przy ul.

zwanym (-ną) Korzystającym (-cą, a:

.....
(imię i nazwisko twórcy/ współtwórców)

twórcą/współtwórcami projektu wynalazczego pt.:

nr przyjętego do wykorzystania z dniem.....

zawarta została w dniu umowa o następującej treści.

§ 1

Korzystający oświadcza, że po przeprowadzonej ocenie uznał projekt nr ... za ...

(projekt racjonalizatorski itd.)

§ 2

Strony zgodnie stwierdzają, że według zgodnych przewidywań wykorzystanie projektu przez Korzystającego przyniesie następujące efekty:

a) efekty ekonomiczne w postaci:

.....
w wysokości: (słownie:.....)

b) inne, w postaci(poprawa bhp, ochrona środowiska itp.)

§ 3

Z tytułu efektów wskazanych w § 2, twórca/współtwórcy projektu otrzymają wynagrodzenie w wysokości (słownie:.....).

§ 4

Wynagrodzenie określone w §3 zostanie wypłacone jednorazowo w terminie

lub

Wynagrodzenie określone w § 3 będzie wypłacane w ratach, zgodnie z terminami jak niżej”

I rata w wysokości(słownie:.....) w terminie

II rata w wysokości(słownie:.....) w terminie
III rata w wysokości(słownie:.....) w terminie

§ 5

Jeżeli wynagrodzenie okaże się niewspółmierne do rzeczywistych efektów, strony zgodnie ustalają, że zostanie ono skorygowane, niezależnie od tego, czy zaistnieje sytuacja pozwalająca Korzystającemu na podniesienie wynagrodzenia, czy też twórca/współtwórcy będą zobligowani do zwrotu ze względu na nie uzyskanie założonych efektów.

§ 6

W sprawach nienormowanych niniejszą umową, a dotyczących jej przedmiotu, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r., Nr 119, poz. 1117 z późn. zm.) oraz przepisy kodeksu cywilnego.

§ 7

Uzupełnienie lub zmiana niniejszej umowy wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 8

Spory wynikłe w związku z niniejszą umową, w razie nie osiągnięcia porozumienia przez same Strony, będzie rozstrzygał Sąd

§ 9

Niniejsza umowa została sporządzona w jednobrzmiących egzemplarzach, po dla każdej ze Stron.

Twórca/Współtwórcy

Korzystający

Wyrok

z dnia 27 sierpnia 2009 r.

Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu

I SA/Wr 815/09

1. Projekt racjonalizatorski powinien stanowić pewne innowacyjne rozwiązanie, indywidualnie zdefiniowane na potrzeby każdego przedsiębiorcy. Niewątpliwie w przypadku projektów racjonalizatorskich wymagany jest znacznie niższy poziom innowacyjności, niż w przypadku pozostałych projektów wynalazczych, jednakże projekt taki powinien odznaczać się pewnym wkładem myśli twórczej - od minimalnego aż po znaczny wkład, zbliżający projekt racjonalizatorski do innych rozwiązań chronionych jako przedmioty praw własności przemysłowej.

2. Przyjęcie projektu racjonalizatorskiego przez przedsiębiorcę, nie statuuje na rzecz tego ostatniego żadnego prawa podmiotowego do tego projektu.

Dz.U.2010.51.307: art. 22 ust. 9 pkt 1

Dz.U.2003.119.1117: art. 7

Skład orzekający

Przewodniczący: Sędzia WSA Jadwiga Danuta Mróz.

Sędziowie WSA: Anetta Chołuj, Marek Olejnik (sprawozdawca).

(...)

Uzasadnienie prawne

Wojewódzki Sąd Administracyjny zważył, co następuje:

W myśl treści art. 1 § 2 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 153, poz. 1269), sprawowana przez sądy administracyjne kontrola przeprowadzana jest pod względem zgodności zaskarżonych decyzji z prawem, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej i tylko w sytuacji naruszenia tego prawa mającego lub mogącego mieć wpływ na wynik sprawy, zaskarżone decyzje podlegają uchyleniu (art. 145 § 1 pkt 1 lit. a i c ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi - Dz. U. z 2002 r. Nr 153 poz. 1270 z późn. zm., zwanej dalej p.p.s.a.).

Skarga jest nieuzasadniona.

Zgodnie z art. 18 u.p.d.o.f., za przychód z praw majątkowych uważa się w szczególności przychody z praw autorskich i praw pokrewnych w rozumieniu odrębnych przepisów, praw do projektów wynalazczych, praw do topografii układów scalonych, znaków towarowych i wzorów zdobniczych, w tym również z odpłatnego zbycia tych praw. Zawarte w cyt. wyżej przepisie wyliczenie praw majątkowych ma charakter otwarty, o czym świadczą użyte przez ustawodawcę sformułowania „w szczególności”, „w tym również”. Jednocześnie treść tego przepisu wskazuje, że opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych podlegają zarówno przychody z wykonania (wykorzystania) tych praw, jak również z ich zbycia. Ponieważ przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych nie przewidują szczególnych zasad określenia dochodu z praw majątkowych, w tym zakresie mają zastosowanie

ogólne reguły zawarte w art. 9 ust. 2 u.p.d.o.f., który stanowi, iż dochodem ze źródła przychodów, jeżeli przepisy art. 24-25 ustawy nie stanowią inaczej, jest nadwyżka sumy przychodów z tego źródła nad kosztami ich uzyskania, osiągnięta w roku podatkowym. Jeżeli koszty uzyskania przekraczają sumę przychodów, różnica jest stratą ze źródła przychodów. Kosztami uzyskania przychodów z poszczególnego źródła są natomiast - stosownie do treści art. 22 ust. 1 u.p.d.o.f. - wszelkie koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów, z wyjątkiem kosztów wymienionych w art. 23 tej ustawy. Z kolei z art. 22 ust. 9 pkt 1 ww. ustawy (w brzmieniu obowiązującym w przedmiotowym okresie) wynika, że koszty uzyskania przychodów twórcy z tytułu zapłaty za przeniesienie prawa własności projektu wynalazczego, topografii układu scalonego, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, znaku towarowego lub wzoru zdobniczego przez pierwszego właściciela określa się w wysokości 50% uzyskanego przychodu.

u.p.d.o.f. nie definiuje pojęcia projektu wynalazczego. Pojęcie to zdefiniowane zostało w ustawie Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117), zwanej dalej w skrócie „p.w.p”. Jak stanowi art. 3 ust. 1 pkt 6 tej ustawy, przez projekty wynalazcze rozumie się wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, topografie układów scalonych i projekty racjonalizatorskie.

Prawo własności przemysłowej nie definiuje, jakie rozwiązania stanowią projekty racjonalizatorskie, wskazując jedynie wyłączenia z tej kategorii. Zgodnie z brzmieniem art. 7 ust. 2 p.w.p. przedsiębiorca może uznać za projekt racjonalizatorski w rozumieniu ustawy każde rozwiązanie nadające się do wykorzystania, niebędące wynalazkiem podlegającym opatentowaniu, wzorem użytkowym, wzorem przemysłowym lub topografią układu scalonego.

Prawo własności przemysłowej w nielicznych przepisach odnoszących się do projektów racjonalizatorskich określa prawa twórców takich projektów (art. 1 ust. 1 pkt 2 p.w.p., art. 8 ust. 2 p.w.p.). Grupę twórców projektów racjonalizatorskich wyróżnia spośród innych twórców projektów wynalazczych węższy katalog przyznanych praw. Twórcom projektów racjonalizatorskich przysługuje prawo do wynagrodzenia oraz prawo do autorstwa danego projektu, którego wyrazem jest prawo do żądania wskazania danej osoby jako twórcy w dokumentacji czy publikacjach. Twórcom tym nie przysługuje natomiast odpowiednik prawa do patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy czy prawa z rejestracji wzoru przemysłowego lub topografii układu scalonego, jako że projekty racjonalizatorskie nie podlegają czasowej ochronie przyznawanej w drodze decyzji Urzędu Patentowego. O racjonalizacji w danym przedsiębiorstwie można mówić wyłącznie wówczas, gdy zostanie w nim przyjęty regulamin racjonalizacji. Z treści regulaminu racjonalizacji powinna w pierwszym rzędzie wynikać definicja projektu racjonalizatorskiego przyjęta na własne potrzeby przez danego przedsiębiorcę. Na gruncie obecnych przepisów za projekt racjonalizatorski może być w regulaminie racjonalizacji uznane zarówno rozwiązanie techniczne, techniczno-organizacyjne, jak również organizacyjne. Ponadto w regulaminie racjonalizacji przedsiębiorca określa co najmniej, przez kogo dokonane rozwiązania uznaje się w przedsiębiorstwie za projekty racjonalizatorskie - przykładowo wyłączając osoby piastujące funkcje kierownicze, a także sposób załatwiania zgłoszonych projektów i zasady wynagradzania twórców tych projektów.

Zaszeregowanie przez ustawodawcę projektów racjonalizatorskich do grupy projektów wynalazczych ma doniosłe znaczenie dla oceny, czy konkretne rozwiązanie może być zakwalifikowane jako projekt racjonalizatorski. „Wynalazczy” oznacza „pełen inwencji, odkrywczy, dotyczący wynalazku”. Projekt racjonalizatorski powinien zatem stanowić pewne innowacyjne rozwiązanie, indywidualnie zdefiniowane na potrzeby każdego przedsiębiorcy. Niewątpliwie w przypadku projektów racjonalizatorskich wymagany jest znacznie niższy poziom innowacyjności, niż w przypadku pozostałych projektów wynalazczych, jednakże projekt taki

powinien odznaczać się pewnym wkładem myśli twórczej - od minimalnego aż po znaczny wkład, zbliżający projekt racjonalizatorski do innych rozwiązań chronionych jako przedmioty praw własności przemysłowej.

Prawo do własności projektu wynalazczego przysługuje zgodnie z regulacjami p.w.p. z reguły twórcy. P.w.p. nie definiuje pojęcia prawa własności projektu wynalazczego. Skoro zaś takim pojęciem posługuje się u.p.d.o.f. w cyt. art. 22 ust. 9 pkt 1, trzeba sięgnąć do prób jego definicji podejmowanej w literaturze przedmiotu. Według prof. A. Szewca, własność projektu wynalazczego, to zespół skutecznych erga omnes uprawnień dających ich podmiotowi pełną możliwość korzystania z projektu, rozporządzania nim oraz dochodzenia roszczeń z tytułu naruszenia tych uprawnień (por. A. Szewc: Własność wynalazku, „Monitor Prawniczy” 4/1994 r., s. 97 i nast.). Właścicielem projektu wynalazczego jest tylko ten, komu prawa te przysługują łącznie i w całości.

Obecna regulacja p.w.p. w odniesieniu do projektów racjonalizatorskich daje podstawę do twierdzenia, iż ochrona ich ma charakter czysto faktyczny. W odróżnieniu od prawa do uzyskania patentu na wynalazek oraz od wzorów użytkowych i praw ochronnych, które są zbywalne i podlegają dziedziczeniu (art. 20-21 p.w.p.) zbyciu i dziedziczeniu nie podlega - jako prawo osobiste - prawo do projektu racjonalizatorskiego. Brak jest bowiem przepisu prawa, który wraz z powstaniem projektu racjonalizatorskiego, statuowałaby na rzecz jego twórcy jakiegokolwiek prawo wyłączności (prawo własności, które może być przedmiotem obrotu) - projektów racjonalizatorskich nie dotyczą bowiem art. 20-21 p.w.p. Możliwość zaś korzystania przez przedsiębiorcę z projektu racjonalizatorskiego, zależy jedynie od faktycznego władania przedmiotem projektu.

O ile zatem p.w.p. zapewnia większości projektów wynalazczych ochronę opartą na monopolu korzystania z tych projektów, wynikającym z decyzji administracyjnej, o tyle odmienny sposób regulacji przyjęła dla projektów racjonalizatorskich, chroniąc jedynie prawa osobiste racjonalizatorów oraz ich prawo do wynagrodzenia za korzystanie z projektu przez przedsiębiorców (podkr. Sądu). Prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem i wygasają jedynie wraz z jego śmiercią. Prawa osobiste dotyczące projektów racjonalizatorskich nie mogą być przedmiotem zbycia, czy też dziedziczenia. Projekty racjonalizatorskie, mimo zaliczenia ich do zbiorczej kategorii „projektów wynalazczych” nie podlegają ochronie za pomocą praw wyłącznych, tak jak np. wynalazki i wzory użytkowe. W odniesieniu do projektu racjonalizatorskiego, który jest „rozwiązaniem konkretnych problemów u danego przedsiębiorcy” trudno bowiem mówić o prawie własności do projektu dającym podmiotowi pełną możliwość korzystania z projektu, rozporządzania nim, dochodzenia roszczeń oraz ubiegania się o przyznanie praw wyłącznych, gdyż dopiero uznanie przez przedsiębiorcę danego rozwiązania sprawia, że możemy mówić o projekcie racjonalizatorskim (por. wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 7 grudnia 2004 r., sygn. akt I SA/Wr 4512/02, opublikowany w internetowej bazie orzeczeń sądów administracyjnych).

W świetle art. 7 ust. 2 p.w.p. nie ma przy tym wątpliwości, że przyjęcie projektu racjonalizatorskiego przez przedsiębiorcę, nie statuuje na rzecz tego ostatniego żadnego prawa podmiotowego do tego projektu (por. prof. K. Szczepanowska-Kozłowska, Wykorzystywanie wyników prac badawczych. Wybrane zagadnienia., www.opi.org.pl). Wbrew zatem twierdzeniom organów podatkowych prawo własności projektu racjonalizatorskiego, którego współtwórcą jest B. G. nie mogło przysługiwać K. S.A. O-ZG R. z chwilą jego zgłoszenia. Zapis wynikający z umowy z dnia 31 października 2003 r. nr (...) w sprawie zgłoszenia projektu wynalazczego odnosi się tylko do prawa ochronnego jaki można uzyskać na projekt wynalazczy, nie odnosi się

do prawa własności tego projektu, a ponadto w umowie nie ma mowy o prawie własności do projektu racjonalizatorskiego tylko o prawach ochronnych dla wynalazku, wzoru użytkowego czy wzoru przemysłowego. Błędne stanowisko organu w tym zakresie nie ma jednak wpływu na wynik przedmiotowej sprawy.

Mając na uwadze powyższe uznać należy za prawidłowe stanowisko organów podatkowych, że B. G. nie przysługują zryczałtowane koszty uzyskania przychodów określone w art. 22 ust. 9 pkt 1 u.p.d.o.f. Skoro bowiem jako twórcy (współtwórcy) projektu racjonalizatorskiego przyjętego do wykorzystania przez K. O-ZG R. w świetle p.w.p. nie przysługiwało mu prawo własności (współwłasności) do tego projektu, to nie mógł jako pierwszy właściciel przenieść prawa własności do niego. Uzyskane wynagrodzenie z tytułu przyjęcia do wykorzystania projektu racjonalizatorskiego przez przedsiębiorcę nie może być także uznane za przychód z praw majątkowych, o których mowa w art. 18, lecz stanowi przychód z innych źródeł (art. 10 ust. 1 pkt 9 w związku z 20 ust. 1 u.p.d.o.f.) Należy także zauważyć, że przywołane przez Stronę skarżącą orzecznictwo sądów administracyjnych nie dotyczyło projektów racjonalizatorskich (określonych w art. 83 ustawy o wynalazczości, Dz. U. z 1993 r. Nr 26, poz. 117 oraz art. 7 ust. 2 p.w.p.) lecz prawnie chronionych wynalazków. W tym zakresie Sąd w niniejszym składzie podziela zresztą ugruntowane już stanowisko sądów administracyjnych. Ale jeszcze raz podkreślenia wymaga, że dotyczy to wynalazków, a nie projektów racjonalizatorskich nie będących wynalazkami.

Ponieważ zaskarżona decyzja odpowiada prawu Sąd zobligowany jest na podstawie art. 151 p.p.s.a. oddalić skargę jako niezasadną.

Wyrok

z dnia 27 sierpnia 2009 r.

Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu

I SA/Wr 814/09

W odniesieniu do projektu racjonalizatorskiego, który jest „rozwiązaniem konkretnych problemów u danego przedsiębiorcy” trudno mówić o prawie własności do projektu dającym podmiotowi pełną możliwość korzystania z projektu, rozporządzania nim, dochodzenia roszczeń oraz ubiegania się o przyznanie praw wyłącznych, gdyż dopiero uznanie przez przedsiębiorcę danego rozwiązania sprawia, że możemy mówić o projekcie racjonalizatorskim.

Dz.U.2010.51.307: art. 22 ust. 9 pkt 1

Dz.U.2003.119.1117: art. 7 ust. 2; art. 8 ust. 2

Skład orzekający

Przewodniczący: Sędzia WSA Jadwiga Danuta Mróz.

Sędziowie WSA: Anetta Chołuj, Marek Olejnik (sprawozdawca).

Sentencja

Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu po rozpoznaniu w Wydziale I na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2009 r. sprawy ze skargi E. G. i B. G. na decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w W. z dnia (...) nr (...) w przedmiocie podatku dochodowy od osób fizycznych za 2006 r.:

oddala skargę.

(...)

Uzasadnienie prawne

Wojewódzki Sąd Administracyjny zważył, co następuje:

W myśl treści art. 1 § 2 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. - Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 153 poz. 1269), sprawowana przez sądy administracyjne kontrola przeprowadzana jest pod względem zgodności zaskarżonych decyzji z prawem, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej i tylko w sytuacji naruszenia tego prawa mającego lub mogącego mieć wpływ na wynik sprawy, zaskarżone decyzje podlegają uchyleniu (art. 145 § 1 pkt 1 lit. a i c ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi - Dz. U. z 2002 r. Nr 153 poz. 1270 z późn. zm., zwanej dalej p.p.s.a).

Skarga jest nieuzasadniona.

Zgodnie z art. 18 u.p.d.o.f., za przychód z praw majątkowych uważa się w szczególności przychody z praw autorskich i praw pokrewnych w rozumieniu odrębnych przepisów, praw do projektów wynalazczych, praw do topografii układów scalonych, znaków towarowych i wzorów zdobniczych, w tym również z odpłatnego zbycia tych praw. Zawarte w cyt. wyżej przepisie wyliczenie praw majątkowych ma charakter otwarty, o czym świadczą użyte przez ustawodawcę sformułowania „w szczególności”, „w tym również”. Jednocześnie treść tego przepisu wskazuje, że opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych podlegają

zarówno przychody z wykonania (wykorzystania) tych praw, jak również z ich zbycia. Ponieważ przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych nie przewidują szczególnych zasad określenia dochodu z praw majątkowych, w tym zakresie mają zastosowanie ogólne reguły zawarte w art. 9 ust. 2 u.p.d.o.f., który stanowi, iż dochodem ze źródła przychodów, jeżeli przepisy art. 24-25 ustawy nie stanowią inaczej, jest nadwyżka sumy przychodów z tego źródła nad kosztami ich uzyskania, osiągnięta w roku podatkowym. Jeżeli koszty uzyskania przekraczają sumę przychodów, różnica jest stratą ze źródła przychodów. Kosztami uzyskania przychodów z poszczególnego źródła są natomiast - stosownie do treści art. 22 ust. 1 u.p.d.o.f. - wszelkie koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów, z wyjątkiem kosztów wymienionych w art. 23 tej ustawy. Z kolei z art. 22 ust. 9 pkt 1 ww. ustawy (w brzmieniu obowiązującym w przedmiotowym okresie) wynika, że koszty uzyskania przychodów twórcy z tytułu zapłaty za przeniesienie prawa własności projektu wynalazczego, topografii układu scalonego, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, znaku towarowego lub wzoru zdobniczego przez pierwszego właściciela określa się w wysokości 50 % uzyskanego przychodu.

U.p.d.o.f. nie definiuje pojęcia projektu wynalazczego. Pojęcie to zdefiniowane zostało w ustawie Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r., Nr 119, poz. 1117), zwanej dalej w skrócie „p.w.p”. Jak stanowi art. 3 ust. 1 pkt 6 tej ustawy, przez projekty wynalazcze rozumie się wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, topografie układów scalonych i projekty racjonalizatorskie.

Prawo własności przemysłowej nie definiuje, jakie rozwiązania stanowią projekty racjonalizatorskie, wskazując jedynie wyłączenia z tej kategorii. Zgodnie z brzmieniem art. 7 ust. 2 p.w.p. przedsiębiorca może uznać za projekt racjonalizatorski w rozumieniu ustawy każde rozwiązanie nadające się do wykorzystania, niebędące wynalazkiem podlegającym opatentowaniu, wzorem użytkowym, wzorem przemysłowym lub topografią układu scalonego.

Prawo własności przemysłowej w nielicznych przepisach odnoszących się do projektów racjonalizatorskich określa prawa twórców takich projektów (art. 1 ust. 1 pkt 2 p.w.p., art. 8 ust. 2 p.w.p.). Grupę twórców projektów racjonalizatorskich wyróżnia spośród innych twórców projektów wynalazczych węższy katalog przyznanych praw. Twórcom projektów racjonalizatorskich przysługuje prawo do wynagrodzenia oraz prawo do autorstwa danego projektu, którego wyrazem jest prawo do żądania wskazania danej osoby jako twórcy w dokumentacji czy publikacjach. Twórcom tym nie przysługuje natomiast odpowiednik prawa do patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy czy prawa z rejestracji wzoru przemysłowego lub topografii układu scalonego, jako że projekty racjonalizatorskie nie podlegają czasowej ochronie przyznawanej w drodze decyzji Urzędu Patentowego. O racjonalizacji w danym przedsiębiorstwie można mówić wyłącznie wówczas, gdy zostanie w nim przyjęty regulamin racjonalizacji. Z treści regulaminu racjonalizacji powinna w pierwszym rzędzie wynikać definicja projektu racjonalizatorskiego przyjęta na własne potrzeby przez danego przedsiębiorcę. Na gruncie obecnych przepisów za projekt racjonalizatorski może być w regulaminie racjonalizacji uznane zarówno rozwiązanie techniczne, techniczno-organizacyjne, jak również organizacyjne. Ponadto w regulaminie racjonalizacji przedsiębiorca określa co najmniej, przez kogo dokonane rozwiązania uznaje się w przedsiębiorstwie za projekty racjonalizatorskie - przykładowo wyłączając osoby piastujące funkcje kierownicze, a także sposób załatwiania zgłoszonych projektów i zasady wynagradzania twórców tych projektów.

Zaszeregowanie przez ustawodawcę projektów racjonalizatorskich do grupy projektów wynalazczych ma doniosłe znaczenie dla oceny, czy konkretne rozwiązanie może być zakwalifikowane jako projekt racjonalizatorski. „Wynalazczy” oznacza „pełen inwencji, odkrywczy, dotyczący wynalazku”. Projekt racjonalizatorski powinien zatem stanowić pewne innowacyj-

ne rozwiązanie, indywidualnie zdefiniowane na potrzeby każdego przedsiębiorcy. Niewątpliwie w przypadku projektów racjonalizatorskich wymagany jest znacznie niższy poziom innowacyjności, niż w przypadku pozostałych projektów wynalazczych, jednakże projekt taki powinien odznaczać się pewnym wkładem myśli twórczej - od minimalnego aż po znaczny wkład, zbliżający projekt racjonalizatorski do innych rozwiązań chronionych jako przedmioty praw własności przemysłowej.

Prawo do własności projektu wynalazczego przysługuje zgodnie z regulacjami p.w.p. z reguły twórcy. P.w.p. nie definiuje pojęcia prawa własności projektu wynalazczego. Skoro zaś takim pojęciem posługuje się u.p.d.o.f. w cyt. art. 22 ust. 9 pkt 1, trzeba sięgnąć do prób jego definicji podejmowanej w literaturze przedmiotu. Według prof. A. Szewca, własność projektu wynalazczego, to zespół skutecznych erga omnes uprawnień dających ich podmiotowi pełną możliwość korzystania z projektu, rozporządzania nim oraz dochodzenia roszczeń z tytułu naruszenia tych uprawnień (por. A. Szewc: Własność wynalazku, „Monitor Prawniczy” 4/1994 r., s. 97 i nast.). Właścicielem projektu wynalazczego jest tylko ten, komu prawa te przysługują łącznie i w całości.

Obecna regulacja p.w.p. w odniesieniu do projektów racjonalizatorskich daje podstawę do twierdzenia, iż ochrona ich ma charakter czysto faktyczny. W odróżnieniu od prawa do uzyskania patentu na wynalazek oraz od wzorów użytkowych i praw ochronnych, które są zbywalne i podlegają dziedziczeniu (art. 20-21 p.w.p.) zbyciu i dziedziczeniu nie podlega - jako prawo osobiste - prawo do projektu racjonalizatorskiego. Brak jest bowiem przepisu prawa, który wraz z powstaniem projektu racjonalizatorskiego, statuowałaby na rzecz jego twórcy jakiegokolwiek prawo wyłączności (prawo własności, które może być przedmiotem obrotu) - projektów racjonalizatorskich nie dotyczą bowiem art. 20-21 p.w.p. Możliwość zaś korzystania przez przedsiębiorcę z projektu racjonalizatorskiego, zależy jedynie od faktycznego władania przedmiotem projektu.

O ile zatem p.w.p. zapewnia większości projektów wynalazczych ochronę opartą na monopolu korzystania z tych projektów, wynikającym z decyzji administracyjnej, o tyle odmienny sposób regulacji przyjęła dla projektów racjonalizatorskich, chroniąc jedynie prawa osobiste racjonalizatorów oraz ich prawo do wynagrodzenia za korzystanie z projektu przez przedsiębiorców. Prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem i wygasają jedynie wraz z jego śmiercią. Prawa osobiste dotyczące projektów racjonalizatorskich nie mogą być przedmiotem zbycia, czy też dziedziczenia. Projekty racjonalizatorskie, mimo zaliczenia ich do zbiorczej kategorii „projektów wynalazczych” nie podlegają ochronie za pomocą praw wyłącznych, tak jak np. wynalazki i wzory użytkowe. W odniesieniu do projektu racjonalizatorskiego, który jest „rozwiązaniem konkretnych problemów u danego przedsiębiorcy” trudno bowiem mówić o prawie własności do projektu dającym podmiotowi pełną możliwość korzystania z projektu, rozporządzania nim, dochodzenia roszczeń oraz ubiegania się o przyznanie praw wyłącznych, gdyż dopiero uznanie przez przedsiębiorcę danego rozwiązania sprawia, że możemy mówić o projekcie racjonalizatorskim (por. wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 7 grudnia 2004 r., sygn. akt I SA/Wr 4512/02, opublikowany w internetowej bazie orzeczeń sądów administracyjnych).

W świetle art. 7 ust. 2 p.w.p. nie ma przy tym wątpliwości, że przyjęcie projektu racjonalizatorskiego przez przedsiębiorcę, nie statuuje na rzecz tego ostatniego żadnego prawa podmiotowego do tego projektu (por. prof. K. Szczepanowska-Kozłowska, Wykorzystywanie wyników prac badawczych. Wybrane zagadnienia., www.opi.org.pl). Wbrew zatem twierdzeniom organów podatkowych prawo własności projektu racjonalizatorskiego, którego współtwórcą jest B. G. nie mogło przysługiwać „a” S.A. O-ZG R. z chwilą jego zgłoszenia. Zapis wynika-

jący z umowy z dnia (...) nr (...) w sprawie zgłoszenia projektu wynalazczego odnosi się tylko do prawa ochronnego jaki można uzyskać na projekt wynalazczy, nie odnosi się do prawa własności tego projektu, a ponadto w umowie nie ma mowy o prawie własności do projektu racjonalizatorskiego tylko o prawach ochronnych dla wynalazku, wzoru użytkowego czy wzoru przemysłowego. Błędne stanowisko organu w tym zakresie nie ma jednak wpływu na wynik przedmiotowej sprawy.

Mając na uwadze powyższe uznać należy za prawidłowe stanowisko organów podatkowych, że B. G. nie przysługują zryczałtowane koszty uzyskania przychodów określone w art. 22 ust. 9 pkt 1 u.p.d.o.f. Skoro bowiem jako twórcy (współtwórcy) projektu racjonalizatorskiego przyjętego do wykorzystania przez „a” S.A. O-ZG R. w świetle p.w.p. nie przysługiwało mu prawo własności (współwłasności) do tego projektu, to nie mógł jako pierwszy właściciel przenieść prawa własności do niego. Uzyskane wynagrodzenie z tytułu przyjęcia do wykorzystania projektu racjonalizatorskiego przez przedsiębiorcę nie może być także uznane za przychód z praw majątkowych, o których mowa w art. 18, lecz stanowi przychód z innych źródeł (art. 10 ust. 1 pkt 9 w związku z 20 ust. 1 u.p.d.o.f.) Należy także zauważyć, że przywołane przez Stronę skarżącą orzecznictwo sądów administracyjnych nie dotyczyło projektów racjonalizatorskich (określonych w art. 83 ustawy o wynalazczości, Dz. U. z 1993 r., Nr 26, poz. 117 oraz art. 7 ust. 2 p.w.p.) lecz prawnie chronionych wynalazków. W tym zakresie Sąd w niniejszym składzie podziela zresztą ugruntowane już stanowisko sądów administracyjnych. Ale jeszcze raz podkreślenia wymaga, że dotyczy to wynalazków, a nie projektów racjonalizatorskich nie będących wynalazkami.

Ponieważ zaskarżona decyzja odpowiada prawu Sąd zobligowany jest na podstawie art. 151 p.p.s.a. oddalić skargę jako niezasadną.

Wyrok

z dnia 26 września 2002 r.

Sąd Najwyższy

III CKN 1070/00

Wobec tego, że projekt racjonalizatorski ma być „rozwiązaniem” (art. 83 ustawy o wynalazczości), nie budzi wątpliwości, że zaprzeczeniem „rozwiązania” będzie proste wskazanie działań. Nie będzie nim także adaptowanie znanego rozwiązania, jeśli w projekcie przystosowującym to rozwiązanie dla potrzeb przedsiębiorcy brak jest jakiegokolwiek twórczości. Pamiętać bowiem należy, że projekt racjonalizatorski zgłasza twórca. Rozstrzygnięcie sporu dotyczącego kwestii, czy znane rozwiązanie jest tylko prostym jego przeniesieniem do potrzeb przedsiębiorcy (wtedy nie jest projektem racjonalizatorskim), czy też ma charakter przystosowania twórczego, upoważniającego do kwalifikowania go jako projektu racjonalizatorskiego, wymaga pogłębionej oceny, czy i na ile w znanym rozwiązaniu mamy twórczy wkład.

Dz.U.1993.26.117: art. 83

Skład orzekający

Przewodniczący: SSN Henryk Pietrzkowski (sprawozdawca).

Sędziowie SN: Mirosław Bączyk, Mirosława Wysocka.

(...)

Uzasadnienie prawne

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

(...) Zakres rozumienia racjonalizacji i zgłaszanych w jej ramach projektów racjonalizatorskich ujęty jest w art. 83 ustawy o wynalazczości. Zgodnie z tym przepisem za projekt racjonalizatorski może być uznane przez podmiot gospodarczy rozwiązanie, zgłoszone przez twórcę, nadające się do zastosowania. Projekt racjonalizatorski ma być rozwiązaniem. Ustawa nie definiuje pojęcia „rozwiązanie”, pozostawiając to zagadnienie do uznania podmiotów gospodarczych. Sposób i zakres oceny nowości projektu racjonalizatorskiego również pozostawione zostały do rozstrzygnięcia przez podmioty gospodarcze. Treść znowelizowanego art. 83 ustawy o wynalazczości wskazuje, że racjonalizacja staje się elementem polityki wewnętrznej podmiotów gospodarczych, ma być - jak podkreśla się w doktrynie - rezultatem umowy pomiędzy pracodawcą a pracobiorcą. Pomimo że reguły funkcjonowania racjonalizacji określają samodzielnie podmioty gospodarcze (przedsiębiorcy), nie oznacza to, że podmioty te mają w tym zakresie pełną swobodę. Przy określaniu tych reguł, w drodze indywidualnych umów bądź w oparciu o wewnętrzne regulaminy zastępujące umowy, należy mieć na względzie ogólne zasady ujęte w ustawie. Jedną z nich, mającą znaczenie przy rozstrzygnięciu powstałego pomiędzy stronami sporu, jest zasada, zgodnie z którą przy formułowaniu definicji projektu racjonalizatorskiego zastosowanie ma art. 83 ustawy.

Wobec tego, że projekt racjonalizatorski ma być „rozwiązaniem”, nie budzi wątpliwości, że zaprzeczeniem „rozwiązania” będzie proste wskazanie działań. Nie będzie nim także adapto-

wanie znanego rozwiązania, jeśli w projekcie przystosowującym to rozwiązanie dla potrzeb przedsiębiorcy brak jest jakiegokolwiek twórczości. Pamiętać bowiem należy, że projekt racjonalizatorski zgłasza twórca. Rozstrzygnięcie sporu dotyczącego kwestii, czy znane rozwiązanie jest tylko prostym jego przeniesieniem do potrzeb przedsiębiorcy (wtedy nie jest projektem racjonalizatorskim), czy też ma charakter przystosowania twórczego, upoważniającego do kwalifikowania go jako projektu racjonalizatorskiego, wymaga pogłębionej oceny, czy i na ile w znanym rozwiązaniu mamy twórczy wkład.

Taką analizą i oceną Sąd Apelacyjny nie objął projektu przedstawionego przez powodów. Jest ona konieczna nie tylko dlatego, że w projekcie złożonym przez powodów wskazano rozwiązanie znane, tyle że przystosowane do potrzeb strony pozwanej, ale także z tego powodu, że jego zastosowanie poprzedzone zostało pracami prof. Z. Ż., które - jak ustaliły i oceniły oba orzekające Sądy - „były niezbędnym uzupełnieniem działań powodów” i podjęte zostały po zgłoszeniu przez powodów „wątpliwości związanych z metodą jet-grouting”. Powstaje więc pytanie, czy działanie powodów było tylko prostym wskazaniem palowania znaną metodą „jet-grouting”, czy też rozwiązaniem przystosowawczym, opartym na określonym, nawet najniższym, poziomie twórczości. Jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie brakuje w ocenie przyjętej przez Sąd Apelacyjny. Nie jest nią stwierdzenie, że „proces intelektualny przez powodów zastosowany ma charakter twórczy i (...) nie ma charakteru prostego wskazania”. Sąd Apelacyjny nie wyjaśnił, co się kryje pod pojęciem „procesu intelektualnego powodów” i jakie znaczenie w tym procesie odegrały prace prof. Z. Ż.

Z przytoczonych względów za uzasadniony uznać należało zarzut naruszenia art. 83 ustawy o wynalazczości. Uwzględniając kasację z tego powodu oraz z przyczyny wskazanej na wstępie rozważań, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 39313 § 1 k.p.c. i art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1 i art. 39319 k.p.c.).

Wyrok

z dnia 6 marca 2003 r.

sąd okręgowy w Bydgoszczy

VIII GC 153/02

1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest naruszenie „cudzych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa”. W polskim ustawodawstwie nie ma wyczerpującej regulacji pierwotnego i pochodnego nabycia prawa do poufnych informacji. Należy więc przyjąć, że z braku szczególnego przepisu ustawowego wyłączne prawo do poufnych informacji przysługuje twórcy.
2. Należy ponadto zauważyć, iż tajemnica nie traci swego charakteru, gdy wie o niej pewne ograniczone grono osób, zobowiązanych do dyskrecji, w tym - kontrahenci przedsiębiorcy. Ze względu na swą specyfikę w posiadaniu określonych informacji może być szereg osób w różnych przedsiębiorstwach i w bardzo odległych miejscach.
3. Odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie przepisów prawa cywilnego za szkody wyrządzone pracodawcy czynami nieuczciwej konkurencji ponosi pracownik a nie spółka, której jest współnikiem.
4. Pracownik, który zawarł na podstawie kodeksu pracy umowę o zakazie konkurencji, a który dopuścił się czynu nieuczciwej konkurencji określonego w przepisach ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, nieobjętego umową o zakazie konkurencji, może ponieść odpowiedzialność na podstawie tej ustawy.

Dz.U.2003.153.1503: art. 11

Dz.U.1998.21.94: art. 101(1)

Skład orzekający

Przewodniczący: Sędzia SO Marek Tauer.

Uzasadnienie prawne

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle przepisu art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 47, poz. 211 z późn. zm.; zwanej dalej: ustawą o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji), czynem nieuczciwej konkurencji jest przekazanie, ujawnienie lub wykorzystanie cudzych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa albo ich nabycie od osoby nieuprawnionej, jeżeli zagraża lub narusza interes przedsiębiorcy.

(...)

Przesłanką odpowiedzialności ujętą w art. 11 ust. 1 wspomnianej ustawy jest: przekazanie, ujawnienie lub wykorzystanie cudzych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa albo ich nabycie od osoby nieuprawnionej. Z „wykorzystaniem” cudzej informacji będziemy mieli do czynienia szczególnie w przypadku, gdy nabycie od nieuprawnionego umożliwi zastosowanie wiadomości poufnej we własnej praktyce gospodarczej (por. M. Mozgawa: Zwalczanie nieuczciwej konkurencji środkami prawa karnego, Gdańsk 1997, s. 40). Czynem

nieuczciwej konkurencji jest zatem naruszenie „cudzych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa”. W polskim ustawodawstwie nie ma wyczerpującej regulacji pierwotnego i pochodnego nabycia prawa do poufnych informacji. Należy więc przyjąć, że w braku szczególnego przepisu ustawowego wyłączne prawo do poufnych informacji przysługuje twórcy. Uprawnienie to wywieść można z podstawowych zasad prawa własności intelektualnej, które z braku odmiennego postanowienia ustawy lub czynności prawnej przyznaje prawo do podlegających „zawłaszczeniu” wytworów ludzkiego umysłu twórcy (por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz pod red. J. Szwejki, Warszawa 1994 r.).

Z powyższego wynika, iż dokumentacja na podstawie której spółki: powodowa i pozwana wykonują pomosty przeładunkowe stanowi własność niemieckiego kontrahenta -spółki (...). Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu, pozwany nie dopuścił się naruszenia tajemnicy przedsiębiorstwa poprzez wykorzystanie dokumentacji o technologiach stosowanych przy produkcji pomostów przeładunkowych. Jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego, powodowa spółka otrzymała tę dokumentację od kontrahenta niemieckiego, czego dowodem jest pismo (...) z dnia 11 lutego 2002 r., a także co potwierdzają zeznania świadka (...), który zeznał, iż „cała technologia produkcji pomostów jest dostarczana przez stronę niemiecką”. W ocenie Sądu, kontrahent niemiecki nie nawiązałby współpracy z powodową spółką, gdyby ta wykorzystywała bez jego wiedzy i przyzwolenia dokumentację techniczną dotyczącą produkcji pomostów przeładunkowych, stanowiącą własność (...).

Należy ponadto zauważyć, iż tajemnica nie traci swego charakteru, gdy wie o niej pewne ograniczone grono osób, zobowiązanych do dyskrecji, w tym - kontrahenci przedsiębiorcy. Ze względu na swą specyfikę w posiadaniu określonych informacji może być szereg osób w różnych przedsiębiorstwach i w bardzo odległych miejscach (por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz pod red. J. Szwejki, Warszawa 1994 r. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2000 r., sygn. akt I CKN 304/00).

Należy zgodzić się z powodem, iż czynem nieuczciwej konkurencji może być na przykład niedotrzymanie ważnego zobowiązania powstrzymania się od prowadzenia działalności konkurencyjnej (por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz pod red. J. Szwejki, Warszawa 1994 r., str. 39). W przedmiotowej sprawie zobowiązania tego nie zaciągnęła jednak pozwana spółka, a zaciągnął je (...). Odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie przepisów prawa cywilnego za szkody wyrządzone pracodawcy czynami nieuczciwej konkurencji ponosi pracownik a nie spółka, której jest współnikiem. Ponadto w literaturze przedmiotu zauważa się, iż pracownik który zawarł na podstawie kodeksu pracy umowę o zakazie konkurencji, a który dopuścił się czynu nieuczciwej konkurencji określonego w przepisach ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, nieobjętego umową o zakazie konkurencji, może ponieść odpowiedzialność na podstawie tej ustawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił powództwo jako bezzasadne.

Literatura:

1. „Komentarz do prawa wynalazczego” Stanisław Sołtysiński, Andrzej Szajkowski, Tadeusz Szymanek; Wydawnictwo Prawnicze; Warszawa 1990
2. „Naruszenie praw na dobrach niematerialnych” Praca zbiorowa pod red. Tadeusza Szymanka; PIRP 2001
3. „Naruszenie własności przemysłowej”. Andrzej Szewc, LexisNexis 2003
4. „Postępowanie cywilne w sprawach własności przemysłowej i intelektualnej”, Tadeusz Szymanek, PIRP 2001
5. „Postępowanie z projektami wynalazczymi w świetle znowelizowanej ustawy o wynalazczości” Andrzej Masłowski, Dariusz Szarek, Franciszek Włoszek; Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji w Katowicach; Katowice – luty - 2003
6. „Prawo autorskie i prawa pokrewne” Rafał Golać; C.H.Beck; Warszawa 1999
7. „Prawo patentowe” Michał du Vall, Woters Kluwer Polska, Warszawa 2008
8. „Prawo własności przemysłowej. Komentarz.” Pod redakcją dr P.Kostańskiego. C.H.Beck, Warszawa 2010
9. „Prawo wynalazcze. Przepisy, orzecznictwo, piśmiennictwo, objaśnienia.” Janusz Szwaja; Wydawnictwo Prawnicze; Warszawa 1978
10. „Prawo znaków towarowych. Komentarz”. Ryszard Skubisz; Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1990
11. „Racjonalizacja w zakładzie pracy. Poradnik dla racjonalizatorów i przedsiębiorców”; Andrzej Szewc; PARP; Warszawa 2007
12. „Ustawa o znakach towarowych. Komentarz” Urszula Romińska; Wydawnictwa Prawnicze PWN; Warszawa 1998
13. „Wynagrodzenia twórców i wykonawców w prawie autorskim i wynalazczym”, Andrzej Szewc, Wydawnictwo Prawnicze LEX, Sopot 1999

Spis treści:

WSTĘP	3
I. Regulacje prawne	5
1. Co może być projektem wynalazczym?	5
1.1. Wynalazek	6
1.2. Wzór użytkowy	8
1.3. Wzór przemysłowy	8
1.4. Topografia układu scalonego	9
1.5. Projekt racjonalizatorski	9
2. Jak rozumie się twórczość?	12
3. Kto jest twórcą?	15
4. Co to znaczy, że projekt musi być rozwiązaniem	15
II. Projekt wynalazczy a przedsiębiorca	17
1. Jak rozumieć termin „przedsiębiorca”	17
2. W jakich sytuacjach przedsiębiorca staje się właścicielem projektu wynalazczego?	17
3. Zgłoszenie projektu wynalazczego	20
4. Ocena, przyjęcie, stosowanie i wynagrodzenie za zgłoszony projekt	20
4.1. Jak ma wyglądać i co zawierać zgłoszenie projektu wynalazczego?	20
4.2. Zasady ocen zgłoszonego projektu	22
4.3. Organy pomocnicze w procesie oceny	24
4.4. Decyzja	24
4.5. Korzystanie z projektu	25
5. A jeśli projekt może być zgłoszony do urzędu patentowego?	26
III. Obowiązki przedsiębiorcy w stosunku do twórców projektów wynalazczych	27
IV. Obowiązki twórcy w stosunku do przyjmującego projekt	30
V. Regulamin w sprawie projektów racjonalizatorskich	32
VI. Roszczenia twórcy w stosunku do korzystającego z projektu wynalazczego	34
VII. Roszczenia przedsiębiorcy w stosunku do twórcy projektu wynalazczego	36
TROCHĘ INFORMACJI O ZNAKACH TOWAROWYCH	37
1. Funkcje znaku	38
2. Co może być znakiem towarowym	39
3. Zgłoszenie znaku	41
4. Jakie uprawnienia daje prawo ochronne na znak towarowy?	41
5. Czego może zakazać właściciel znaku osobie, która narusza jego znak?	43
PRZYDATNE PRZEPISY – WYCIĄGI	47
Prawo własności przemysłowej	48

Wymagania dotyczące zgłoszeń do Urzędu Patentowego RP	55
Prawo autorskie	59
Kodeks pracy	59
Kodeks cywilny	60
Ochrona informacji	61
Nieuczciwa konkurencja	62
WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH	63
Istotne	63
Do wiadomości	63
Załącznik nr 1	64
Załącznik nr 2	71
Załącznik nr 3	73
Załącznik nr 4	75
Załącznik nr 5	77
Załącznik nr 6	79
Załącznik nr 7	81
Załącznik nr 8	83
Załącznik nr 9	85
Załącznik nr 10	87
Załącznik nr 11	89
Załącznik nr 12	91
Załącznik nr 13	93
Załącznik nr 14	97
Załącznik nr 15	103
Załącznik nr 16	105
Załącznik nr 17	109
Załącznik nr 18	113
Załącznik nr 19	115
LITERATURA	117

